Deeltjesversneller in het recht?

Onderzoek naar de mogelijk versnellende factoren van de gerechtelijke deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade op de buitengerechtelijke onderhandelingen

mr M. Wesselink

Academie voor Overheidsjuristen

Academie voor Wetgeving

© 2014 WODC, Ministerie van Veiligheid & Justitie. Auteursrechten voorbehouden.
Dit rapport betreft een bewerking van een deel van een nog uit te brengen dissertatie waarvan de auteursrechten berusten bij mr M. Wesselink.

Hoofdstuk I Inleiding

Hoofdstuk I Inleiding

1.1 Aanleiding

Ongevallen komen dagelijks voor in het verkeer, op de werkvloer of in de zorg. Indien daarbij letsel wordt opgelopen of zelfs het leven wordt verloren, zal naast het fysieke en psychische herstel, voorzover dat al mogelijk is, ook de schade financieel geregeld moeten worden. De betrokken partijen dienen tot overeenstemming te komen over de aansprakelijkheid en de omvang van de schade. Die onderhandelingen kunnen lang duren, al loopt het aandeel langlopende letselschadezaken de laatste jaren terug.

Uit de door het Centrum voor Verzekeringsstatistiek verrichte metingen naar percentages nog niet met het slachtoffer afgehandelde letselschaden bleek dat in 2011 meer dan 90 % van de letselschaden binnen twee jaar was afgehandeld en derhalve 10 % nog openstond. Daaruit bleek ook dat het aandeel zaken dat na 10 jaar nog niet met het slachtoffer is afgehandeld, daalt: van 1 % in 2005 tot 0,5 % in 2007.[1] Ook uit de diepteanalyses in 2010 en 2012 naar toepassing van de streeftermijn van twee jaar van de Gedragscode Behandeling Letselschade bleek dat in 2010 gemiddeld 90 % van de verkeersletselschades binnen twee jaar was afgehandeld. Uit de tweede diepteanalyse bleek dat van de in de eerste drie maanden van 2010 aangemelde 12.586 verkeersletselschades bij de deelnemende maatschappijen, in 2012 91,6 % was afgehandeld en dus nog 8,4 % openstond.[2] Het percentage van 8,4 % dient vanwege een methodische verbetering in de meting weliswaar iets te worden genuanceerd maar het is een verbetering ten opzichte van de nulmeting in 2010. Deze daling valt toe te juichen. Er blijft echter altijd nog een percentage aan zaken over waarvan de afhandeling langer dan 2 jaar duurt.

Aan de lange duur van onderhandelingen kunnen diverse redenen ten grondslag liggen. Inherent aan de aard van letselschade is dat de omvang ervan vaak pas definitief kan worden vastgesteld als het letsel is genezen of gestabiliseerd. Daarnaast kunnen partijen van mening verschillen over de feitelijke toedracht van het ongeval, welke gevolgen daar wel of niet uit zijn voortgevloeid en of één van hen daarvoor aansprakelijk is of dat ook sprake is van een bepaald percentage aan eigen schuld. Verdeeldheid tussen partijen is eveneens mogelijk over welke schadecomponenten (smartengeld, verlies aan verdienvermogen, verlies aan pensioenopbouw, verlies aan zelfwerkzaamheid, benodigde huishoudelijke hulp enzovoort) voor welk bedrag gecompenseerd dienen te worden. Vanwege de diversiteit aan vragen kan de aansprakelijkheid en de schadeomvang bovendien vaak niet worden vastgesteld zonder allerlei deskundigen te raadplegen zoals medici, arbeidsdeskundigen en actuarissen. Ook dat kan een bron van discussie vormen omdat bepaald dient te worden welke deskundige, wanneer geraadpleegd wordt en welke vragen gesteld dienen te worden. Dat de status van de uitkomst van deze rapportages vervolgens eveneens weer tot verdeeldheid kan leiden, behoeft geen betoog.

Weterings[3] toonde in 1999 met zijn empirische studie naar de afwikkeling van letselschadeclaims in de praktijk en de omvang en oorzaken van de transactie- en beslissingskosten al aan dat:

> "weliswaar veel letselschadeclaims in der minne worden geschikt en slechts een klein percentage (1-5%) bij de rechter terechtkomt, maar dat de preprocessuele afwikkeling van letselschadeclaims dikwijls niet probleemloos verloopt."

[1] Verbond van Verzekeraars 2011; De Ridder e.a. 2012, p. 53.
[2] Eiffel 2012, pp. 3, 6.
[3] Weterings 2004, pp. 3, 232.

Aan dit probleem werd in 2001 een televisieuitzending gewijd, ‘Misstanden in de letselschadebranche’, waarin mensen die hiermee ervaring hadden, werd gevraagd zich te melden. Dat leidde in 2003 tot een rapport van Stichting De Ombudsman ‘Letselschaderegeling; onderhandelen met het mes op tafel of een zoektocht naar de redelijkheid’ gebaseerd op 147 letselschadezaken waaruit bleek dat:

> “In plaats van te kijken naar het aantal schadeclaims en de hoogte van de claims kan er beter worden gepraat over de polarisatie in de hedendaagse praktijk van schaderegeling en de verharding van standpunten van onderhandelingspartijen. Het is immers deze verharding die ervoor zorgt dat een schaderegeling inefficiënt verloopt, te lang duurt en te vaak tot een gerechtelijke procedure leidt. Voor zowel de slachtoffers, het verzekeringsbedrijf als voor de rechterlijke macht betekent dit een enorme belasting.”[4]

Dit rapport wekte de politieke belangstelling voor de vaak moeizame afhandeling van personenschade,[5] met vele kamervragen en overleggen tot gevolg.[6] Weliswaar waren in de praktijk reeds de nodige initiatieven ontplooid om het schaderegelingsproces te verbeteren, zoals de branchegerichte Gedragscode van Verzekeraars, maar daarvan ging nog onvoldoende effect uit.

Naar aanleiding van onderzoek van Tzankova en Weterings[7] in 2002 dat uitwees dat de preprocessuele afdoening van personenschadeclaims in Engeland, Frankrijk en België een positieve invloed op de kwaliteit van het proces had, startte de universiteit van Tilburg een project om tot brancheoverstijgende procedurele normering van het schaderegelingsproces en een geschilbeslechtingsloket te komen. Daaraan werkten zowel slachtofferorganisaties als verzekeraars en belangenbehartigers (letselschadeadvocaten, rechtsbijstandverzekeraars, letselschadebureaus) mee.[8] Het Ministerie van Justitie nam daar ook aan deel vanuit de gedachte dat een mentaliteitsverandering in het schaderegelingstraject vrijwel alleen bewerkstelligd kan worden door een oplossing die voortvloeit uit gezamenlijk overleg tussen belanghebbende partijen. Dergelijke oplossingen kunnen immers veelal op een breed draagvlak rekenen en hebben daarmee ook de beste

[4] Stichting De Ombudsman 2003, pp. 7, 16.
[5] Wesselink, NJB 2010, nr. 25, p. 1584.
[6] Kamervragen van leden van de Tweede Kamer van de fracties PvdA en D66 over het doelbewust traineren van uitbetaling schadeuitkeringen door verzekeringsmaatschappijen, Aanhangsel Handelingen II 2001/02 nr 134; Kamervragen van leden van de Tweede Kamer van de fracties CDA en D66 over het mogelijk tekortschieten van de verzekeringsbranche bij het afhandelen van letselschadezaken, Aanhangsel Handelingen II 2003/04 nrs. 583, 584; Kamervragen van de leden van de Tweede Kamer van de fractie D66 over de mogelijk trage afhandeling van letselschade, Aanhangsel Handelingen II 2003-2004, nr. 1377; Brief van 21 juni 2004 van de minister van justitie ter beantwoording van kamervragen van de leden van de fracties van D66, CDA, PvdA, VVD en SP naar aanleiding van het rondetafelgesprek in de Tweede Kamer over het rapport van Stichting de Ombudsman op 17 maart 2004, Kamerstukken II 2003/04, 29 200 VI, nr. 168; Verslag van een algemeen overleg van 28 oktober 2004, Kamerstukken II 2004/05, 29800 VI en 26 824, nr. 67; Brief van de minister van Justitie van 17 november 2004 ter beantwoording van vragen uit het Algemeen Overleg, Kamerstukken II 2004/05, 29800 VI, nr. 65; Brief van 7 juli 2005 van de minister van justitie met een reactie op het onderzoek ‘Schadeclaims, kan het goedkoper en minder belastend’, Kamerstukken II, 2004/05, 29800 VI, nr. 159; Brief van de minister van justitie van 8 november 2005 met informatie over de stand van zaken van de projectgroep “procedurele normering van de buitengerechtelijke afhandeling van letselschadeclaims” (project Tilburg) alsmede over de letselschadeproblematiek in het algemeen, Kamerstukken II 2005/06, 30 300 VI, nr. 24.
[7] Tzankova & Weterings 2003.
[8] Aanhangsel Handelingen II 2003/04, nr. 583, p. 1244.

kans van slagen.[9] Uit dit project vloeide in 2006 de ‘Gedragscode Behandeling Letselschade; Goede praktijken bij het regelen van schade’ voort.

Bij het ontwikkelen van die gedragscode bleek echter duidelijk behoefte te bestaan aan een gerechtelijke procedure waarin op eenvoudige en snelle wijze een knoop in het buitengerechtelijke traject zou kunnen worden doorgehakt en die mede ter handhaving van deze gedragscode zou kunnen worden gebruikt.[10] Dit signaal en de politieke druk gaven uiteindelijk de doorslag[11] om het door mr. drs. G. de Groot in de literatuur en tijdens symposia uitgedragen idee van een deelgeschilprocedure[12] uit te werken in de wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade.[13] In het onderhavige onderzoek wordt geëvalueerd welke versnellende effecten van deze procedure op de buitengerechtelijke onderhandelingen kunnen uitgaan.

1.2 De deelgeschilprocedure

De deelgeschilprocedure[14] heeft tot doel de afhandeling van letsel- en overlijdenschade (personenschade) te vereenvoudigen en te versnellen en deze zo min mogelijk kostbaar, conflictueus en belastend te doen zijn.[15] Deze procedure is opgenomen in de artikelen 1019w tot en met 1019cc van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (zie Bijlage). In tegenstelling tot de reguliere gerechtelijke procedures is deze procedure niet gericht op het finaliseren van het gehele geschil, maar op het faciliteren van de buitengerechtelijke onderhandelingen. Partijen kunnen door deze procedure tijdens de onderhandelingen een deel van het geschil dat hen verdeeld houdt aan de rechter voorleggen om met behulp van die uitspraak zelf tot een minnelijke oplossing te komen. Het is een extra instrument om een impasse in de buitengerechtelijke onderhandelingen te kunnen doorbreken.[16]

De deelgeschilprocedure is een verzoekschriftprocedure die zowel eenzijdig als gezamenlijk kan worden aangespannen. Zij heeft de volgende specifieke kenmerken:

- de kosten van deze procedure worden beschouwd als buitengerechtelijke kosten in de zin van artikel 6:96 van het Burgerlijk Wetboek waardoor zij in beginsel voor rekening komen van de schadeveroorzaker dan wel degene die daarvoor aansprakelijk wordt gehouden (artikel 1019aa, tweede lid, Rv);
- de deelgeschilrechter heeft zowel een beslissende als een bindende taak: hij dient te oordelen over het deelgeschilverzoek en partijen dusdanig te binden dat zij zelf tot een minnelijke schikking over het gehele geschil kunnen komen (1019w Rv).

Indien een deelgeschilbeschikking is verkregen, geldt bovendien dat:

- daartegen geen directe voorziening openstaat (artikel 1019bb Rv);
- hoger beroep alleen mogelijk is:

---

[9] Kamerstukken II, 2003/04, 29 200 VI, nr. 168, p. 2. Kamerstukken II, 2003/04, aanhangsel handelingen nr. 134, p. 1248; Kamerstukken II, 2003/04, Aanhangsel nr. 583, p. 1243. Wesselink 2007, p. 355: Getracht werd zelfregulering te stimuleren door het stellen van kaders op hoofdlijnen om marktpartijen en het onderzoeksteam de nodige ruimte te bieden gebaseerd op het Advies van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling van 2003. Deze werkwijze is ook wel omschreven als neutrale betrokkene op afstand (Barendrecht & Van Zeeland 2007, pp. 2-9).

[10] Kamminga & Van Zeeland 2006, p. 12.

[11] Wesselink 2007, p. 353.

[12] De Groot 2005, pp. 122 -127.

[13] Wet van 17 december 2009 tot aanpassing van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering tot invoering van een procedure voor deelgeschillen ter bevordering van de buitengerechtelijke afhandeling van letsel- en overlijdensschade (Staatsblad 2010, 221).

[14] Ibid.

[15] Kamerstukken II, 2008/09, 31518, nr. 8, p. 3.

[16] Kamerstukken II 2007/08, 31 518, nr. 3 p. 2.

  - via een beroepschrift in het kader van een verzoekschriftprocedure indien zich doorbrekingsgronden voordoen;
  - in een dagvaardingsprocedure om daarin (ook) tegen de deelgeschilbeschikking in hoger beroep te kunnen gaan (1019cc, derde lid, Rv).
- in de dagvaardingsprocedure aan bepaalde deelgeschilbeschikkingen een specifieke status wordt toegekend:
  - beslissingen in deelgeschilbeschikkingen die de materiële rechtsverhouding betreffen, hebben dezelfde bindende kracht als die van een bindende eindbeslissing in een tussenvonnis (artikel 1019cc, eerste lid, Rv);
  - beslissingen in deelgeschilbeschikkingen die een veroordeling inhouden, komt geen verdergaande betekenis toe dan een vonnis in kort geding (1019cc, tweede lid, Rv).

1.3 Probleemstelling en onderzoeksvragen

De minister van Justitie heeft bij artikel V van de Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade toegezegd binnen vier jaar na inwerkingtreding van deze wet een verslag aan de Staten-Generaal te sturen over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk. Nu de wet op 1 juli 2010 in werking is getreden, heeft het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum op verzoek van de Directie Wetgeving en Juridische Zaken, in 2014 opdracht gegeven onderzoek te doen met als probleemstelling:

- Is de wet deelgeschilprocedure doeltreffend, d.w.z. versnelt de wet de afhandeling van letsel- en overlijdensschade? Indien dat niet of onvoldoende het geval is, wat is daar dan de oorzaak van?
- Wat zijn de positieve en wat de negatieve gevolgen van de wet deelgeschilprocedure? Zijn er ook neveneffecten?
- Op welke terreinen zou de wet deelgeschilprocedure ook kunnen worden opengesteld op basis van welke argumenten?

In dat kader komen de volgende onderzoeksvragen aan de orde:

1. Welke zijn de (positieve en negatieve) effecten[17] van de deelgeschilprocedure op de buitengerechtelijke onderhandelingen voorafgaand aan een mogelijke deelgeschilprocedure?
2. Welke rol speelt het bemiddelingsloket van de Letselschade Raad bij het instellen van de deelgeschilprocedure?
3. Door wie wordt de deelgeschilprocedure ingesteld, door een van de partijen of door partijen gezamenlijk en waarom?
4. Is het een belemmering dat schikkingsonderhandelingen tussen advocaten niet zonder instemming van de andere partij openbaar mogen worden gemaakt voor het aanhangig maken van een zaak door één partij? Is het nodig de tuchtrechtelijke normen hierop aan te passen?
5. Hoe vaak wijst de rechter een beroep op de deelgeschilprocedure af, om welke redenen en met gebruikmaking van welk criterium?

[17] Met effecten wordt in dit geval niet bedoeld dat er sprake is van aantoonbare oorzaak-gevolg relaties. Hiervoor is een experimenteel design noodzakelijk en daar is in onderhavig onderzoek geen sprake van.

6. Hoe vaak maakt de rechter gebruik van zijn bevoegdheid in de deelgeschilprocedure een comparitie van partijen te gelasten?
7. Welke (positieve en negatieve) effecten gaan van de deelgeschilprocedure op de buitengerechtelijke onderhandelingen uit tijdens en na deze procedure ?
8. Wordt de rechtsontwikkeling gestimuleerd als gevolg van de deelgeschilprocedure en wordt daar (buiten)gerechtelijk van geprofiteerd?
9. Stelt de rechterlijke uitspraak in de deelgeschilprocedure de partijen in staat de buitengerechtelijke onderhandelingen weer op te pakken en vervolgens definitief af te ronden?
10. Zijn er geen of minder bodemprocedures in eerste aanleg in deze zaken nodig sedert het bestaan van de deelgeschilprocedure?
11. Als er toch bodemprocedures na een deelgeschilprocedure worden ingesteld, verlopen deze dan ook sneller?
12. Is het een probleem in de praktijk dat de kosten ‘niet van kleur kunnen verschieten’?[18]
13. Hoe werkt de uitspraak van de deelgeschilprocedure door in de bodemprocedure? Is de aard van de beslissing altijd duidelijk in de bodemprocedure?
14. Zijn er ook neveneffecten aan de instelling van de deelgeschilprocedure?
15. Wat kan concluderend worden gezegd over de werking van de wet deelgeschilprocedure in de praktijk en de mate van doelbereiking? Als de procedure tot versnelling leidt, welke factoren zijn daarvoor dan aan te wijzen?
16. Zou het toepassingsgebied van de wet kunnen worden verruimd tot meer dan personenschade, en zo ja, op welke gebieden?

1.4 Aard van het onderzoek

Aan de deelgeschilprocedure liggen meerdere wettelijke doelen ten grondslag. In dit onderzoek staat de vraag centraal of de deelgeschilprocedure de buitengerechtelijke onderhandelingen versnelt.[19] De andere wettelijke doelstellingen die er op zijn gericht de afhandeling van personenschade zo eenvoudig mogelijk en zo min mogelijk kostbaar, conflictueus en belastend te doen zijn, zijn vanwege het korte tijdsbestek van dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

Om het effect van de deelgeschilprocedure op de snelheid van de buitengerechtelijke onderhandelingen te evalueren, worden bij voorkeur de doorlooptijden van de onderhandelingen voor en na invoering van de deelgeschilprocedure met elkaar vergeleken. Een dergelijke kwantitatieve meting is in dit onderzoek echter niet verricht. De reden daarvoor is dat de gegevens over de doorlooptijden van onderhandelingen over personenschade niet worden bijgehouden en het achterhalen van die gegevens binnen het tijdsbestek van dit onderzoek niet haalbaar bleek, als het al mogelijk is.[20] Zelfs als die gegevens wel beschikbaar zouden zijn, zou een dergelijke vergelijking niet eenvoudig zijn te maken. Onderling vergelijkbare onderhandelingstrajecten zijn immers niet eenvoudig te vinden omdat het verloop van het onderhandelingsproces verschilt, afhankelijk van het soort

[18] Het ‘niet van kleur verschieten’ houdt in dat de kosten voor volledige vergoeding in aanmerking komen in plaats van dat zij ingevolge artikel 241 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) onder de algemene proceskostenregeling van de artikelen 237 tot en met 240 Rv vallen en forfaitair worden vergoed.
[19] Kamerstukken II, 2008/09, 31518, nr. 8, pp. 1, 3.
[20] Tot op heden zijn slechts incidenteel onderzoeken verschenen, zoals een meting van het Centrum voor Verzekeringsstatistiek naar nog niet met het slachtoffer afgehandelde letselschaden (Verbond van Verzekeraars 2011) en de diepteanalyses over de toepassing van de Gedragscode Behandeling Letselschade en het behalen van de streeftermijn van twee jaar (Eiffel 2010, Eiffel 2012).

ongeval (verkeers-, arbeids- of medisch ongeval) en het aantal en het type onderhandelaars dat is betrokken.

In dit onderzoek is daarom kwalitatief, explorerend onderzoek verricht. Met behulp van verschillende onderzoeksmethoden is onderzocht hoe de deelgeschilprocedure in de praktijk werkt, om een redelijk beeld te kunnen schetsen van de variëteit aan gedragseffecten op de verschillende actoren, in het bijzonder op de verschillende mogelijke onderhandelingsrelaties. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen de mogelijk versnellende factoren in de fase voorafgaand aan en in de fase tijdens en na de deelgeschilprocedure.

Inherent aan de aard van dit kwalitatieve, explorerende onderzoek is dat het niet meer dan aannemelijk kan maken of de deelgeschilprocedure bijdraagt aan een snellere afhandeling van personenschade en welke factoren daarbij van invloed kunnen zijn. Een complicerende factor is voorts dat de deelgeschilprocedure deel uit maakt van een veelheid aan initiatieven die in het personenschadeveld zijn ontplooid om het schaderegelingsproces te verbeteren waartoe ook de versnelling behoort. Denk aan de Gedragscode Behandeling Letselschade[21] en de daarin opgenomen streeftermijnen, de door de Letselschade Raad ontwikkelde richtlijnen[22] ter vaststelling van de schadeomvang en de specifiek op de afhandeling van personenschade toegesneden mediation.[23] De gevolgen van de deelgeschilprocedure zijn niet van die van andere initiatieven te isoleren. Het resultaat van dit onderzoek kan dan ook slechts een indicatie geven voor het antwoord op de vraag of de deelgeschilprocedure ook op andere terreinen zinvol ingezet kan worden. Een deelgeschilprocedure kan immers ook andere, directe of indirecte, effecten hebben op korte of lange termijn. Men denke bijvoorbeeld aan effecten op de gezondheid van betrokkenen (en daarmee de kosten daarvan), effecten op het terrein van de sociale voorzieningen of macro-economische effecten. Deze effecten zijn niet in dit onderzoek betrokken, als ze al goed te onderzoeken zijn.

1.5 Methoden van onderzoek

Dit rapport is gebaseerd op onderzoek dat is verricht ten behoeve van een nog te verschijnen dissertatie over de effecten van de deelgeschilprocedure op de actoren die zijn betrokken bij een concrete onderhandelingssituatie over personenschade.[24] In die dissertatie worden naast de mogelijke versnellende effecten ook enkele andere wettelijke doelen van de deelgeschilprocedure nader verkend.

Om tot een zo adequaat mogelijke beschrijving van de werking van de deelgeschilprocedure te komen, zijn verschillende onderzoeksmethoden gebruikt: literatuurstudie,

[21] www.deletselschaderaad.nl

[22] De richtlijnen van de Letselschaderaad zijn raadpleegbaar op: www.deletselschaderaad.nl. Deze richtlijnen zijn niet bindend maar vormen een hulpmiddel bij het vaststellen van de schadeomvang. In 2014 gelden de Richtlijnen: ‘Huishoudelijke hulp’;‘Kilometervergoeding’; ‘Licht letsel inclusief smertengeld’; ‘Studievertraging’; ‘Zelfwerkzaamheid’; ‘Ziekenhuis- en revalidatiedaggeldvergoeding; ‘Definitie Verhoogde Economische Kwetsbaarheid’.

[23] In 2004 werd de Vereniging van Letselschade Mediators (LetMe) opgericht met als voornaamste doel bij te dragen aan een verandering van denken bij het afwikkelen van letselschades (Let’s mediate! 2010, p. 4). Op 1 januari 2013 is LetMe samengegaan met de Nederlandse vereniging van mediators in de verzekeringsbranche NVMV waarbij LetMe als naam voor de sector letselschade van de NVMV blijft bestaan (PIV-Bulletin, december 2012, p. 15).

[24] Deze dissertatie verschijnt naar verwachting in 2015. Promotores: prof. dr. E. Bauw (hoogleraar aansprakelijkheidsrecht en rechtspleging bij de faculteit Recht, Economie, Bestuur en Organisatie van de Universiteit Utrecht en hoogleraar rechtspleging aan de faculteit der rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam) en prof. dr. E. Niemeijer (bijzonder hoogleraar empirische rechtssociologie bij de faculteit der rechtsgeleerdheid van de Vrije Universiteit van Amsterdam).

jurisprudentieanalyse, observatieonderzoek, interviews en gevalstudies. Voor het onderhavige rapport is daarnaast nog een extra gesprek met medewerkers van het bemiddelingsloket van de Letselschade Raad gevoerd. Een korte beschrijving van de verschillende methoden volgt hieronder.

Literatuurstudie
De juridische literatuur is bestudeerd voor het regelen van personenschade. Daarnaast is psychologische-, sociologische- en economische literatuur bestudeerd om te achterhalen welke knelpunten zich bij onderhandelen in het algemeen en bij personenschadezaken in het bijzonder voor kunnen doen. De bevindingen van deze literatuurstudie worden in het onderhavige onderzoek gebruikt om te kunnen achterhalen of de deelgeschilprocedure de betreffende knelpunten vermindert en daarmee de afhandeling versnelt.

Analyse van de deelgeschiljurisprudentie
De deelgeschiljurisprudentie is geanalyseerd om te bezien wie, waarvoor een deelgeschilprocedure aanspant en tot welke uitkomsten deze procedure kan leiden alsmede om te zien hoe deelgeschilrechters in de praktijk met de specifieke kenmerken van deze nieuwe gerechtelijke procedure omgaan. De bevindingen zijn in dit rapport verwerkt.

Deze jurisprudentieanalyse is gebaseerd op de 358 deelgeschiluitspraken (343 van rechtbanken, 14 van gerechtshoven, 1 van de Hoge Raad) die op 1 juli 2014 op www.rechtspraak.nl waren gepubliceerd. Nu de deelgeschilprocedure op 1 juli 2010 in werking trad, zijn derhalve de eerste vier jaren van deze procedure bestudeerd. Uitspraken uit deze periode die na 1 juli 2014 zijn gepubliceerd, zijn niet in deze analyse meegenomen.

Op www.rechtspraak.nl worden de deelgeschiluitspraken gepubliceerd op basis van het Besluit selectiecriteria uitsprakendatabank Rechtspraak.nl 2012. Hoewel eenduidige selectiecriteria[25] bestaan, is niet uitgesloten dat zich daarbij selectie-effecten voordoen omdat volgens de toelichting bij het voornoemde Besluit de beslissing om een uitspraak wel of niet in het register op te nemen per gerecht geschiedt en niet altijd gemakkelijk en objectief is vast te stellen of een uitspraak aan de selectiecriteria voldoet.

Ongeacht deze mogelijke selectie-effecten is dit register goed bruikbaar voor de kwalitatieve jurisprudentieanalyse omdat het op grond van artikel 5e van voornoemd Besluit, elke uitspraak bevat met een jurisprudentievormend karakter, zoals het voor het eerst voorleggen van een bepaalde casuïstiek of wettelijke bepaling aan het oordeel van de rechter of een wijziging, nuancering, inperking of uitbreiding van een eerdere jurisprudentielijn.

Voor de kwantitatieve jurisprudentieanalyse is dit register echter minder goed bruikbaar omdat het een selectie bevat van het totale aantal gewezen deelgeschiluitspraken. Aan de hand van de niet-gepubliceerde gerechtelijke cijfers van de Raad voor de Rechtspraak is het verschil te bepalen tussen het totaal aantal in- en uitgestroomde deelgeschilprocedures en de op 1 juli 2014 op www.rechtspraak.nl gepubliceerde deelgeschiluitspraken. Dat verschil is blijkens onderstaande tabellen aanzienlijk.

---

[25] Artikel 3 tot en met 6 van het Besluit selectiecriteria uitsprakendatabank Rechtspraak.nl 2012. Ingevolge artikel 5 worden uitspraken bijvoorbeeld altijd gepubliceerd indien de zaak voor, tijdens of na de zitting aandacht van de publieke media heeft gehad, de uitspraak in een op de juridische beroepsgroep gericht medium is gepubliceerd of besproken, de uitspraak van bijzonder belang is voor bepaalde beroepsgroepen of belangengroeperingen, de uitspraak mede de belangen raakt van natuurlijke of rechtspersonen die geen partij waren in het geding of de uitspraak een jurisprudentievormend karakter heeft.

Tabel 1 Daadwerkelijk aantal gewezen deelgeschilbeschikkingen (Bron: Raad voor de Rechtspraak)

Kanton	juli- dec 2010	2011	2012	2013	Jan-juli 2014
Aangespannen deelgeschilprocedures	8	35	79	67	Onbekend
Eindbeschikkingen	4	18	44	43	Onbekend
Geen eindbeschikkingen	4	17	35	24	Onbekend

Tabel 2 Daadwerkelijk aantal gewezen deelgeschilbeschikkingen (Bron: Raad voor de Rechtspraak)

Civiel	juli- dec 2010	2011	2012	2013	Jan-juli 2014
Aangespannen deelgeschilprocedures	34	210	248	250	Onbekend
Eindbeschikkingen	18	121	164	166	Onbekend
Geen eindbeschikkingen	16	89	84	84	Onbekend

Tabel 3 Eindbeschikkingen gepubliceerd op www.rechtpraak.nl d.d. 1-7-2014

Eindbeschikingen	juli- dec 2010	2011	2012	2013	2014
Kanton	3	18	21	13	6
Civiel	14	78	86	75	29
Totaal	17	96	107	88	35

Nu het achterhalen van de niet op www.rechtspraak.nl gepubliceerde deelgeschiluitspraken niet mogelijk is gebleken, is de kwantitatieve jurisprudentieanalyse toch op de deelgeschiluitspraken gebaseerd die op 1 juli 2014 op www.rechtspraak.nl waren gepubliceerd.[26] Voor de analyse in dit onderzoek hoefde dat geen belemmering te vormen omdat het een beeldvormende steekproef betreft waarbij geen vergelijking met andere uitspraken plaatsvindt. Gezien de uitkomsten van deze steekproef bestaat ook geen aanleiding te vermoeden dat zich bij de niet bestudeerde deelgeschiluitspraken heel andere ontwikkelingen hebben voorgedaan.

Empirisch onderzoek

Het grotendeels in 2013 en 2014 uitgevoerde empirische onderzoek bestond uit: observatieonderzoek, interviews met 5 categorieën van mogelijke onderhandelaars, een groepsinterview met deelgeschilrechters en drie gevalstudies. Hieronder volgt per onderdeel een korte beschrijving.

Observatieonderzoek

In aanvulling en ter verificatie van het literatuuronderzoek heeft in 2011 observatieonderzoek plaatsgevonden bij twee aansprakelijkheidsverzekeraars, een letselschaderegelaar en een advocatenkantoor om te zien hoe in de praktijk met schademeldingen wordt omgegaan. Voorts zijn in 2013 enkele deelgeschilzittingen bijgewoond. De bevindingen van dit observatieonderzoek zijn in dit rapport meegenomen in de analyse van de versnellende effecten in de fase voorafgaand aan, tijdens en na een deelgeschilprocedure.

Interviews met mogelijke onderhandelaars

Het interviewen van de onderhandelaars had tot doel te achterhalen waarom wel of niet van de deelgeschilprocedure gebruik wordt gemaakt en hoe deze procedure en de verschillende

[26] In het rapport wordt boven elke tabel aangegeven of de gegevens zijn gebaseerd op het daadwerkelijke aantal gewezen deelgeschilbeschikkingen of op het aantal uitspraken dat op 1 juli 2014 op www.rechtspraak.nl was gepubliceerd.

uitkomsten daarvan op de onderhandelingen worden beleefd. De bevindingen hiervan worden in dit rapport geanonimiseerd weergegeven.

De onderhandelingen ter afhandeling van personenschade vinden in het algemeen plaats tussen een benadeelde en de aansprakelijkheidsverzekeraar van degene die voor het ongeval aansprakelijk wordt gehouden, zoals hierna bij de onderhandelingsrelaties nog zal blijken. Daarbij schakelen beide partijen vaak belangenbehartigers in, variërend van letselschaderegelaars tot rechtsbijstandsverzekeraars en advocaten. Er zijn derhalve vijf categorieën van actoren die bij een concrete onderhandelingssituatie betrokken kunnen zijn:

1. benadeelden;
2. schadebehandelaars van aansprakelijkheidsverzekeraars;
3. behandelaars en advocaten in loondienst bij rechtsbijstandsverzekeraars;
4. letselschaderegelaars;
5. letselschadeadvocaten (slachtoffer- en verzekeringsadvocaten).

In de periode van maart 2013 tot en met januari 2014 zijn steeds vijf interviews per categorie afgenomen. In totaal zijn derhalve vijfentwintig interviews gehouden met: vijf benadeelden, vijf schadebehandelaars van aansprakelijkheidsverzekeraars en vijftien belangenbehartigers (vijf letselschaderegelaars, vijf behandelaars van rechtsbijstandsverzekeraars en vijf advocaten). Deze variatie is gebruikt om eventuele verschillen tussen de categorieën aan te duiden en niet om kwantitatieve uitspraken te doen.

Het bleek niet eenvoudig actoren te vinden die ervaring met de deelgeschilprocedure hadden en mee wilden werken aan een interview. De selectie van de geïnterviewden is daarom op verschillende manieren tot stand gekomen. Eerst zijn willekeurig belangenbehartigers en aansprakelijkheidsverzekeraars van verschillende kantoren uit het telefoonboek benaderd. Daaruit vloeiden interviews voort met 3 letselschaderegelaars, 5 rechtsbijstandsverzekeraars, 1 advocaat en 2 aansprakelijkheidsverzekeraars. Tijdens de PIV jaarconferentie van 22 maart 2013 'Van strijdbijl naar vredespijp, geschillen voorkomen en oplossen' zijn verder nog 2 contacten met aansprakelijkheidsverzekeraars gelegd. Binnen de advocatuur bestonden verder voldoende contacten om de nog ontbrekende 4 interviews te realiseren. Om benadeelden te achterhalen zijn in 2013 oproepen geplaatst op de websites van Slachtofferhulp Nederland, de Letselschade Raad en de Whiplash Stichting alsmede in het Whiplash Magazine.[27] Daaruit is 1 interview voortgevloeid. De nog ontbrekende actoren (4 benadeelden, 2 letselschaderegelaars, 1 aansprakelijkheidsverzekeraar) zijn tot slot via verschillende, reeds bekende contacten achterhaald (sneeuwbalmethode). Nu niet valt uit te sluiten dat belangenbehartigers en aansprakelijkheidsverzekeraars die één of meer deelgeschilprocedures hadden gewonnen eerder bereid waren tot een interview dan anderen, zijn de interviews niet a-select tot stand gekomen.

De interviews vonden plaats aan de hand van een standaard vragenlijst (zie bijlagen) en namen gemiddeld een uur in beslag. Deze interviews zijn opgenomen en vervolgens letterlijk uitgetypt en geanonimiseerd.

Na vijf interviews per categorie werd geen nieuwe informatie meer verkregen. Dat werd eveneens bevestigd door de, in het kader van de hierna nog te bespreken gevalstudies, verrichte interviews met zes advocaten.

Wat betreft de letselschaderegelaars is vermeldenswaard dat zij zich in het algemeen beperken tot het minnelijk regelen van de schade en bij gerechtelijke procedures een advocaat inschakelen. Voor één geïnterviewde letselschaderegelaar lag dat anders, omdat

[27] Whiplash Magazine, december 2013, nr. 3, pp. 20, 21.

hij advocaat was geweest en daarom ook zelf procedeerde in deelgeschilprocedures. Hierdoor wordt bij de bespreking van de gerechtelijke fase soms de mening van één letselschaderegelaar weergegeven. Ook behandelaars van rechtsbijstandsverzekeraars beperken zich meestal tot het minnelijk regelen van de schade. Zij dragen een zaak over aan een (interne) advocaat indien zij een (deelgeschil)procedure nodig achten. Twee behandelaars RBV bleken echter advocaat in loondienst te zijn en één procesjurist waardoor zij zelf kunnen procederen en uit dien hoofde ervaring met deelgeschilprocedures hadden.

Groepsinterview met deelgeschilrechters
Mede ter voorbereiding op een inleiding ten behoeve van een studiemiddag van de SSR over de ‘Tussentijdse evaluatie deelgeschilprocedure’ op 1 november 2013, heeft in augustus 2013 een groepsinterview met vier ervaren deelgeschilrechters van verschillende rechtbanken plaatsgevonden. Dit interview nam anderhalf uur in beslag. De geïnterviewde deelgeschilrechters waren door de organisatie van de studiemiddag geselecteerd door een oproep te plaatsen onder de eerstelijnsrechters uit de expertgroep Letselschade. Nu niet valt uit te sluiten dat deelgeschilrechters die de deelgeschilprocedure positief beoordelen, eerder aan de oproep gevolg hebben gegeven dan anderen is dit groepsinterview niet a-select tot stand gekomen. Ook dit interview is opgenomen en vervolgens letterlijk uitgetypt en geanonimiseerd. De bevindingen van dit groepsinterview worden in dit rapport weergegeven.

Gevalstudies
De drie gevalstudies zijn verricht om het schaderegelingsproces als geheel beter inzichtelijk te krijgen en de interactie tussen onderhandelaars nog beter te kunnen begrijpen. Er is voor drie mogelijke variaties gekozen om een zo gevarieerd mogelijk beeld te krijgen van wat er in procedures kan gebeuren. Bestudeerd zijn drie typen zaken:

- één die na een deelgeschilprocedure meteen kon worden afgerond (‘model’ zaak);
- één die na een deelgeschilprocedure volledig is geëscaleerd;
- en één die tussen een ‘model’zaak en een geëscaleerde zaak in zit.

Al deze zaken hadden betrekking op verkeersongevallen om de zaken onderling zo goed mogelijk te kunnen vergelijken en omdat deze ongevallen in de praktijk het meest voorkomen. De selectie van de zaken is gebaseerd op het professionele oordeel van een deelgeschilrechter en van enkele advocaten. Gevalstudies zijn per definitie niet a-select.

In deze gevalstudies is steeds zowel toestemming verkregen van beide cliënten als van beide belangenbehartigers. Vervolgens zijn beide advocatendossiers bestudeerd en zijn de zes betrokken advocaten, separaat, geïnterviewd. Deze interviews namen gemiddeld een uur in beslag, werden opgenomen en vervolgens letterlijk uitgetypt en geanonimiseerd. De bevindingen van deze gevalstudies worden in dit rapport weergegeven.

1.6 Het personenschadeveld

Om de werking van de deelgeschilprocedure die specifiek is ontwikkeld voor de afhandeling van letsel- en overlijdensschade te kunnen duiden, is eerst inzicht nodig in het personenschadeveld: in de actoren die bij een concrete onderhandelingssituatie betrokken kunnen zijn, in de verschillende mogelijke onderhandelingsrelaties en in de knelpunten die zich bij het regelen van personenschade voor kunnen doen.

a. Betrokken actoren

Bij een ongeval zijn in de eerste plaats de benadeelde betrokken en degene die de schade heeft veroorzaakt dan wel degene die daarvoor aansprakelijk wordt gehouden. In het geval

van overlijden zullen nabestaanden worden betrokken. Meestal worden ook belangenbehartigers (rechtsbijstandsverzekaars, letselschade- of advocatenkantoren) en aansprakelijkheidsverzekeraars ingeschakeld die op hun beurt weer een beroep op letselschaderegelaars en advocaten kunnen doen.

Benadeelde of zijn nabestaanden
De benadeelde is degene die letsel oploopt of het leven verliest door een ongeval in bijvoorbeeld het verkeer, op de werkvloer of bij een medische behandeling. Hij dan wel zijn nabestaanden zullen de daaruit voortvloeiende schade vergoed willen zien. Vooral bij zwaar letsel of overlijden schakelen zij daarvoor vaak een belangenbehartiger in.

Belangenbehartigers
Zowel rechtsbijstandsverzekeraars als letselschadebureaus en advocatenkantoren kunnen als belangenbehartiger optreden. Al deze belangenbehartigers zijn bevoegd bijstand te verlenen in de buitengerechtelijke onderhandelingen en in buitengerechtelijke - en kantongerechtprocedures. Procesvertegenwoordiging door een advocaat is alleen verplicht bij een gerechtelijke procedure voor een vordering van meer dan € 25.000 bij de sector civiel van de rechtbank of in hoger beroep bij het gerechtshof dan wel cassatie bij de Hoge Raad.[28]

> Rechtsbijstandsverzekeraar
> Een beroep op een rechtsbijstandsverzekeraar is mogelijk indien de benadeelde over een rechtsbijstandsverzekering beschikt. Binnen een rechtsbijstandsverzekeraar dragen behandelaars (verder behandelaars RBV) zorg voor de afhandeling van schademeldingen. Een behandelaar RBV kan voor de afhandeling ook een in- of externe letselschaderegelaar inschakelen. Bij een gerechtelijke procedure schakelt de behandelaar RBV in het algemeen een procesjurist of een in- of externe advocaat in.
>
> Letselschaderegelaar
> Het is ook mogelijk een letselschaderegelaar van een letselschadebureau in te schakelen. Een letselschaderegelaar inventariseert de schade en probeert aan de hand van die schadestaat tot overeenstemming te komen. Bij een gerechtelijke procedure schakelt hij in het algemeen een advocaat in of geeft hij de zaak terug aan de behandelaar van de rechtsbijstands- of aansprakelijkheidsverzekeraar die hem heeft ingeschakeld.
>
> Advocaat
> Voor het schaderegelen kan ook een advocaat worden ingeschakeld. Een advocaat oefent ingevolge artikel 10 van de Advocatenwet zijn praktijk uit overeenkomstig de bevoegdheden en vereisten van onder meer het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Een advocaat kan benadeelden zowel bijstaan in gerechtelijke procedures als daarbuiten.

Schadeveroorzaker of degene die voor de schade aansprakelijk wordt gehouden
De schadeveroorzaker of degene die daarvoor aansprakelijk wordt gehouden zal, afhankelijk van het ongeval, een willekeurig individu zijn (verkeersongeval) of iemand waarmee de

[28] Artikel 80, tweede lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

benadeelde reeds contractueel verbonden was (arbeids- of medisch ongeval). Meestal beschikt deze actor echter over een aansprakelijkheidsverzekering waardoor hij het schaderegelen aan zijn aansprakelijkheidsverzekeraar kan overlaten.

<u>Aansprakelijkheidsverzekeraar</u>
Een beroep op een aansprakelijkheidsverzekeraar is mogelijk indien een aansprakelijkheidsverzekering is afgesloten, wat vrijwel altijd het geval is. In Nederland is bijvoorbeeld elke bezitter of houder van een motorrijtuig wettelijk verplicht om een aansprakelijkheidsverzekering af te sluiten die de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dekt waartoe het motorrijtuig in het verkeer aanleiding kan geven, de zogenoemde WAM-verzekering.[29] Indien ondanks deze wettelijke plicht geen WAM-verzekering is afgesloten of onbekend is wie de schade heeft veroorzaakt, neemt het Waarborgfonds onder bepaalde voorwaarden de rol van de aansprakelijkheidsverzekeraar waar. Ook werkgevers en zorgverleners beschikken vrijwel altijd over een aansprakelijkheidsverzekering.[30]

Een aansprakelijkheidsverzekeraar draagt tegen betaling van een vergoeding (premie) door de verzekerde, de in de polis omschreven gevolgen van aansprakelijkheid tegenover derden, voortvloeiende uit overeenkomst of onrechtmatige daad van een verzekerde of de personen voor wie hij aansprakelijk is en zal bij verwezenlijking daarvan de daardoor veroorzaakte schade vergoeden.

Binnen een aansprakelijkheidsverzekeraar zijn schadebehandelaars (verder schadebehandelaars AV) verantwoordelijk voor de afhandeling van schademeldingen. De schadebehandelaar bepaalt of aansprakelijkheid geheel of gedeeltelijk wordt erkend dan wel betwist. Hij maakt een inschatting van het maximaal aan schadevergoeding uit te keren bedrag en maakt daarvoor, mede vanwege de herverzekering, een interne financiële reserve aan, rekening houdend met mogelijke regresvorderingen van bijvoorbeeld ziektekostenverzekeraars, werkgevers, uitkeringsinstanties of belangenbehartigers. De schadebehandelaar schakelt zo nodig ook nadere expertise in en houdt de daaraan verbonden kosten bij. Zo kan hij voor de afhandeling een in- of externe letselschaderegelaar inschakelen. Voor gerechtelijke procedures schakelen schadebehandelaars in het algemeen een in- of externe advocaat in.

b. Verschillende onderhandelingsrelaties
Uit het voorgaande blijkt dat afhankelijk van het letsel en het verloop van de onderhandelingen, per onderhandelingssituatie verschillende actoren betrokken kunnen zijn. Bij eenvoudige personenschadezaken kunnen de benadeelde en de schadeveroorzaker dan wel degene die voor de schade aansprakelijk wordt gehouden de schade in onderling overleg afhandelen.

1. benadeelde ↔ schadeveroorzaker of
degene die voor de schade aansprakelijk wordt gehouden

De schadeveroorzaker dan wel degene die voor de schade aansprakelijk wordt gehouden, kan voor het schaderegelen ook een beroep op zijn aansprakelijkheidsverzekeraar doen, die op zijn beurt weer een letselschaderegelaar kan inschakelen.

[29] Artikelen 2 en 3 van de Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen.
[30] Stichting de Ombudsman 2011, p. 48.

2. benadeelde ↔ schadebehandelaar AV
3. benadeelde ↔ letselschaderegelaar & (schadebehandelaar AV)

Bij meer complexe zaken schakelt de benadeelde veelal een belangenbehartiger in: een behandelaar RBV, een letselschaderegelaar of een advocaat. Daarbij schakelt een behandelaar RBV soms nog een letselschaderegelaar in.

4. (benadeelde) & behandelaar RBV ↔ schadebehandelaar AV
5. (benadeelde) & behandelaar RBV ↔ letselschaderegelaar & (schadebehandelaar AV)
6. (benadeelde) (& behandelaar RBV) & letselschaderegelaar ↔ schadebehandelaar AV
7. (benadeelde) (& behandelaar RBV) & letselschaderegelaar ↔ letselschaderegelaar & (schadebehandelaar AV)

8. (benadeelde) & letselschaderegelaar ↔ schadebehandelaar AV
9. (benadeelde) & letselschaderegelaar ↔ letselschaderegelaar & (schadebehandelaar AV)

10. (benadeelde) & advocaat ↔ schadebehandelaar AV
11. (benadeelde) & advocaat ↔ letselschaderegelaar & (schadebehandelaar AV)

In het geval van (dreiging van) een gerechtelijke procedure, dragen zowel de behandelaar RBV als de letselschaderegelaar en de schadebehandelaar AV de zaak in het algemeen over aan een advocaat.

12. (benadeelde) (& behandelaar RBV) & advocaat ↔ advocaat (& schadebehandelaar AV)
13. (benadeelde) (& letselschaderegelaar) & advocaat ↔ advocaat (& schadebehandelaar AV)
14. (benadeelde) & advocaat ↔ advocaat (& schadebehandelaar AV)

Na de procedure geven de voor de procedure ingeschakelde advocaten de zaak in het algemeen weer terug aan de oorspronkelijke behandelaars. In deze fase doen zich derhalve weer dezelfde onderhandelingsrelaties voor als die van voor de gerechtelijke procedure (onderhandelingsrelaties 1 tot en met 11).

c. Schaderegelen als onderhandelingsspel

Om overeenstemming te kunnen bereiken over de schaderegeling dienen partijen met elkaar te onderhandelen. Dat is een proces van geven en nemen waarbij wordt gestreefd naar een voor beide partijen aanvaardbaar resultaat. Het probleem bij onderhandelen is volgens Mastenbroek[31] dat partijen elkaar nodig hebben om tot overeenstemming te komen (wederzijdse afhankelijkheid) maar tegelijkertijd ook eigen belangen nastreven die botsen met die van de ander. Wederzijdse afhankelijkheid veronderstelt geen al te grote verschillen in macht.[32] Volledige machtsgelijkheid bij onderhandelingen zal vrijwel niet haalbaar zijn[33] en is ook niet nodig, zolang partijen maar van elkaar afhankelijk zijn en het machtsverschil niet te groot is. Bij een te groot machtsverschil veranderen echter de (gedrags)intenties[34] en kan

[31] Mastenbroek 1992, p. 69; Mastenbroek 1998, p. 7.
[32] Ibid 1992, pp. 136, 16; Van Houtem 2010, p. 63.
[33] Ibid 1998, p. 100.
[34] Ibid 1992, pp. 35, 121; Van Houtem 2010, pp. 63, 72.

de onderhandelaar met de beste machtspositie gaan domineren waardoor de onderhandelingsmogelijkheden afnemen. Machtsverschillen kunnen een eigen dynamiek in werking stellen die escalerend werkt met als mogelijk resultaat dat er voortdurend impasses optreden en het proces onbestuurbaar wordt.[35]

Het nastreven van zowel eigen als gezamenlijke belangen vergt dat partijen met elkaar communiceren, zowel over de inhoud van het geschil als over de procesmatige stappen en de onderlinge relatie. Alleen op die manier kunnen misverstanden en problemen worden achterhaald en opgelost. Het is echter niet eenvoudig zonder vooringenomen denkbeelden (neutraal) naar elkaar te luisteren om elkaar te kunnen begrijpen. Mede daarom schakelen partijen vaak belangenbehartigers in. Alleen door afstand te nemen van de eigen belangen en objectief naar de zaak en het onderhandelingsproces te kijken en deze te analyseren, kan worden gezocht naar een oplossing die voor beide partijen acceptabel is.[36]

Onderhandelen is derhalve niet eenvoudig. Mensen verschillen immers fundamenteel van elkaar qua emoties en motivatie[37] alsmede wat betreft kennis, kunde, ervaring en financiële middelen. Dat geldt des te meer in onderhandelingen om personenschade te kunnen regelen omdat daarbij een benadeelde die fysiek en psychisch moet herstellen in een complex onderhandelingsproces wordt betrokken.[38] Dat partijen eenvoudig verdeeld kunnen raken over de vele inhoudelijke en procedurele vragen is aan het begin van deze inleiding al geschetst. Die complexiteit wordt nog bevorderd doordat onderhandelingen om personenschade af te kunnen handelen plaatsvinden:

- binnen een juridisch kader met veel open normen waardoor partijen enerzijds veel onderhandelingsruimte hebben maar anderzijds ook ruimte hebben om psychologische, economische en sociologische belangen na te streven.[39]

Bovendien kenmerkt een concrete onderhandelingssituatie zich blijkens de hiervoor geschetste onderhandelingssituaties doorgaans door:

- veel verschillende actoren die tussentijds kunnen wisselen;
- de betrokkenheid van belangenbehartigers waardoor op meer niveaus onderhandelingen nodig zijn: zowel met de achterban als met de wederpartij;
- een onevenwichtige machtsbalans waarbij de benadeelde als onervaren ‘one shotter’[40] tegenover een ervaren aansprakelijkheidsverzekeraar staat die als ‘repeat player’ over kennis, kunde, ervaring, financiële middelen en een eenvoudig toegankelijk netwerk van kwalitatief goede en loyale deskundigen beschikt. Een benadeelde kan die balans deels herstellen door een belangenbehartiger in te schakelen, maar nooit helemaal omdat belangenbehartigers naast de belangen van hun cliënt, waarbij zij afhankelijk zijn van de beschikbare financiële middelen van die cliënt, ook hun eigen economische- en sociale belangen nastreven.

1.7 Indeling rapport

Na deze inleiding wordt in hoofdstuk II bezien of de onderhandelingen alleen al door de mogelijkheid dat deze procedure kan worden ingesteld, versneld kunnen worden. De lange afwikkelingsduur van personenschade wordt immers voor een belangrijk deel veroorzaakt door de manier waarop partijen zich tegenover elkaar gedragen. De vraag is of partijen zich

---

[35] Ibid 1992, p. 121; Ibid 1998, p. 101.
[36] Ibid 1992, p. 49.
[37] Tiemeijer & Thomas 2009, p. 16.
[38] Lindenbergh 2013.
[39] Weterings 2004, p. 93.
[40] Niemeijer 2014.

anders op gaan stellen nu zij in een deelgeschilprocedure eerder ter verantwoording kunnen worden geroepen. Daarbij wordt zowel naar de invloed van de deelgeschilprocedure op de verschillende mogelijke onderhandelaars gekeken (benadeelden, schadebehandelaars AV, letselschaderegelaars, behandelaars RBV, advocaten) als naar de effecten in de verschillende mogelijke onderhandelingsrelaties.

In hoofdstuk III wordt bezien welke versnellende effecten van deze procedure op de buitengerechtelijke onderhandelingen uitgaan tijdens en na deze procedure. Daarin komt onder meer aan de orde in hoeverre de beslissende en bindende functie van de deelgeschilrechter in de praktijk tot uitdrukking komt, welke effecten de verschillende mogelijke uitkomsten van de deelgeschilprocedure (niet-ontvankelijkverklaring, een afwijzing op het proportionaliteitscriterium, een toe- of afwijzing op inhoudelijke gronden, een minnelijke schikking of intrekking) op het voortzetten van de onderhandelingen na een deelgeschilprocedure kunnen hebben alsmede welke effecten uitgaan van de uitsluiting van een directe voorziening tegen de deelgeschilbeschikking, de aparte status van de deelgeschilbeschikking in alsmede de beperkte mogelijkheid van hoger beroep via de bodemprocedure en het niet verschieten van kleur van de kosten in een vervolgprocedure.

In hoofdstuk IV worden conclusies getrokken en wordt ingegaan op de wenselijkheid van het uitbreiden van het toepassingsgebied van de deelgeschilprocedure naar andere terreinen dan personenschade. Ook worden enkele suggesties gedaan om de versnellende effecten van de deelgeschilprocedure op de buitengerechtelijke onderhandelingen te kunnen verhogen.

Hoofdstuk II
Versnellende effecten in de fase voorafgaand aan een deelgeschilprocedure

2.1 Inleiding

De lange afwikkelingsduur van personenschade wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door de manier waarop partijen zich tegenover elkaar gedragen.[41] De vraag is of partijen zich anders op gaan stellen nu zij in een deelgeschilprocedure eerder ter verantwoording kunnen worden geroepen. In dit hoofdstuk staat daarom de vraag centraal of de onderhandelingen alleen al door de dreiging van de deelgeschilprocedure, zonder dat die daadwerkelijk wordt aangespannen, versneld kunnen worden (schaduwwerking van de deelgeschilprocedure). Daartoe wordt eerst bezien welke versnellende gedragseffecten de deelgeschilprocedure op de verschillende actoren in het algemeen kan hebben. Benadeelden, aansprakelijkheidsverzekeraars en de diverse belangenbehartigers streven in de onderhandelingen immers verschillende belangen na. Daarna wordt bezien welke versnellende effecten van de deelgeschilprocedure uitgaan op de verschillende mogelijke onderhandelingsrelaties. Onderhandelen is immers een proces tussen twee partijen waarbij zij elkaar over en weer beïnvloeden.

2.2 Effecten op benadeelden

Indien de onderhandelingen vastlopen, kan de benadeelde een beroep op een deelgeschilprocedure doen. De toegang tot deze procedure is laagdrempelig.

In de eerste plaats is dat het geval omdat de benadeelde deze procedure eenzijdig kan aanspannen en daarvoor niet afhankelijk is van de medewerking van zijn wederpartij. Dat is een belangrijk kenmerk omdat het opstellen van een gemeenschappelijk verzoek de benadeelde verplicht tot samenwerking met de aansprakelijkheidsverzekeraar wat niet eenvoudig is indien zij onderling al verdeeld zijn. Bovendien blijkt uit de in hoofdstuk I geschetste onderhandelingsrelaties dat de onervaren benadeelde vrijwel altijd tegenover een wederpartij staat die ervaring met de afhandeling van personenschade heeft, wat de samenwerking kan bemoeilijken. De eis van een gemeenschappelijk verzoek is volgens de interviews een belangrijke reden waarom van de procedure op grond van artikel 96 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering[42] vrijwel geen gebruik wordt gemaakt.

In de tweede plaats worden de kosten van de deelgeschilprocedure als buitengerechtelijke kosten in de zin van artikel 6:96 van het Burgerlijk Wetboek beschouwd waardoor zij in beginsel voor rekening komen van de schadeveroorzaker dan wel degene die daarvoor aansprakelijk wordt gehouden (artikel 1019aa, tweede lid, Rv). Deze kosten komen ingevolge het amendement van Tweede Kamerlid Gerkens[43] bovendien niet onder de reguliere en derhalve forfaitaire proceskostenregeling van artikel 241 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering te vallen indien na een deelgeschilprocedure alsnog een bodemprocedure nodig blijkt te zijn. Als gevolg daarvan blijven de kosten voor volledige vergoeding in aanmerking komen. Een gebrek aan financiële middelen hoeft voor de

---

[41] Wesselink 2007, p. 353.

[42] Artikel 96 Rv: In alle zaken die slechts rechtsgevolgen betreffen die ter vrije bepaling van partijen staan, kunnen zij zich samen tot een kantonrechter van hun keuze wenden en zijn beslissing inroepen. Het geding wordt gevoerd op de wijze als door de kantonrechter bepaald.

[43] Kamerstukken II 2008/09, 31 518, nr. 13, gewijzigd amendement ter vervanging van nr. 10. Dit amendement werd na stemming op 30 juni 2009 aangenomen. Daarbij stemden de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvdA, GroenLinks, D66, de PvdD, de VVD, de ChristenUnie, de SGP, het CDA en de PVV voor, het lid Verdonk stemde tegen.

benadeelde derhalve geen belemmering te vormen om een deelgeschilprocedure aan te spannen.

De benadeelde krijgt door de deelgeschilprocedure derhalve toegang tot kennis, kunde en een onafhankelijk gerechtelijk oordeel dat hij niet door gebrek aan samenwerking met de wederpartij of om financiële redenen achterwege hoeft te laten. Daarmee krijgt hij een middel in handen om als ‘one shotter’[44] daadwerkelijk tegenwicht te kunnen bieden aan de aansprakelijkheidsverzekeraar die als ‘repeat player’ over kennis, kunde, ervaring, financiële middelen en een eenvoudig toegankelijk netwerk van kwalitatief goede en loyale deskundigen beschikt. De deelgeschilprocedure brengt daardoor de bestaande onevenwichtige machtsbalans in de onderhandelingen over personenschade meer in evenwicht. Partijen die gelijkwaardiger worden, kunnen beter met elkaar onderhandelen. Dat kan enerzijds tot een versnelling leiden omdat machtsverschillen sterk escalerend kunnen werken met voortdurende impasses en een onbestuurbaar proces tot gevolg.[45] Anderzijds kan ook meer op het scherpst van de snede worden onderhandeld omdat de benadeelde minder dan voorheen geneigd zal zijn met minder genoegen te nemen. Naar verwachting zal na een inhaalslag aan de zijde van de benadeelde echter toch een versnellend effect van de deelgeschilprocedure uitgaan omdat de machtsbalans zich gaandeweg op een ander niveau zal stabiliseren.

In de praktijk onderhandelt de benadeelde echter meestal niet zelf. Op aanraden van familie, vrienden, Slachtofferhulp Nederland of via informatie op internet, schakelt een benadeelde daarvoor veelal een belangenbehartiger in: een letselschaderegelaar, een behandelaar RBV of een advocaat. De geïnterviewde benadeelden geven aan de onderhandelingen graag aan hun belangenbehartiger over te laten omdat hij over kennis en ervaring beschikt en zonder emotie naar een zaak kan kijken. Dat betekent echter niet dat benadeelden zich altijd in de gekozen onderhandelingsstrategie kunnen vinden. Het komt voor dat een belangenbehartiger wil schikken terwijl de benadeelde vermoedt dat een beter resultaat haalbaar is.

> Behandelaar RBV:
>
> “Een cliënt heeft vaak liever een gerechtelijk oordeel omdat hij een schikking met een aansprakelijkheidsverzekeraar kan wantrouwen als ‘handjeklap’.”

In die gevallen kan volgens de geïnterviewde actoren de deelgeschilprocedure een oplossing vormen. Die procedure neemt weliswaar enkele maanden in beslag maar kan er toe leiden dat een uitkomst wordt verkregen die op meer steun berust waardoor de vervolgonderhandelingen sneller kunnen verlopen.

2.3 Effecten op belangenbehartigers

In de praktijk worden vrijwel altijd belangenbehartigers bij de onderhandelingen betrokken. Zij hebben grote invloed op het gebruik van de deelgeschilprocedure. Het is dan ook van belang te achterhalen welke belangen zij in het algemeen nastreven en hoe die belangen zich verhouden tot het al dan niet inzetten van een deelgeschilprocedure.

Belangenbehartigers behartigen primair de belangen van hun cliënt. Voor het behartigen daarvan is voor alle belangenbehartigers van belang dat zij bij het vastlopen van de onderhandelingen eenzijdig een deelgeschilprocedure kunnen aanspannen. Voor de

---

[44] Niemeijer 2014.
[45] Mastenbroek 1992, p. 121; Mastenbroek 1998, p. 101.

belangenbehartigers die voor benadeelden optreden, is bovendien van belang dat zij door de specifieke kostenbepaling in beginsel van deze procedure gebruik kunnen maken zonder dat hun cliënt daarbij een financieel risico loopt. Voordat de deelgeschilprocedure inwerking trad, kwamen op grond van artikel 6:96 van het Burgerlijk Wetboek immers alleen buitengerechtelijke kosten voor volledige vergoeding door de wederpartij in aanmerking. Dat daar nu ook de deelgeschilprocedure als gerechtelijke procedure onder valt, is een belangrijke uitbreiding.

Belangenbehartigers streven in de onderhandelingen echter ook eigen belangen na. Zij streven economische belangen na, om voort te kunnen bestaan. Zij zullen hun kosten moeten terug verdienen en winst moeten maken om nieuwe investeringen te kunnen doen. Economisch bezien is de deelgeschilprocedure voor alle belangenbehartigers een aantrekkelijk instrument omdat het een mogelijke bron van extra inkomsten vormt. Belangenbehartigers zijn immers in beginsel van de vergoeding van hun kosten verzekerd omdat aansprakelijkheidsverzekeraars in het algemeen solvabel zijn. Dat kan ook lichtvaardig en oneigenlijk gebruik van de deelgeschilprocedure uitlokken. Aan het genereren van inkomsten op die manier staan echter veelal beroeps- en gedragsregels in de weg. Dat geldt in ieder geval voor advocaten en rechtsbijstandsverzekeraars. Voor letselschaderegelaars gelden geen verplichte beroeps- en gedragregels.

Naast economische belangen, streven belangenbehartigers ook sociale belangen na. Zij behoren tot een bepaalde beroeps- of bedrijfscultuur waarin veelal beroeps- en gedragsregels gelden en waarin het behoud van relaties voor de toekomst belangrijk is. Deze beroeps- of bedrijfscultuur zal eerder tot een terughoudend gebruik van de deelgeschilprocedure leiden omdat alle belangenbehartigers als uitgangspunt hanteren dat een minnelijke regeling de voorkeur verdient en procederen alleen plaatsvindt indien dat noodzakelijk is. Voor behandelaars RBV vloeit dit voort uit de Gedragscode Behandeling Letselschade[46] en voor advocaten uit gedragsregel 3.[47] Voor letselschaderegelaars kan dit uit gedragsregels voortvloeien indien zij zich daaraan vrijwillig hebben gebonden zoals aan de Gedragscode Behandeling Letselschade, maar ook uit het feit dat zij bij dreiging van een gerechtelijke procedure de zaak overdragen aan een advocaat dan wel de zaak teruggeven aan de behandelaar RBV of schadebehandelaar AV die hen heeft ingeschakeld, hetgeen zij alleen zullen doen indien een minnelijke regeling echt niet mogelijk is. In het algemeen conformeren belangenbehartigers zich aan beroeps- en gedragsregels.[48] Hoewel de mate waarin zij deze sociale druk ervaren, zal verschillen en mede af zal hangen van de betreffende persoon en de functie die in de organisatie wordt vervuld.[49] Bovendien kunnen dergelijke regels in economisch slechte tijden eenvoudig onder druk komen te staan.

Tot zover de theorie. De vraag is welk belang in de praktijk de doorslag geeft. In de interviews gaven meerdere belangenbehartigers aan (2 regelaars, 3 behandelaars RBV, 2 advocaten) dat zij alleen tot het (dreigen met) een deelgeschilprocedure overgaan, indien zij van het zoeken naar een buitengerechtelijke oplossing geen baat meer verwachten. Een aantal rechtsbijstandsverzekeraars (2) geeft aan daarbij mee te wegen wat het mogelijke effect van deze procedure op de onderlinge verhouding met de wederpartij zal zijn alsmede

---

[46] Toelichting Gedragscode Behandeling Letselschade 2012, p. 49.
[47] http://www.advocaten.nl/gedragsregels-1992-advocatuur/
[48] Buunk & Pollet 2009, pp. 249, 250; Postmes, Steg & Keizer 2009, p. 139; Klucharev & Smits 2009, p. 233.
[49] Veerman & Mulder 2010, pp. 75, 76 waaronder noot 134 waarin wordt verwezen naar Roe 2009: 6,8. J.Q Wilson (2000) die onderscheid maakt tussen bestuurders, managers en uitvoerders, waarbij de rollen en de erbij horende belangen en gedragingen verschillen.

of zij de (belangenbehartiger van de) wederpartij in toekomstige onderhandelingen weer tegen kunnen komen (‘shadow of the future’).[50] Volgens hen worden vorderingen tot enkele duizenden euro’s eerder minnelijk geregeld dan dat daarvoor een advocaat wordt ingeschakeld om een deelgeschilprocedure te voeren. In de interviews lijken de belangen van de cliënt en de sociale belangen van de belangenbehartiger derhalve het zwaarst te wegen. De mogelijkheid om via de deelgeschilprocedure extra inkomsten te genereren, werd niet genoemd. Dat kan echter ook door sociaal wenselijke motieven zijn ingegeven. In hoofdstuk III zal namelijk blijken dat zowel de geïnterviewde schadebehandelaars AV als letselschaderegelaars en advocaten klagen over lichtvaardig en oneigenlijk gebruik van de deelgeschilprocedure.

Dreigen met een deelgeschilprocedure

De vraag is of zowel belangenbehartigers van benadeelden als belangenbehartigers van schadebehandelaars AV van (het dreigen met) een deelgeschilprocedure gebruik maken. In de interviews spraken belangenbehartigers van beide partijen de verwachting uit dat vooral benadeelden daarvan gebruik zullen maken. Die verwachting is in de jurisprudentie bevestigd.

Van het ‘dreigen’ met een deelgeschilprocedure worden geen gegevens bijgehouden. Uit de in 2011 door Van en Akkermans uitgevoerde enquête onder letselschadeadvocaten bleek echter dat het dreigen met een deelgeschilprocedure aanzienlijk vaker plaatsvindt dan het daadwerkelijk aanspannen ervan.[51] De 53 advocaten die hadden gereageerd, hadden 266 keer met een deelgeschilprocedure gedreigd en 84 keer daadwerkelijk een dergelijke procedure aangespannen. Uit de voor dit onderzoek gehouden interviews blijkt dat niet alleen advocaten, maar ook letselschaderegelaars en behandelaars RBV regelmatig met deelgeschilprocedures dreigen. Bijna allemaal (14 van de 15) doen zij dit regelmatig, de 15[e] is een letselschaderegelaar die het dreigen met een procedure aan anderen overlaat. Volgens hen volstaat het enkel dreigen met een deelgeschilprocedure soms al om de onderhandelingen weer op gang te brengen. Dit ‘dreigen’ houdt in dat zij een concept verzoekschrift aan de wederpartij sturen of de zaak aan een advocaat overdragen.

Dreigen heeft volgens de geïnterviewde belangenbehartigers echter alleen effect indien daarvan weloverwogen gebruik wordt gemaakt; het is slechts zinvol als:

- het minnelijk overleg is gestrand;
- het deelgeschilverzoek reëel is en
- de bereidheid bestaat de procedure zonodig daadwerkelijk door te zetten en de wederpartij daarvan ook overtuigd is.

Onnodig of te snel dreigen kan juist tot escalatie en derhalve vertraging leiden omdat een dreiging de verhoudingen op scherp zet waardoor de onderhandelingssfeer enigszins wordt verpest. Dit wordt unaniem door de geïnterviewde schadebehandelaars AV onderschreven. Zij ervaren deze bedreigingen vaak als vervelend en zelfs als onaangenaam. Volgens hen kan de wederpartij deze procedure wel heel makkelijk op hun kosten aanspannen.

> Schadebehandelaar AV:
>
> “Dan zegt zo’n belangenbehartiger: Nou dan begin ik wel een deelgeschil dan krijg ik toch mijn kosten vergoed en gaat het ook jou geld kosten en dan kost het je alleen maar meer.”

[50] Dal Bo 2005.
[51] Van & Akkermans 2011, p. 83.

Van dreigen met een deelgeschilprocedure gaat derhalve een versnellend effect op de onderhandelingen uit mits het minnelijk overleg is gestrand, het deelgeschilverzoek reëel is en de bereidheid bestaat de procedure zonodig daadwerkelijk door te zetten en de wederpartij daarvan ook overtuigd is.

Mogelijke toevloed aan deelgeschilprocedures
De laagdrempelige toegang van de deelgeschilprocedure kan er toe leiden dat belangenbehartigers hiervan veel gebruik maken. Indien dat gebruik er toe leidt dat deelgeschilverzoeken niet meer snel afgehandeld kunnen worden, schiet deze procedure haar doel voorbij.

Volgens één geïnterviewde advocaat en één letselschaderegelaar valt de toevloed aan (dreigingen met) deelgeschilprocedures tot op heden mee. Zij vermoeden echter dat het gemak en de voordelen van deze procedure nog niet tot iedereen zijn doorgedrongen. Dat wordt bevestigd door een behandelaar RBV die opmerkt nog aan dit instrument te moeten wennen.

Een schadebehandelaar AV heeft daarentegen de indruk dat steeds makkelijker met deze procedure wordt gedreigd. Volgens hem betreft dat echter een tijdelijke opleving omdat steeds meer zaken via andere middelen in der minne worden geregeld. Het minnelijk regelen is in overeenstemming met de aanbeveling van het Verbond van Verzekeraars om in zaken die na twee jaar nog niet zijn afgehandeld een andere behandelaar te betrekken en na drie jaar mediation aan te bieden als de benadeelde vindt dat het vastliggen van de zaak aan de verzekeraar te wijten is. Een letselschaderegelaar en een behandelaar RBV benadrukken eveneens dat van de overlegstructuren en convenanten van de Stichting Personenschade Instituut van Verzekeraars (PIV)[52] een duidelijk filterende werking uitgaat die voorkomt dat dreigingen met deelgeschilprocedures daadwerkelijk tot procedures uitgroeien. Als voorbeeld noemen zij de 'PIV-bespreekregeling'[53] uit de PIV-Overeenkomst Buitengerechtelijke Kosten 2014. Op grond daarvan kan een partij eenzijdig of kunnen partijen gezamenlijk verlangen dat de zaak bij een verschil van mening over de uitvoering, uitleg of toepasselijkheid van de overeenkomst dan wel de kwaliteit van de schaderegeling, ter beslechting van het geschil wordt overgedragen aan een, door ieder van hen daartoe in de organisatie aangestelde, contactpersoon die deskundig en oplossingsgericht kan oordelen.

---

[52] http://www.stichtingpiv.nl

[53] PIV-Overeenkomst BGK 2014 BBH (PIV Overeenkomst Buitengerechtelijke Kosten 2014):

8.1 Bespreekregeling

Indien partijen een verschil van mening hebben over de uitvoering, uitleg en/of toepasselijkheid van de overeenkomst dan wel de kwaliteit van de schaderegeling kan een partij of kunnen beide partijen verlangen dat de zaak ter beslechting van het geschil wordt overgedragen aan een door ieder van hen daartoe in de organisatie aangesteld contactpersoon, die deskundig en oplossingsgericht kan oordelen. Leidt deze geschilbeslechting niet tot een oplossing dan kan de zaak, indien en voor zover het geschil betrekking heeft op de hoogte van de buitengerechtelijke kosten, worden voorgelegd aan de Geschillencommissie.

8.2 Geschillencommissie

Op de geschilbeslechting door de Geschillencommissie is het Reglement van de Geschillencommissie van toepassing. De Geschillencommissie doet uitspraak in de vorm van een bindend advies. Tegen een uitspraak staat geen beroep open. De burgerlijke rechter kan evenwel een door de Geschillencommissie gegeven bindend advies toetsen aan de daartoe bestaande door de Hoge Raad ontwikkelde toetsingskaders. Voorts is de burgerlijke rechter bevoegd om ieder geschil te beslechten dat niet valt onder de uitsluitende bevoegdheid van de Geschillencommissie. Daaronder valt, eventueel in het kader van een gevraagde voorlopige voorziening, ook een geschil met zodanig spoedeisend karakter dat een bindend advies niet kan worden afgewacht, alsmede het nemen of in rechte laten beoordelen van bewarende maatregelen.

Tot op heden is, mede gezien de gemiddelde doorlooptijden die in hoofdstuk III nog aan de orde komen, nog geen sprake van een dusdanig grote toevloed aan deelgeschilverzoeken dat zij niet meer snel afgehandeld kunnen worden en deze procedure haar doel voorbij schiet. Het aantal verzoeken kan weliswaar stijgen als de bekendheid met de deelgeschilprocedure toeneemt, maar daar staat tegenover dat zich in het veld ontwikkelingen voordoen die het daadwerkelijk doorzetten van een deelgeschilprocedure afremmen zoals de aanbeveling om meer gebruik te maken van mediation en een PIV-bespreekregeling alvorens te procederen.

Vroegtijdiger gebruik
In de parlementaire behandeling[54] werd verondersteld dat partijen een deelgeschilprocedure vroegtijdiger dan andere procedures zullen inzetten omdat een deelgeschilprocedure al mogelijk is over een deel van het geschil waarvan de oplossing bij kan dragen aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst. Aan de voorwaarden van een deelgeschilprocedure zal immers eerder zijn voldaan dan aan de spoedeisendheid die is vereist voor een kort geding of aan dusdanige duidelijkheid over een zaak dat in een bodemprocedure een uitspraak over de gehele vordering kan worden gevraagd.

Uit de interviews blijkt deze procedure echter in de meeste gevallen op hetzelfde moment te worden ingezet als voorheen andere procedures en derhalve pas laat in de onderhandelingen. Slechts één advocaat geeft aan vroegtijdiger gebruik van dit instrument te maken terwijl één behandelaar RBV en één regelaar denken dit te zullen gaan doen. Een letselschaderegelaar merkt in dit verband op dat het soms beter is om alleen het geschilpunt te benoemen, dit te parkeren en met de rest verder te gaan omdat dreigen met een deelgeschilprocedure de onderhandelingen op scherp zet, wat niet bevorderlijk is voor de sfeer; aan het eind van de onderhandelingen kunnen bepaalde geschilpunten vaak als ‘package’ worden afgedaan. Vermoedelijk vloeit het niet vroegtijdig(er) inzetten van een deelgeschilprocedure ook voort uit de beroeps- en gedragsregels of de beroeps- of bedrijfscultuur van belangenbehartigers waarbij als uitgangspunt geldt dat een minnelijke regeling wordt nagestreefd en alleen wordt geprocedeerd als het echt niet anders kan.

Voor het totstandkomen van vroegtijdig(er) gebruik van de deelgeschilprocedure en een daarmee gepaard gaande versnelling is derhalve geen bewijs gevonden.

2.4 Effecten op schadebehandelaars AV
Uit het voorgaande vloeit voort dat de deelgeschilprocedure een aantrekkelijk instrument is voor zowel de benadeelde en zijn belangenbehartiger als voor de belangenbehartiger van een schadebehandelaar AV. De vraag is of dat ook voor de schadebehandelaar AV geldt.

Hoewel ook schadebehandelaars AV bij het vastlopen van de onderhandelingen eenzijdig een deelgeschilprocedure kunnen aanspannen, gaan zij daar in de praktijk niet snel toe over. In de interviews gaf slechts één schadebehandelaar AV aan daar één keer gebruik van te hebben gemaakt. Een andere schadebehandelaar AV bleek een deelgeschilprocedure te overwegen in een zaak waarin de onderhandelingen zich in de eindfase van de schaderegeling bevinden en alleen nog discussie bestaat over de buitengerechtelijke kosten en de hoogte van het uurtarief van de belangenbehartiger, waarbij de belangenbehartiger het voorstel van de verzekeraar niet aan zijn cliënt wil voorleggen zolang zijn gevraagde tarief niet wordt betaald.

[54] Kamerstukken II 2007/08, 31518, nr. 3, p. 2.

Volgens de geïnterviewde schadebehandelaars AV spannen zij deze procedure niet sneller of minder snel aan dan andere procedures. Daaraan ligt volgens hen een zakelijke afweging ten grondslag omdat de kosten van deze procedure voor hun rekening komen en omdat het risico bestaat op een voor hen onwelgevallige uitspraak. Zij prefereren een eenmalige, mindere uitkomst boven een structurele. Deze houding wordt volgens hen echter mede ingegeven doordat zij in het algemeen bezig zijn om op een andere manier met personenschade om te gaan. Onder druk van het maatschappelijke krachtenveld, de komst van de Gedragscode Behandeling Letselschade en het in opkomst zijnde mediation proberen zij nog meer dan voorheen zaken minnelijk te schikken en alleen te procederen indien dat echt noodzakelijk is. Bovendien betrekken aansprakelijkheidsverzekeraars benadeelden niet graag in een gerechtelijke procedure. Een dergelijke procedure blijft belastend voor benadeelden, ook al komen de kosten van een deelgeschilprocedure, anders dan bij andere gerechtelijke procedures, in beginsel voor rekening van de aansprakelijkheidsverzekeraar.

Een versnelling van de onderhandelingen doordat schadebehandelaars AV zelf deelgeschilprocedures aanspannen, valt derhalve niet te verwachten.

Ander gedrag

Een gedachte[55] achter de deelgeschilprocedure was dat partijen die eenvoudiger in een procedure kunnen worden betrokken en derhalve op hun gedrag aangesproken kunnen worden, zich anders gaan gedragen. Beoogd werd vertragingstechnieken tegen te gaan en communicatiever en coöperatiever gedrag te bevorderen opdat partijen eerder reële en concrete voorstellen doen en zich op de definitieve afhandeling van hun zaak richten.

Hiervoor bleek dat in het personenschadeveld reeds een gedragsverandering gaande is. Die gedragsverandering vloeit blijkens de interviews niet alleen voort uit de deelgeschilprocedure maar ook uit het gehele krachtenveld waarin het accent veel meer op de voortgang van zaken en de nette communicatie is komen te liggen. Door de Gedragscode Behandeling Letselschade en de Gedragscode medische incidenten; betere afwikkeling Medische Aansprakelijkheid (GOMA)[56] is de benadeelde centraal komen te staan en ligt de nadruk nog meer dan voorheen op het minnelijk regelen. Ook de toename van comparities heeft volgens een schadebehandelaar AV het minnelijk schikken gestimuleerd.

> Schadebehandelaar AV:
>
> “Als duidelijk is dat je op de gang komt te staan, is het zinvoller om te proberen er meteen samen uit te komen in plaats van daarvoor naar een rechtbank af te reizen.”

Blijkens de interviews draagt de deelgeschilprocedure echter duidelijk bij aan deze gedragsverandering. Zo geven de geïnterviewde schadebehandelaars AV aan weliswaar altijd overleg te plegen maar dit bij een dreiging met een deelgeschilprocedure zeker te doen. De kosten van deze procedure komen immers in beginsel voor hun rekening, ook als deze door de wederpartij is aangespannen en volgens hen sturen rechters benadeelden niet snel met lege handen naar huis. Om die reden kijken zij bij een dreiging altijd nog even met één of meer collega’s naar de hele zaak om een tunnelvisie tegen te gaan en te bezien of er nog een alternatief mogelijk is.

---

[55] Kamerstukken II 2007/08, 31 518, nr. 3, pp. 2, 4.
[56] www.deletselschaderaad.nl

Vrijwel alle schadebehandelaars AV (4 van de 5) geven aan in meer of mindere mate beleid te voeren dat er op is gericht patstellingen te voorkomen en deelgeschilprocedures tegen te gaan. Dit beleid houdt in dat sneller contact wordt opgenomen met de wederpartij en dat zachter wordt gecommuniceerd. Er wordt bewust aandacht besteed aan het standpunt van de wederpartij om te laten zien dat die kant is gezien en meegewogen. Daarbij wordt explicieter geanalyseerd waar het om gaat, wat het probleem is en wat de alternatieven zijn. Vooral in zaken waarin de aansprakelijkheid niet wordt betwist, is het volgens de geïnterviewde behandelaars AV vaak mogelijk om diverse alternatieven aan te bieden. Volgens hen bestaat ook meer dan voorheen de bereidheid om in de wat ernstiger zaken sneller en ruimer voorschotten te verlenen.

> Schadebehandelaar AV:
>
> "We bieden bijvoorbeeld een expertise aan maar geven meteen aan dat daarvoor meer informatie nodig is. Het gaat om het vertrouwen en als de wederpartij er vertrouwen in heeft dat hij rechtvaardig behandeld wordt, zal hij zelf ook een stapje harder lopen. Dat het werkt, merk je in de praktijk aan de wederpartij hoewel nog steeds niet iedereen ons aardig vindt."

Uit de interviews blijkt dat veel belangenbehartigers de gedragsverandering bij schadebehandelaars AV hebben opgemerkt. Hoewel één behandelaar RBV aangeeft nog niet de indruk te hebben dat de onderhandelingen er communicatiever of constructiever op zijn geworden, heeft het merendeel daar al wel ervaring mee. Meerdere behandelaars RBV (3) bespeuren dat aansprakelijkheidsverzekeraars, vooral op medisch gebied, hun beleid veranderen. Volgens hen staan aans prakelijkheidsverzekeraars welwillender dan voorheen tegenover een PIV-bespreekregeling en wijzen zij een claim niet meer automatisch af. De zaken worden beter bekeken en gemotiveerd en er worden meer pragmatische regelingen getroffen waarbij ook vaker coulance wordt getoond. Ook meerdere letselschaderegelaars (3) geven aan duidelijk verschil te merken in houding, communicatie en de bereidheid om er samen uit te komen. Dezelfde mening zijn de advocaten toegedaan die voor benadeelden optreden (3). Volgens hen wordt na een dreiging met een deelgeschilprocedure sneller, vaak al binnen enkele dagen, contact opgenomen.

Uit de interviews blijkt derhalve dat de deelgeschilprocedure een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan de gedragsverandering bij aansprakelijkheidsverzekeraars. Deze verzekeraars passen hun gedrag aan om deelgeschilprocedures te voorkomen. Daardoor ontstaan meer mogelijkheden voor partijen om tot overeenstemming te komen, wat tot een versnelling van de onderhandelingen kan leiden.

2.5 Effecten op verhouding schadebehandelaars AV en letselschaderegelaars

Indien een schademelding binnenkomt, kan een schadebehandelaar AV die zelf afhandelen. In de praktijk schakelt hij echter ook vaak een letselschaderegelaar in om de onderhandelingen met de benadeelde of zijn belangenbehartiger te voeren.

Letselschaderegelaars proberen net als andere belangenbehartigers tot een minnelijke regeling te komen en procederen alleen indien het echt niet anders kan. Volgens de geïnterviewde letselschaderegelaars verandert de deelgeschilprocedure dat uitgangspunt niet. Zij geven liever niet een zaak aan de schadebehandelaar AV terug omdat zij hun opdracht niet hebben kunnen vervullen, in de wetenschap dat de schadebehandelaar AV zowel de kosten van hen als die van een advocaat en van een eventuele deelgeschilprocedure zal moeten dragen. Het teruggeven van de zaak kan mogelijk ook het verkrijgen van toekomstige zaken negatief beïnvloeden.

Concluderend kan worden gesteld dat de deelgeschilprocedure het uitgangspunt van letselschaderegelaars om tot een minnelijke regeling te komen niet verandert, maar de druk daarop wel opvoert. Daar waar de letselschaderegelaars voorheen wisten dat de benadeelde niet zo snel een gerechtelijke procedure zou aanspannen vanwege het daarmee gepaard gaande financiële risico, zijn zij daar met de komst van de deelgeschilprocedure niet meer zo zeker van. Die druk kan tot een versnelling van de onderhandelingen leiden.

2.6 Effecten deelgeschilprocedure op verschillende onderhandelingsrelaties

Hiervoor zijn de effecten van de deelgeschilprocedure op benadeelden, schadebehandelaars AV en de diverse belangenbehartigers (letselschaderegelaars, behandelaars RBV en advocaten) besproken. Onderhandelen is echter een proces tussen twee partijen waarbij zij elkaar over en weer beïnvloeden. Bovendien kunnen zich, zoals in hoofdstuk I reeds bleek, in de fase voorafgaand aan een mogelijke deelgeschilprocedure verschillende onderhandelingsrelaties voordoen:

15. benadeelde ↔ schadeveroorzaker of degene die voor de schade aansprakelijk wordt gehouden
16. benadeelde ↔ schadebehandelaar AV
17. benadeelde ↔ letselschaderegelaar & (schadebehandelaar AV)

18. (benadeelde) & behandelaar RBV ↔ schadebehandelaar AV
19. (benadeelde) & behandelaar RBV ↔ letselschaderegelaar & (schadebehandelaar AV)
20. (benadeelde) (& behandelaar RBV) & letselschaderegelaar ↔ schadebehandelaar AV
21. (benadeelde) (& behandelaar RBV) & letselschaderegelaar ↔ letselschaderegelaar & (schadebehandelaar AV)

22. (benadeelde) & letselschaderegelaar ↔ schadebehandelaar AV
23. (benadeelde) & letselschaderegelaar ↔ letselschaderegelaar & (schadebehandelaar AV)

24. (benadeelde) & advocaat ↔ schadebehandelaar AV
25. (benadeelde) & advocaat ↔ letselschaderegelaar & (schadebehandelaar AV)

Bij eenvoudige personenschadezaken, waarbij het letsel licht van aard is, kunnen de benadeelde en de schadeveroorzaker dan wel degene die daarvoor aansprakelijk wordt gehouden of de schadebehandelaar AV en zijn eventuele letselschaderegelaar de schade meestal zelf regelen. In de onderhandelingsrelaties 1 tot en met 3 zal meestal geen behoefte bestaan aan (het dreigen met) een deelgeschilprocedure. Dat ligt anders in meer complexe zaken waarbij sprake is van zwaarder letsel of overlijdensschade en waarbij één of meer belangenbehartigers zijn betrokken (onderhandelingsrelaties 4 tot en met 11). Uit de interviews blijkt de deelgeschilprocedure in de praktijk vooral in deze laatste onderhandelingsrelaties te worden ingezet, hoewel het gebruik ervan bij geringer letsel niet is uitgesloten. Nu de deelgeschilprocedure overwegend in de onderhandelingsrelaties 4 t/m 11 wordt ingezet, wordt hierna voor die relaties bezien welke versnellende effecten de deelgeschilprocedure daarop heeft.

Effect deelgeschilprocedure op verhouding behandelaar RBV en een schadebehandelaar AV en eventuele letselschaderegelaars
Indien een benadeelde over een rechtsbijstandsverzekering beschikt en daar een beroep op doet, zijn verschillende onderhandelingsrelaties mogelijk. In de eerste plaats de onderhandelingsrelatie:

4. (benadeelde) & behandelaar RBV ↔ schadebehandelaar AV

In deze situatie onderhandelt een behandelaar van een rechtsbijstandsverzekeraar met een schadebehandelaar van een aansprakelijkheidsverzekeraar. Nu beide onderhandelaars afkomstig zijn uit de verzekeringsbranche zullen zij van elkaar begrijpen binnen welke organisatie zij werkzaam zijn en hoe de werkzaamheden daarbinnen zijn georganiseerd. Mogelijk kennen zij elkaar zelfs. Zij spreken als het ware 'dezelfde taal' wat de onderhandelingen kan vereenvoudigen. Er zal eerder sprake zijn van een meer informele sfeer en van begrip over en weer. Bovendien zijn zij (grotendeels) aan dezelfde beroeps- en gedragsregels gebonden. Zo zullen zij allebei op grond van de Gedragscode Behandeling Letselschade streven naar het minnelijk regelen van de zaak zonder gerechtelijke procedures. Mogelijk geldt voor hen ook de PIV-bespreekregeling. Bovendien kost procederen tijd, moeite en geld omdat beide onderhandelaars daarvoor in het algemeen een advocaat inschakelen. De vraag is of de mogelijkheid om een beroep op een deelgeschilprocedure te doen, verandering brengt in de neiging van deze onderhandelaars om gerechtelijke procedures te vermijden.

Eerder bleek dat schadebehandelaars AV niet snel een deelgeschilprocedure aanspannen vanwege de daaraan verbonden kosten, het risico van negatieve precedentwerking en de drempel om een benadeelde in rechte te betrekken. Die terughoudendheid van een schadebehandelaar AV kan nog toenemen indien hij onderhandelt met een behandelaar RBV die uit dezelfde verzekeringsbranche afkomstig is. In een informele onderhandelingssfeer waarbij beide onderhandelaars bovendien aan allerlei maatregelen zijn gehouden die er op zijn gericht een procedure te voorkomen, zal niet snel een procedure worden aangespannen. In deze onderhandelingsrelatie zal eerder worden getracht een deelgeschilprocedure te voorkomen. Hiervoor bleek reeds dat aansprakelijkheidsverzekeraars hun beleid aanpassen en zich constructiever opstellen om deze procedures te voorkomen, waar een versnellend effect op de onderhandelingen vanuit gaat.

Maar welke invloed heeft de deelgeschilprocedure op het gedrag van een behandelaar RBV? Enerzijds kan de behandelaar RBV deze procedure eenzijdig aanspannen zonder medewerking van de schadebehandelaar AV waarbij de kosten in tegenstelling tot bij andere gerechtelijke procedures in beginsel geheel voor rekening van de aansprakelijkheidsverzekeraar komen. Anderzijds geldt voor de behandelaar RBV net als voor de schadebehandelaar AV dat het aanspannen van een procedure niet snel voor de hand ligt indien sprake is van een (mede) door de gedeelde achtergrond ingegeven informele onderhandelingssfeer. Bovendien kunnen zij elkaar in toekomstige onderhandelingen weer tegen komen ('shadow of the future') en zal de behandelaar RBV het onderlinge vertrouwen en hun relatie niet onnodig op het spel willen zetten. Dat zal slechts anders zijn indien de onderhandelaars elkaar om persoonlijke redenen of de manier van onderhandelen niet of minder mogen. Een schadebehandelaar RBV zal dan ook niet snel een deelgeschilprocedure aanspannen, hetgeen in de interviews unaniem werd bevestigd.

Behandelaar RBV:

“De nadruk ligt op het er samen uitkomen, procederen is het uiterste middel waar heel lang mee wordt gewacht. Maar er is geen beleid om een deelgeschilprocedure te voorkomen. Je probeert er uit te komen maar als dat niet lukt dan wordt bezien of een (deelgeschil)procedure wenselijk is.”

Als reden voor het weinig procederen voeren de behandelaars RBV aan dat de urgentie vaak ontbreekt omdat bij verkeersaansprakelijkheid meestal wel duidelijk is wie waarvoor aansprakelijk is en het alleen bij werkgeversaansprakelijkheid soms zinvol kan zijn. Ook ligt volgens hen de werkdruk hoog en wordt een kosten-batenanalyse gemaakt. Er vindt een economische afweging plaats. Indien het belang van een zaak enkele duizenden euro’s betreft, wordt niet geprocedeerd maar bezien of het minnelijk geregeld kan worden. Soms wordt volgens hen een zaak ook afgekocht. Verder gelden volgens enkele behandelaars RBV (3) ook ‘targets’ voor het aantal zaken waarin mag worden geprocedeerd. En tot slot wordt volgens hen het daadwerkelijk aanspannen van een deelgeschilprocedure vaak voorkomen doordat het dreigen met deze procedure of een PIV-bespreekregeling al tot een schikking heeft geleid.

Meerdere behandelaars RBV (3) benadrukken voorts dat onderhandelingen binnen dezelfde branche eenvoudiger kunnen verlopen dan als twee verschillende beroepsgroepen tegenover elkaar staan. Volgens hen hebben allerlei initiatieven er aan bijgedragen dat zaken efficiënter en in goed vertrouwen met elkaar geregeld kunnen worden zoals de gedragscodes, de PIV-bespreekregeling en overleggen in het algemeen of om bulkzaken af te handelen.

Behandelaar RBV:

“Advocaten hebben een veel grotere afstand tot schadebehandelaars AV dan wij.”

Behandelaar RBV:

“Advocaten zijn oorlogszuchtiger, meer gericht op procederen terwijl wij net als schadebehandelaars AV meer zijn gericht op het regelen dan op het procederen, we komen er wel uit.”

Verder geeft een behandelaar RBV aan dat de positie die een behandelaar RBV in de organisatie inneemt van belang kan zijn voor het al dan niet aanspannen van een deelgeschilprocedure. Een behandelaar die op grond van de wet bevoegd is een deelgeschilprocedure aan te spannen, is daartoe nog niet altijd bevoegd in zijn eigen organisatie. Het ontbreken van die bevoegdheid kan drempelverhogend werken omdat het overdragen van de zaak extra werkzaamheden met zich meebrengt. Dat ligt anders voor advocaten in loondienst bij rechtsbijstandsverzekeraars omdat zij veelal alleen maar procederen. Zij worden vaak pas aan het eind van een onderhandelingstraject betrokken wanneer minnelijk regelen meestal niet meer mogelijk is. Om die reden geeft een advocaat in loondienst aan liever een bodemprocedure dan een deelgeschilprocedure aan te spannen.

Hoewel de geïnterviewde behandelaars RBV aangeven de deelgeschilprocedure niet vaak te gebruiken, beschouwen zij het wel als een extra instrument om de onderhandelingen weer vlot te kunnen trekken. Indien zij het inzetten, beogen zij daarmee dat de wederpartij alsnog akkoord gaat omdat verzekeraars nog wel eens pragmatisch zijn en na een dreiging alsnog betalen, de wederpartij de zaak nog een keer heel goed bekijkt, de wederpartij de zaak met een collega bespreekt of de wederpartij de zaak aan een ander overdraagt.

Behandelaar RBV:

"Een zaak gaat vaak lopen als een behandelaar extern of intern een advocaat inschakelt. Vaak is er voor die tijd niet goed genoeg naar de zaak gekeken."

Kortom, in een onderhandelingsrelatie met een schadebehandelaar AV zal een behandelaar RBV niet snel een deelgeschilprocedure aanspannen vanwege de informele onderhandelingssfeer en vanwege het binnen de verzekeringswereld geldende uitgangspunt dat gestreefd wordt naar een minnelijke regeling en alleen indien nodig wordt geprocedeerd. Daarbij kan ook nog meespelen welke functie de betreffende behandelaar RBV bekleed: of hij behandelaar is dan wel advocaat in loondienst. Het niet snel aanspannen van een deelgeschilprocedure in een dergelijke onderhandelingsrelatie hoeft niet bezwaarlijk te zijn indien de onderhandelingen snel verlopen. Bovendien kan het zonodig dreigen met deze procedure er toe leiden dat eerder dan voorheen tot een PIV-bespreekregeling wordt overgegaan wat eveneens tot een versnelling kan leiden. Een risico is echter wel dat de druk op het minnelijk regelen in deze onderhandelingsrelatie zo hoog wordt opgevoerd dat de benadeelde feitelijk van de deelgeschilrechter wordt afgehouden.

Zowel de behandelaar RBV als de schadebehandelaar AV kunnen een letselschaderegelaar inschakelen om de schade te regelen:

5. (benadeelde) & behandelaar RBV ↔ letselschaderegelaar & (schadebehandelaar AV)
6. (benadeelde) (& behandelaar RBV) & letselschaderegelaar ↔ schadebehandelaar AV
7.(benadeelde) (& behandelaar RBV) & letselschaderegelaar ↔ letselschaderegelaar & (schadebehandelaar AV)

In deze onderhandelingssituaties zijn beide onderhandelaars wederom afkomstig uit de verzekeringsbranche dan wel nauw daaraan verwant. Daar waar letselschaderegelaars tegenwoordig vooral bij zelfstandige letselschadebureaus werken, waren zij vroeger vaak in dienst van verzekeraars. Deze onderhandelaars zullen van elkaar weten wat zij willen en hoe zij bediend willen worden en kunnen in een meer informele sfeer met elkaar onderhandelen dan wanneer onderhandelaars uit een andere beroepsgroep zijn betrokken. Het inschakelen van een letselschaderegelaar verandert de primaire gerichtheid van partijen op het minnelijk regelen niet.

De gebleken terughoudendheid van de behandelaar RBV om een deelgeschilprocedure aan te spannen onder onderhandelingssituatie 4 zal niet anders zijn indien hij een letselschaderegelaar tegenover zich treft zoals in onderhandelingssituatie 5.

Voor de letselschaderegelaar die wordt ingeschakeld door een behandelaar RBV (onderhandelingssituaties 6 en 7) geldt hetzelfde als in § 2.5 is aangegeven voor de letselschaderegelaar die wordt ingeschakeld door een schadebehandelaar AV (onderhandelingssituaties 5 en 7). Deze letselschaderegelaars zullen er alles aan doen om tot een minnelijke regeling te komen en de zaak niet terug te hoeven geven aan hun opdrachtgever. De deelgeschilprocedure voert de druk daartoe nog op. Een mogelijke versnelling is er derhalve in gelegen dat letselschaderegelaars zich in de onderhandelingen constructiever dan voorheen opstellen om deelgeschilprocedures te voorkomen.

Effect deelgeschilprocedure op verhouding letselschaderegelaar en schadebehandelaar AV of twee letselschaderegelaars

Indien de benadeelde een letselschaderegelaar inschakelt, zijn de volgende twee onderhandelingsrelaties mogelijk:

8. (benadeelde)	& letselschaderegelaar	↔	schadebehandelaar AV
9. (benadeelde)	& letselschaderegelaar	↔	letselschaderegelaar & (schadebehandelaar AV)

In deze onderhandelingssituaties vormen de letselschaderegelaar die de belangen behartigt van de benadeelde en een schadebehandelaar AV, dan wel twee letselschaderegelaars, de hoofdonderhandelaars. In het voorgaande bleek reeds dat de onderhandelaars in deze beide onderhandelingsrelaties naar een minnelijke regeling zonder gerechtelijke procedures streven. Ook bleek reeds dat de schadebehandelaar AV en de door hem ingeschakelde letselschaderegelaar terughoudend omgaan met de deelgeschilprocedure.

De vraag is of de deelgeschilprocedure verandering brengt in het gedrag van de letselschaderegelaar die door de benadeelde is ingeschakeld nu de kosten van deze procedure voor rekening van de wederpartij komen. Dat blijkt niet het geval. De geïnterviewde letselschaderegelaars geven unaniem aan dat de deelgeschilprocedure in de praktijk geen verandering brengt in het uitgangspunt om tot een minnelijke regeling te komen. Alleen als het echt niet anders kan, spannen zij een procedure aan. Evenals bij andere gerechtelijke procedures overwegen zij slechts om met een deelgeschilprocedure te dreigen als zij al behoorlijk in een loopgraaf zitten. Bij die afweging speelt bij hen eveneens ‘shadow of the future’ en de persoon van de wederpartij een rol.

> Letselschaderegelaar:
>
> “Het wereldje letselschaderegelaars en –behandelaars is klein. Je hebt zo je anti- en sympathieën. Afhankelijk van je relatie met de wederpartij dreig je eerder of later met een deelgeschilprocedure.”

Effect deelgeschilprocedure op verhouding advocaat en schadebehandelaar AV of een letselschaderegelaar

Indien de benadeelde een advocaat inschakelt zijn de volgende twee onderhandelingsrelaties mogelijk:

10. (benadeelde)	& advocaat	↔	schadebehandelaar AV
11. (benadeelde)	& advocaat	↔	letselschaderegelaar & (schadebehandelaar AV)

In deze onderhandelingsrelaties behoren de hoofdonderhandelaars tot twee verschillende beroepsgroepen. Dat heeft geen gevolgen voor de primaire insteek die is gericht op het bereiken van een minnelijke regeling.

Eerder bleek reeds dat de schadebehandelaar AV en de door hem ingeschakelde letselschaderegelaar terughoudend omgaan met de deelgeschilprocedure.

Ook een advocaat streeft ingevolge gedragsregel 3 naar het bereiken van een buitengerechtelijke oplossing. Nu beide hoofdonderhandelaars echter uit verschillende beroepsgroepen afkomstig zijn, zullen zij formeler tegenover elkaar staan dan wanneer sprake is van (schade)behandelaars en letselschaderegelaars die dezelfde achtergrond hebben. Formele verhoudingen kunnen ertoe leiden dat minder eenvoudig een compromis tot stand komt en eerder wordt geëist en gedreigd in plaats van dat de onderhandelaars

nogmaals, al dan niet in een andere setting, rond de tafel gaan zitten. Bovendien zijn advocaten opgeleid en bevoegd om te procederen. In tegenstelling tot letselschaderegelaars en schadebehandelaars AV hoeven zij daarvoor geen ander in te schakelen. Een advocaat zal bij moeizaam verlopende onderhandelingen dan ook eerder overwegen te procederen dan letselschaderegelaars en schadebehandelaars AV. Hoeveel eerder zal afhangen van het type advocaat. Er zijn letselschadeadvocaten die zich volledig in het onderhandelen hebben gespecialiseerd en slechts zelden procederen terwijl anderen snel tot procederen overgaan. In ieder geval zal de drempel om te procederen bij advocaten lager liggen dan bij andere beroepsgroepen. Uit onderzoek in 2012[57] bleek ook dat een duidelijk verschil in handelingsstrategie bestaat tussen de verschillende beroepsgroepen:

> "advocaten hechten minder aan een snelle afhandeling van zaken, stappen sneller naar de rechter en zijn minder geneigd het overleg vast te laten lopen als onderdeel van de onderhandelingen. Verzekeraars en letselschaderegelaars hechten meer aan een snelle afhandeling, stappen minder snel naar de rechter maar zijn juist meer geneigd het overleg vast te laten lopen als onderdeel van de onderhandelingen."

Alle geïnterviewde advocaten bevestigen dat zij primair proberen tot een buitengerechtelijke regeling te komen maar evenmin terugschrikken om te procederen. Meerdere advocaten (3) benadrukken echter expliciet dat te snel dreigen geen zin heeft omdat dreigen met procedures 'de bereidwilligheid tot overeenstemming te komen tot nul reduceert'. Indien nodig gebruiken advocaten de deelgeschilprocedure echter om de onderhandelingen onder druk te zetten, zoals reeds bleek uit de eerder aangehaalde enquête van 2011 onder de leden van de Vereniging van Advocaten voor Slachtoffers van Personenschade. Volgens de geïnterviewde advocaten vormt de deelgeschilprocedure een geweldig pressiemiddel dat meestal ook effect heeft. Het wordt als een goed middel ervaren op het moment dat wordt vastgehouden aan standpunten en de verhoudingen verstarren. Een van de advocaten geeft bijvoorbeeld aan regelmatig met een deelgeschilprocedure te dreigen als hij onderhandelt met een letselschaderegelaar (onderhandelingssituatie 11). Volgens hem houden letselschaderegelaars soms dusdanig vast aan de belangen van hun opdrachtgevende aansprakelijkheidsverzekeraar dat er geen onderhandelingsruimte meer is. De druk op deze regelaars om tot een regeling te komen, is volgens hem ook groot omdat de zaak een kostenpost wordt als de regelaar van het dossier wordt gehaald en er een advocaat ingeschakeld moet worden.

Kortom, indien bij de onderhandelingen advocaten zijn betrokken, zal vanwege de meer formele onderhandelingssfeer eerder een deelgeschilprocedure worden aangespannen dan in onderhandelingsrelaties waarbij beide onderhandelaars afkomstig zijn uit de verzekeringsbranche dan wel nauw daaraan verwant zijn. Vanwege de laagdrempelige toegang van de deelgeschilprocedure (de mogelijkheid van het eenzijdig aanspannen en doordat de kosten onder de buitengerechtelijke kosten van artikel 6:96 BW worden geacht te vallen) kan daarvan bovendien eenvoudig gebruik worden gemaakt, wat de onderhandelingen kan versnellen.

[57] De Ridder e.a. 2012, pp. 51, 64.

2.7 Conclusie

In dit hoofdstuk is bezien welke versnellende effecten van de deelgeschilprocedure uit (kunnen) gaan voorafgaand aan een mogelijke deelgeschilprocedure. Gebleken is dat deze procedure tot de volgende versnellende effecten leidt:

- *het draagt bij aan het herstel van de onevenwichtige machtsbalans tussen de benadeelde en de aansprakelijkheidsverzekeraar in het personenschadeveld*

De benadeelde krijgt door deze procedure toegang tot kennis, kunde en een onafhankelijk gerechtelijk oordeel dat hij niet door gebrek aan samenwerking met de wederpartij of om financiële redenen achterwege hoeft te laten. Daarmee krijgt hij een middel in handen om als 'one shotter' daadwerkelijk tegenwicht te kunnen bieden aan de aansprakelijkheidsverzekeraar die als 'repeat player' over kennis, kunde, ervaring, financiële middelen en een eenvoudig toegankelijk netwerk van kwalitatief goede en loyale deskundigen beschikt. Doordat partijen gelijkwaardiger worden, kunnen zij beter onderhandelen. Daarvan kan een belangrijk versnellend effect uitgaan omdat machtsverschillen sterk escalerend kunnen werken met voortdurende impasses en een onbestuurbaar proces tot gevolg. Tegelijkertijd betekent meer gelijkwaardigheid ook dat meer op het scherpst van de snede onderhandeld kan worden waardoor de zaken die de benadeelde voorheen door een gebrek aan mogelijkheden liet rusten, nu wel aan de orde gesteld zullen worden. Naar verwachting zal na een inhaalslag aan de zijde van de benadeelde echter toch een versnellend effect van de deelgeschilprocedure uitgaan omdat de machtsbalans zich gaandeweg op een ander niveau zal stabiliseren.

- *hiervan gaat 'schaduwwerking' uit op de onderhandelaars.*

Dreigen met een deelgeschilprocedure kan mede vanwege de specifieke kostenbepaling een versnellend effect op de onderhandelingen hebben. Onder dreiging van een deelgeschilprocedure stellen partijen zich soms flexibeler op. Dreigen werkt echter alleen versnellend indien daar geen onnodig of te vroeg gebruik van wordt gemaakt omdat het anders de verhoudingen op scherp zet en juist tot meer escalatie leidt.

Daarnaast veranderen aansprakelijkheidsverzekeraars hun beleid om deelgeschilprocedures te voorkomen. Daar waar zij zich voorheen van hun sterkere machtspositie bewust waren en zich bepaald onderhandelingsgedrag konden permitteren, kunnen zij door de deelgeschilprocedure eenvoudiger in rechte worden betrokken en ter verantwoording worden geroepen. Zij stellen zich communicatiever en coöperatiever op waardoor de kans toeneemt dat partijen sneller tot overeenstemming komen. Deze procedure versterkt derhalve de gedragsverandering die reeds in gang is gezet door andere initiatieven zoals de Gedragscode Behandeling Letselschade. Hoewel deze gedragswijziging reeds gaande was, blijkt van de specifieke kostenbepaling en de mogelijke betrokkenheid van een rechter in een deelgeschilprocedure dusdanige druk uit te gaan dat de ingevoerde beleidswijzigingen er zonder deze procedure niet en in elk geval niet in deze mate waren geweest.

Van belang is voorts dat het dreigen met een deelgeschilprocedure dan wel het aanspannen daarvan sterk blijkt af te hangen van de betreffende onderhandelingsrelatie. In zes van de acht onderhandelingsrelaties waarin een belangenbehartiger is ingeschakeld (onderhandelingsrelaties 4 tot en met 9) blijken de hoofdonderhandelaars uit de verzekeringswereld of een nauw daaraan verwante branche (letselschaderegelaars) afkomstig te zijn. Alleen indien de benadeelde een advocaat heeft ingeschakeld is daarvan geen sprake. Indien beide onderhandelaars uit dezelfde dan wel aanverwante

verzekeringsbranche afkomstig zijn, is eerder sprake van een informele onderhandelingssfeer dan wanneer dat niet het geval is. In een informele sfeer zal niet snel met een deelgeschilprocedure worden gedreigd en deze zal nog minder vaak daadwerkelijk worden aangespannen. Dat wordt nog bevorderd doordat deze onderhandelaars op grond van de Gedragscode Behandeling Letselschade dan wel de beroepscultuur naar een buitengerechtelijke afdoening streven en door het Verbond van Verzekeraars aanbevolen wordt bij langer durende onderhandelingen een andere collega te betrekken dan wel mediation toe te passen of gebruik te maken van een PIV-bespreekregeling alvorens een procedure door te zetten.
Deze onderhandelingscultuur betekent niet dat van de deelgeschilprocedure in het geheel geen versnellende invloed uit gaat. Hiervoor bleek immers al dat aansprakelijkheidsverzekeraars zich constructiever opstellen om deelgeschilprocedures te voorkomen wat tot een versnelling kan leiden. Bovendien kan het zonodig dreigen met deze procedure ertoe leiden dat partijen stappen ondernemen en bijvoorbeeld eerder rond de tafel gaan zitten voor een PIV-bespreekregeling waarvan eveneens een versnelling uit kan gaan.

Anders dan verwacht, gaat (nog) geen versnelling uit van:

- *vroegtijdiger gebruik van deze procedure*

Voor het totstandkomen van vroegtijdig(er) gebruik van de deelgeschilprocedure en een daarmee gepaard gaande versnelling is geen bewijs gevonden. Zoals eerder bleek, zet het te vroeg dreigen met deze procedure de onderhandelingen op scherp wat niet bevorderlijk is voor de onderhandelingssfeer. Bovendien streven alle belangenbehartigers, al dan niet ingegeven door beroeps- en gedragsregels, primair naar een minnelijke regeling en procederen alleen indien het echt niet anders kan ondanks dat deze procedure juist is bedoeld om de buitengerechtelijke onderhandelingen te bevorderen.

- *het inzetten van deze procedure door schadebehandelaars AV*

Schadebehandelaars AV zijn terughoudend om een deelgeschilprocedure aan te spannen vanwege de daaraan verbonden kosten, het risico van negatieve precedentwerking en de drempel om een benadeelde in rechte te betrekken. Die terughoudendheid neemt nog toe indien zij onderhandelen met een rechtsbijstandsverzekeraar of een letselschaderegelaar, kortom als de wederpartij afkomstig is uit dezelfde verzekeringsbranche dan wel een nauw daaraan verwante branche.

Hoofdstuk III
Versnellende effecten van de deelgeschilprocedure in de gerechtelijke fase en daarna

3.1 Inleiding

Indien partijen in de buitengerechtelijke onderhandelingen niet tot overeenstemming over de afhandeling van de personenschade komen, kunnen zij een deelgeschilprocedure aanspannen. Deze procedure beoogt de onderhandelingen te faciliteren en daarmee te versnellen. Naar verwachting is deze procedure een tijdsinvestering die zichzelf terugverdient omdat de deelgeschilrechter een oordeel velt over het deelgeschilverzoek en partijen weer dusdanig bindt dat zij zelf weer in staat zijn verder te onderhandelen en tot een minnelijke schikking te komen. Om te bevorderen dat partijen de onderhandelingen na de deelgeschilprocedure voortzetten en niet verder procederen, is een directe voorziening tegen de deelgeschilbeschikking uitgesloten.[58] Hoger beroep is alleen mogelijk indien alsnog een bodemprocedure wordt aangespannen en dan alleen tegen een bindende eindbeslissing over de materiële rechtsverhouding (artikel 1019bb Rv). Daarnaast kan volgens vaste rechtspraak een wettelijk rechtsmiddelenverbod worden doorbroken door in een verzoekschriftprocedure een beroep op één van de in de rechtspraak ontwikkelde doorbrekingsgronden te doen.[59]

In dit hoofdstuk wordt bezien welke versnellende effecten van de deelgeschilprocedure uitgaan op de buitengerechtelijke onderhandelingen tijdens en na deze procedure. Daartoe wordt nagegaan:

- welke partijen in de gerechtelijke fase en daarna zijn betrokken;
- op welke manier de deelgeschilrechter invulling geeft aan zijn beslissende en bindende functie;
- welke effecten de verschillende mogelijke uitkomsten van een deelgeschilprocedure op de onderhandelingen hebben;
- welke effecten uitgaan van
    - o de uitsluiting van een directe voorziening tegen de deelgeschilbeschikking,
    - o de aparte status van de deelgeschilbeschikking in alsmede de beperkte mogelijkheid van hoger beroep via de bodemprocedure en
    - o het niet verschieten van kleur van de kosten in een bodemprocedure.

3.2 Mogelijk betrokken actoren tijdens en na een deelgeschilprocedure

In het vorige hoofdstuk bleek dat zich voorafgaand aan een deelgeschilprocedure elf verschillende onderhandelingsrelaties voor kunnen doen. Indien een deelgeschilprocedure dreigt te worden aangespannen, veranderen die onderhandelingsrelaties. Hoewel procesvertegenwoordiging pas verplicht is bij een deelgeschilprocedure voor de sector civiel van de rechtbank bij een vordering van € 25.000 of meer en in hoger beroep bij het gerechtshof en cassatie bij de Hoge Raad, schakelen letselschaderegelaars, behandelaars RBV en schadebehandelaars AV in de praktijk, blijkens de jurisprudentieanalyse, vrijwel altijd een advocaat in. Uit de interviews blijkt dat zij het als positief ervaren dat een buitenstaander

[58] Kamerstukken II 2008/09, 31 518, nr. 8, p 13. Salomons 2010, p. 173 wijst er overigens op dat artikel 1019cc, derde lid Rv geen uitsluiting van rechtsmiddelen behelst maar uitstel van rechtsmiddelen.
[59] ECLI:NL:HR:2014:943. Doorbrekingsgronden: indien de rechter buiten het toepassingsgebied van de desbetreffende regeling is getreden, deze ten onrechte buiten toepassing heeft gelaten, dan wel bij de behandeling van de zaak een zodanig fundamenteel rechtsbeginsel heeft veronachtzaamd dat van een eerlijke en onpartijdige behandeling van de zaak niet kan worden gesproken.

nog eens met andere ogen naar de zaak kijkt en het ingenomen standpunt waar nodig bijstelt.

Tabel 1 Soort belangenbehartigers in een deelgeschilprocedure
(Gebaseerd op www.rechtspraak.nl d.d. 1-7-2014)

Belangenbehartigers	**juli-dec 2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**jan-juli 2014**
1 gemachtigde + 1 in persoon		1		1	
2 gemachtigden	3	9	10	7	5
2 gemachtigden + 1 in persoon (niet verschenen)				1	
3 gemachtigden		1	2	1	
4 gemachtigden		1			
1 advocaat + 1 gemachtigde	1				
1 advocaat + 1 gemachtigde (niet verschenen)			1		
1 advocaat + 1 in persoon			1		
1 advocaat + 1 in persoon (niet verschenen)			1		
2 advocaten	12	82	86	73	30
3 advocaten	1	1	5	2	
4 advocaten		1		3	
6 advocaten			1		

Bij (dreiging van) een deelgeschilprocedure doen zich derhalve vrijwel altijd de volgende onderhandelingsrelaties voor:

12. (benadeelde) (& behandelaar RBV) & advocaat ↔ advocaat (& schadebehandelaar AV)
13. (benadeelde) (& letselschaderegelaar) & advocaat ↔ advocaat (& schadebehandelaar AV)
14. (benadeelde) & advocaat ↔ advocaat (& schadebehandelaar AV)

In het vorige hoofdstuk bleek reeds dat onder dreiging van een deelgeschilprocedure onderhandelen soms weer mogelijk wordt. Blijkens de interviews stellen partijen zich in dat geval soms flexibeler op. Mogelijk is ook dat de specifiek voor de deelgeschilprocedure ingeschakelde advocaat met een frisse blik naar de zaak kijkt en andere oplossingen ziet of net de juiste toon weet te treffen waardoor het gesprek weer op gang komt. Doordat nu aan beide zijden advocaten betrokken zijn, vinden de onderhandelingen bovendien plaats tussen onderhandelaars uit dezelfde beroepsgroep wat het onderlinge contact en het begrip over en weer kan vereenvoudigen. Van dreigen met een deelgeschilprocedure en het om die reden betrekken van een advocaat kan derhalve een versnellend effect op de onderhandelingen uitgaan.

Indien onderhandelen niet meer mogelijk is, kan een deelgeschilprocedure uitkomst bieden. Deze procedure is er op gericht partijen terug te laten keren naar de buitengerechtelijke onderhandelingen. Na afloop van deze procedure zetten de oorspronkelijke onderhandelaars (degenen die ook voor de deelgeschilprocedure waren betrokken) in het algemeen de onderhandelingen voort. De specifiek voor de deelgeschilprocedure ingeschakelde advocaten geven de zaak daartoe weer aan hen terug en blijven alleen betrokken indien de zaak juridisch complex is of de contacten moeizaam verlopen. Na de deelgeschilprocedure doen zich derhalve weer dezelfde elf onderhandelingsrelaties voor als voorafgaand aan de deelgeschilprocedure.

Uit de interviews met advocaten die voor verzekeraars optreden en behandelaars RBV blijkt dat het overdragen van de zaak aan de oorspronkelijke onderhandelaars tot vertraging kan leiden. Indien de informatie onvoldoende of gekleurd wordt overgedragen, kunnen over en weer verschillende beelden gaan leven die een snelle voortgang van de

onderhandelingen belemmeren. Vertraging kan ook optreden omdat niet duidelijk is wie de onderhandelingen zal voortzetten waardoor geen regie meer wordt gevoerd. Communicatie hierover is cruciaal omdat van de deelgeschilzitting meestal geen procesverbaal wordt opgemaakt en deze informatie evenmin uit een deelgeschilbeschikking blijkt, als de procedure al tot een beschikking heeft geleid.

Advocaten en gedragsregel 13
Een van de onderzoeksvragen is of gedragsregel 13 van de Gedragsregels 1992 van de advocatuur een belemmering vormt om een deelgeschilprocedure aan te spannen vanwege het voor een deelgeschilverzoek vereiste 'zakelijke overzicht van de inhoud en het verloop van de onderhandelingen over de vordering' op grond van 1019x, derde lid, sub c Rv. Op grond van gedragsregel 13 is bij onderhandelingen tussen twee advocaten waarbij één van hen een deelgeschilprocedure aan wil spannen, instemming van de andere advocaat nodig om informatie over de gevoerde onderhandelingen te mogen verschaffen. Deze gedragsregel blijkt in de praktijk geen belemmering te vormen.

Bij de afhandeling van personenschade vinden vrijwel geen onderhandelingen plaats tussen twee advocaten zoals uit de in de voorgaande hoofdstukken geschetste onderhandelingsrelaties bleek. Die situatie kan zich voorafgaand aan een deelgeschilprocedure alleen voordoen indien een deelgeschilprocedure dreigt omdat aansprakelijkheidsverzekeraars dan pas een advocaat inschakelen. Van schending van de tuchtrechtelijke norm zal dan niet snel sprake zijn omdat de voorafgaande onderhandelingen niet door hen samen zijn gevoerd en juist daarvan een overzicht wordt verlangd. Bovendien gaat bij strijdigheid tussen een wet en een gedragsregel de wet voor.

De kans dat twee advocaten na een deelgeschilprocedure de onderhandelingen voortzetten, is eveneens klein omdat de speciaal voor de deelgeschilprocedure ingeschakelde advocaten daarbij slechts bij uitzondering betrokken blijven. Mocht dat wel het geval zijn dan kan strijdigheid tussen de gedragsregel en het wettelijke vereiste van artikel 1019x, derde lid, sub c Rv zich alleen voordoen indien de onderhandelingen wederom vastlopen en een tweede deelgeschilprocedure nodig is. Ook in dat geval gaat bij strijdigheid de wet voor.

3.3 Het indienen van een deelgeschilverzoek

De rol van het bemiddelingsloket van de Letselschade Raad
Een van de onderzoeksvragen is welke rol het bemiddelingsloket van de Letselschade Raad bij het aanspannen van een deelgeschilprocedure speelt. Het bemiddelingsloket is in 2008 in het leven geroepen naar aanleiding van de Gedragscode Behandeling Letselschade (GBL) die in 2006 tot stand kwam.[60] Deze gedragscode betreft branche overstijgende zelfregulering om het schaderegelingsproces procedureel te normeren. Op grond van de toelichting bij gedragsregel 10 van de in 2012 geheel herziene GBL heeft het bemiddelingsloket tot taak:

- vragen te beantwoorden;
- een conflictdiagnose- of oplossing te geven;
- te verwijzen naar een procedure of een neutrale persoon.

Partijen die bij de afhandeling van personenschade een meningsverschil of geschil hebben, kunnen die aan het bemiddelingsloket voorleggen. De jurist van het bemiddelingsloket

[60] De Ridder e.a. 2012, pp. 67-76 bevat een verslag van het functioneren van het bemiddelingsloket in de praktijk.

analyseert de zaak, hoort alle betrokkenen aan en adviseert welke conflictoplossing het meest passend is of helpt bij het vaststellen wat partijen precies verdeeld houdt als zij daar zelf niet uitkomen.[61] Daartoe volstaat soms een telefoongesprek, maar soms is ook een 'driegesprek' tussen de benadeelde, zijn belangenbehartiger en de aansprakelijkheidsverzekeraar nodig. Sinds 2014 organiseert het bemiddelingsloket in bepaalde gevallen ook gesprekken waarbij medewerkers van het loket aanwezig zijn. Het bemiddelingsloket hanteert echter als uitgangspunt dat partijen er samen uit moeten komen.

Wat betreft het onpartijdig benaderen van partijen, het hen zoveel mogelijk met elkaar in gesprek brengen en het verschaffen van duidelijkheid op punten waar partijen zelf niet uitkomen, loopt de insteek van het bemiddelingsloket parallel met die van meervoudige comparities[62] en deelgeschilprocedures. Het verschil is dat het bemiddelingsloket zelf geen dossiers bestudeert maar slechts adviseert op basis van hetgeen partijen zelf mondeling aanvoeren. Het aanspannen van een deelgeschilprocedure is daarbij één van de mogelijke adviezen. De uiteindelijke beslissing om welke stap dan ook te ondernemen is aan partijen en hun belangenbehartigers.

De Letselschade Raad houdt niet bij in hoeveel zaken informatie over een deelgeschilprocedure wordt verstrekt. Wel wordt het aantal meldingen dat binnenkomt bijgehouden. Blijkens onderstaande tabel stijgt het aantal meldingen de afgelopen jaren gestaag.

Tabel 2 Meldingen bij het bemiddelingsloket van de Letselschade Raad (bron: Jaarverslag Letselschaderaad 2013, p. 21)

	2008	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**
Totaal aantal meldingen	81	166	296	446	577	716
Verkeersongevallen	46%	56%	55%	42%	38%	43%
Medische fouten	7%	9%	11%	20%	31%	30%
Arbeidsongevallen	5%	6%	4%	8%	4%	9%
Geweldsmisdrijven	10%	3%	0%	3%	1%	3%
Overig/onbekend	32%	26%	30%	27%	26%	15%

Eenzijdig of gezamenlijk deelgeschilverzoek

In het vorige hoofdstuk bleek al dat deelgeschilverzoeken voornamelijk door benadeelden en hun belangenbehartigers worden ingezet. Uit de interviews en de jurisprudentieanalyse (zie onderstaande tabel) blijkt dat vrijwel altijd eenzijdig te gebeuren.

Tabel 3 Eenzijdig of gezamenlijk deelgeschilverzoek bij de sector Kanton (Gebaseerd op www.rechtspraak.nl d.d. 1-7-2014)

Deelgeschilverzoek Kanton	**juli-dec 2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**Jan-juli 2014**
Eenzijdig door benadeelde	3	18	21	13	6
Eenzijdig door aansprakelijkheidsverzekeraar	-	-	-	-	-
Gezamenlijk	-	-	-	-	-

[61] Gedragscode Behandeling Letselschade 2012, p. 48.
[62] Jaarverslag van de Letselschade Raad 2011, p. 31.

Tabel 4 Eenzijdig of gezamenlijk deelgeschilverzoek bij de sector Civiel (Gebaseerd op www.rechtspraak.nl d.d. 1-7-2014)

Deelgeschilverzoek Civiel	**juli-dec 2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**Jan-juli 2014**
Eenzijdig door benadeelde	13	75	86	74	28
Eenzijdig door aansprakelijkheidsverzekeraar	1	3	-	1	1
Gezamenlijk	-	-	-	-	-

Een aantal geïnterviewde belangenbehartigers geeft aan het gezamenlijk aanspannen wel te overwegen (3 letselschaderegelaars, 1 behandelaar RBV, 1 advocaat).[63] De betreffende advocaat merkt echter op dat de wederpartij daar niet altijd voor voelt. De andere belangenbehartigers spannen een deelgeschilprocedure eenzijdig aan. Als redenen voeren zij daarvoor aan dat zij er niet van op de hoogte waren dat het gezamenlijk aanspannen tot de mogelijkheden behoort (1 reg, 1 RBV, 1 adv), in het verleden vervelende ervaringen zijn opgedaan met het verplicht gezamenlijke verzoek in de artikel 96 Rv procedure (1 RBV), de wederpartij onbekend is (1 adv),

Advocaat:

"Ik procedeer vaak voor letselschaderegelaars en gezamenlijk procederen is dan lastig omdat je de wederpartij vaak niet eens kent."

of het om strategisch redenen de voorkeur heeft (1 adv).

Advocaat:

"Je behartigt maar één belang, dat van de cliënt en daar past geen gemeenschappelijk verzoek bij."

Het daadwerkelijk indienen van een eenzijdig verzoekschrift leidt volgens meerdere actoren (1 RBV, 1 adv, 1 AV) tot het stilleggen van de onderhandelingen waardoor de uitwisseling van informatie wordt bevroren in afwachting van de deelgeschilprocedure. Slechts één schadebehandelaar AV merkt op dat altijd wel contact mogelijk is en het stilleggen van de onderhandelingen eigenlijk niet voor komt.

Deelgeschilverzoeken worden kortom vrijwel alleen eenzijdig door benadeelden en hun belangenbehartigers aangespannen. Als gevolg daarvan komen de onderhandelingen veelal stil te liggen in afwachting van de uitkomst van de deelgeschilprocedure, wat vertragend werkt.

3.4 De deelgeschilprocedure

Nieuw aan de deelgeschilprocedure is dat de deelgeschilrechter ingevolge artikel 1019w Rv niet alleen tot taak heeft een oordeel over een deelgeschilverzoek te vellen (beslissende taak), maar ook om partijen dusdanig te binden dat zij de onderhandelingen zelf weer voort kunnen zetten om tot een minnelijke schikking over de gehele vordering te kunnen komen (bindende taak).[64] Hierna wordt bezien welke versnellende effecten van het behandelen van deelgeschillen en de beslissende en bindende functie van de deelgeschilrechter op de buitengerechtelijke onderhandelingen uit kunnen gaan.

---

[63] Het aantal geïnterviewde actoren dat een bepaalde mening is toegedaan, wordt hierna verkort weergegeven als: letselschaderegelaar (reg), behandelaar van een rechtsbijstandsverzekeraar (RBV), advocaat (adv), schadebehandelaar van een aansprakelijkheidsverzekeraar (AV).
[64] Kamerstukken II 2007/08, 31518, nr. 3, p. 18.

Het behandelen van deelgeschillen
Uit de interviews met deelgeschilrechters blijkt dat het behandelen van een deel van het geschil heel faciliterend kan werken omdat:

- partijen elkaar soms na jarenlange onderhandelingen ter zitting daadwerkelijk zien en spreken;
- partijen en rechter op een veel vrijere manier dan in een gewone comparitie met elkaar kunnen spreken, al is de sfeer even gepolariseerd als in andere procedures;
- het behandelen van een springend punt zonder een volledige procedure op te tuigen, voorkomt dat allerlei andere punten die mogelijk ook een probleem kunnen vormen daadwerkelijk tot probleem worden gemaakt waardoor de complexiteit alleen maar toeneemt.

Ook de geïnterviewde belangenbehartigers en schadebehandelaars AV hebben de deelgeschilprocedure positief ervaren. Zij zijn tevreden (5 adv, 4 RBV, 2 AV), achten de rechter deskundig (3 adv, 3 RBV, 1 AV), voelen zich respectvol bejegend (4 adv, 4 RBV, 2 AV), hebben de indruk dat naar hen werd geluisterd (3 adv, 4 RBV, 2 AV) en vinden dat de rechter voldoende sturing aan de zaak gaf (4 adv, 4 RBV, 2 AV). Zij waarderen dat goed wordt doorgevraagd om de feiten boven tafel te halen en dat ruimte wordt geboden aan emotie. De snelle, effectieve manier van behandelen en de informele sfeer worden als heel plezierig ervaren. Volgens een behandelaar RBV kan door deze wijze van behandelen de zaak beter voor het voetlicht worden gebracht.

De geïnterviewde advocaten die voor benadeelden optreden (3), voelen zich even goed behandeld als de wederpartij omdat volgens hen beide partijen zowel empathisch als kritisch worden bevraagd. Ook de geïnterviewde advocaten (2) die voor aansprakelijkheidsverzekeraars optreden, voelen zich in het algemeen goed behandeld. Zij merken echter wel op dat het risico bestaat dat de sympathie voor het slachtoffer doorschiet waardoor hun kant van de zaak onderbelicht blijft. Zij benadrukken dat ook de belangenbehartigers aan de verzekeraarszijde en schadebehandelaars AV alsmede degenen voor wie zij optreden (werkgevers, medisch specialisten) gevoel hebben en serieus genomen willen worden.

> Advocaat die optreedt voor aansprakelijkheidsverzekaars:
>
> “Soms vraag ik me af ‘wat gebeurt hier?’ Dan hebben we inhoudelijk duidelijk verweer gevoerd waarom geen deskundige meer benoemd hoeft te worden en dan wordt toch geoordeeld zonder nadere motivering dat die er moet komen en dat mijn cliënt, de verzekeraar, dat moet betalen. Er wordt wel snel aangenomen dat klachten van benadeelden kloppen en niet snel aangenomen dat benadeelden liegen, ook niet als daar behoorlijke aanwijzingen voor zijn. Het is vaak een soort koehandel, weinig juridisch duw- en trekwerk. Zelfs de redelijke verzekeraars, er kan onderscheid worden gemaakt tussen goede en kwaadwillende, worden daar een beetje zuur van. Met name bij moeilijk objectiveerbare klachten weten ze niet meer zo goed hoe ze daar mee om moeten gaan.”

Dat zij niet in alle gevallen even neutraal behandeld worden, is volgens hen echter niet specifiek voor een deelgeschilprocedure omdat het ook in andere procedures voorkomt. Mogelijk is de kans dat dit probleem zich in een deelgeschilprocedure voordoet echter groter omdat deze procedure informeler is en gericht is op het bevorderen van de onderhandelingen. Meerdere actoren (2 reg, 1 RBV, 1 AV) onderschrijven het beeld dat deelgeschilrechters pragmatisch kunnen zijn. Een schadebehandelaar AV ervaart de deelgeschilprocedure zelfs als ‘rechtspraak light’ omdat de behandeling korter en minder

diepgaand is dan in een bodemprocedure en de deelgeschilrechter vooral voor een oplossing naar de verzekeraar kijkt. Dat levert volgens hem kwalitatief minder goede rechtspraak op, wat het moeilijker maakt een uitspraak te accepteren indien die negatief voor hem uitvalt. Andere geïnterviewde actoren achten een pragmatische houding van de deelgeschilrechter echter minder bezwaarlijk. Volgens een schadebehandelaar AV mag een rechter 'pushen' maar staat het de betreffende partij vrij om daar al dan niet in mee te gaan. Weer een andere schadebehandelaar AV merkt op:

> "Incidenten daargelaten vind ik dat de rechter echt heel goed luistert naar wat partijen zeggen en daar ook wel bepaalde juridische opvattingen op loslaat waarvan ik denk, ja, daar kan je het mee eens zijn of niet maar het is wel een goed onderbouwd standpunt en dat valt dan de ene keer zo en de andere keer zo uit. Het is niet zo dat de rechter zegt 'jongens zullen we maar aftikken op X.' Absoluut niet. Ook de kosten worden gemotiveerd begroot."

De geïnterviewde benadeelden hebben de deelgeschilzitting eveneens positief ervaren.

> Benadeelde:
>
> "De deelgeschilprocedure is zo'n mooi instrument! Het brengt iets op gang om naar een eind toe te werken of in elk geval een middel om met elkaar in contact te komen."

Meerdere benadeelden (3) vonden het spannend, één had er vertrouwen in vanwege de goede stukken en één gaf aan er geen moeite mee te hebben gehad omdat hij niets te verbergen had.

> Benadeelden:
>
> "Niet plezierig, niet belastend, maar spannend"
>
> "Je weet niet wat je te wachten staat, niet belastend, ik was benieuwd"
>
> "Ik had veel bottere, strengere mensen verwacht. Toen ik moest huilen werd water gehaald en werd gezegd dat ik rustig aan kon doen. Ze zaten niet op hun horloge te kijken dat de volgende zaak moest beginnen, ze hadden alle tijd."

Van het merendeel van de benadeelden (4) is de zaak inhoudelijk behandeld en afgesloten met een deelgeschilbeschikking. Zij waren allemaal tevreden, achtten de rechter zeer ervaren, voelden zich respectvol behandeld en gaven aan niets in de zitting te hebben gemist. Ook vonden zij het plezierig dat een onafhankelijke rechter naar de zaak keek en zo nodig de wederpartij op zijn gedrag aansprak. Diverse benadeelden hebben de uitspraak ook als een vorm van erkenning ervaren.

> Benadeelde:
>
> "Als zo'n hoge heer, een geleerd en toch wel een machtig persoon, het zijn geen domme mannen of vrouwen, als die alle drie tot deze conclusie komen, is dat een erkenning voor mij waar ik al die jaren voor geknokt heb. Maar niet alleen een erkenning van mij, ook richting anderen."

Alle benadeelden (5) vonden dat zij hun zaak voldoende konden belichten. Slechts een benadeelde merkte op het als heel storend te hebben ervaren dat werd vergeten hem het laatste woord te geven. De benadeelde wiens zaak op formele gronden was afgewezen, acht zich eveneens respectvol behandeld hoewel hem niets is gevraagd. Hij benadrukt echter wel dat deze zaak hem griffiegeld heeft gekost en dat er nu weer een bodemprocedure nodig is

die eveneens geld kost, terwijl zijn wederpartij volgens hem natuurlijk hoopt dat hij dat niet kan betalen. Verder verliep volgens alle benadeelden de zitting vlot, van 20 minuten tot een uur, en werd ook snel uitspraak gedaan, vaak al binnen twee weken.

Concluderend kan worden gesteld dat het uitlichten van een deel van het geschil alleen al versnellend werkt omdat partijen onder leiding van een rechter in gesprek raken en eventuele andere potentiële problemen worden voorkomen. Deze procedure wordt zowel door deelgeschilrechters als door belangenbehartigers, schadebehandelaars AV en benadeelden positief gewaardeerd. Van belang is wel dat beide partijen neutraal worden behandeld en beslissingen gemotiveerd worden genomen omdat alleen een beslissing die door beide partijen wordt geaccepteerd het onderhandelingsproces bevorderd. Een partij die zich niet gehoord voelt, zal eerder geneigd zijn door te procederen dan de onderhandelingen voort te zetten wat vertragend werkt.

Beslissende functie van de deelgeschilrechter
Van de geïnterviewde belangenbehartigers en schadebehandelaars AV geeft de meerderheid (5 reg, 4 adv, 4 RBV, 5 AV) expliciet aan vooral baat te hebben gehad van het juridische oordeel van de deelgeschilrechter (de beslisfunctie). Volgens hen kan het doorhakken van een juridische knoop de onderhandelingen enorm versnellen. Duidelijkheid over juridische vragen en juridisch relevante feiten brengt de onderhandelingen verder. Als voorbeeld geven zij aan dat bij betwisting van de aansprakelijkheid de onderhandelingen vaak moeizaam op gang komen. Dat kost veel tijd. Indien de deelgeschilrechter over de aansprakelijkheid een oordeel velt, kunnen partijen die discussie sluiten of overgaan tot het onderhandelen over de schadecomponenten. Het leidt tot een volgende stap in de onderhandelingen. Hetzelfde geldt bij beslissingen over juridisch relevante feiten waarin de rechter bijvoorbeeld aangeeft welke eindleeftijd dient te worden gebruikt om het verlies aan verdienvermogen te kunnen berekenen. Hierdoor kunnen eindeloos voortslepende discussies worden afgesloten. Volgens de geïnterviewde belangenbehartigers en schadebehandelaars AV lossen zij eventuele communicatieproblemen zelf op door het gesprek met de wederpartij aan te gaan of zich tot iemand op een hoger niveau te wenden.

Hoewel de deelgeschilprocedure voor allerlei soorten aansprakelijkheden kan worden gebruikt, worden bij de sector kanton vooral zaken over werkgeversaansprakelijkheid en bij de sector civiel vooral zaken over verkeersaansprakelijkheid aangespannen. Volgens alle geïnterviewde deelgeschilrechters en een aantal belangenbehartigers (1 reg, 2 adv) leent deze procedure zich vaak beter voor verkeers- en werkgeversaansprakelijkheid dan voor medische aansprakelijkheid omdat in het laatste geval vanwege de medisch-technische complexiteit vaak eerst een voorlopig deskundigenbericht nodig is. Veel gestelde vragen zijn bijvoorbeeld wie welke stel- en bewijsplicht heeft bij verkeers-,[65] werkgevers-[66] en medische aansprakelijkheid[67] of bij aansprakelijkheid voor onrechtmatige daad.[68] Andere veelgestelde vragen betreffen de criteria voor het vaststellen van de omvang van immateriële schade

[65] ECLI:NL:RBAMS:2010:BO3227; ECLI:NL:RBUTR:2011:BT8647; ECLI:NL:RBSGR:2012:BV6894; ECLI:NL:RBDHA:2013:17778; ECLI:NL:RBDHA:2014:2753.
[66] ECLI:NL:RBROT:2010 BN9805; ECLI:NL:RBROT:2011:BQ6735; ECLI:NL:RBALM:2012:BX2338; ECLI:RBMNE:2013:BZ7982; ECLI:NL:RBAMS:2014:830.
[67] ECLI:NL:RBMAA:2010:BO7650; ECLI:NL:RBARN:2011:BU4405; ECLI:NL:RBROT:2012:BY6446; ECLI:NL:RBDHA:2013:10367; ECLI:NL:RBAMS:2014:3776.
[68] ECLI:NL:RBROT:2011:BU8302; ECLI:NL:RBZUT:2012:BY0801; ECLI:NL:RBDHA:2013:9261; ECLI:NL:RBOBR:2014:2757.

(smartengeld),[69] de uitgangspunten die voor de berekening van het verlies aan verdienvermogen dienen te worden gebruikt of de waarde die aan een gezamenlijk aangezochte deskundige en gezamenlijk geformuleerde vragen en de daaruit voortvloeiende rapportage moet worden gehecht.[70]

Een van de onderzoeksvragen is of de deelgeschilprocedure tot nieuwe rechtsvorming leidt. Volgens enkele geïnterviewde advocaten (2) wordt vooral bestaande jurisprudentie toegepast. Dat wordt in de literatuur voor de medische aansprakelijkheid ook bevestigd door De Ridder[71] die concludeert:

> "Dat er door de deelgeschilrechters jurisprudentie wordt gecreëerd over onderwerpen waarover tot nu toe nauwelijks richtinggevende rechtspraak voor handen was, kan (nog) niet worden gezegd."

Volgens een advocaat is wel nieuw dat over tarieven wordt geprocedeerd en dat meer handvatten worden gegeven wat betreft de eisen die aan het bewijs worden gesteld. Een andere advocaat benadrukt echter dat de jurisprudentie soms diffuus is en dat het inherent aan personenschade is dat de geschillen feitelijk van aard zijn waardoor er weinig tot geen jurisprudentie van de Hoge Raad is. Niet uitgesloten is echter dat in de toekomst de rechtsvorming en uniformiteit zal toenemen door jurisprudentie van de Hoge Raad, nu in deelgeschilprocedures ook prejudiciële vragen gesteld lijken te kunnen worden. Prejudiciële vragen zijn immers ook mogelijk gebleken bij bewijsbeslag in andere zaken dan zaken over intellectuele eigendom waarin eveneens een snelle beslissing is vereist.[72]

Dat vooral bestaande jurisprudentie lijkt te worden toegepast, betekent niet dat daarvan geen versnellende werking op de onderhandelingen uit kan gaan. De meerderheid van de geïnterviewde belangenbehartigers en schadebehandelaars AV geeft immers expliciet aan vooral baat te hebben van het juridische oordeel van de deelgeschilrechter. Bovendien draagt het toepassen van bestaande jurisprudentie op meer en op onderdelen van personenschadezaken bij aan de kennis en begrijpelijkheid daarvan, vooral omdat die kennis onder een grote en brede doelgroep wordt verspreid. Aan de jurisprudentie van deze nieuwe gerechtelijke procedure wordt in de praktijk immers veel aandacht besteed, bijvoorbeeld op de website van het Personenschade Instituut van Verzekeraars. Die versnellende werking gaat echter alleen op indien de jurisprudentie uniform is; bij uiteenlopende uitspraken wordt de onzekerheid vergroot wat juist tot vertraging leidt.

Naast de inhoudelijke rechtsvorming is ook de manier van belang waarop aan de deelgeschilprocedure invulling wordt gegeven. Daar beginnen zich verschillende lijnen in af te tekenen, maar er bestaat nog geen uniformiteit. Zo bestaat bijvoorbeeld onduidelijkheid over de vraag wanneer van een deelgeschilprocedure in de zin van artikel 1019w Rv sprake is en hoe dat moet worden beoordeeld omdat de wet de rechter op dat punt grote vrijheid laat.[73] Aanvankelijk werden deelgeschilverzoeken regelmatig afgewezen omdat voorafgaand aan de deelgeschilprocedure onvoldoende onderhandelingen hadden plaatsgevonden.[74] Inmiddels wordt veelal de lijn gehanteerd dat het ontbreken van noemenswaardige

---

[69] ECLI:NL:RBZUT:2010:BO7282; ECLI:NL:RBROT:2011:BU8990; ECLI:NL:RBUTR:2012:BX5644; ECLI:NL:RBGEL:2013:4727; ECLI:NL:RBGEL:2014:1324.
[70] ECLI:NL:RBROT:2011:BU4625; ECLI:NL:RBROT:2012:BV0631; ECL:NL:RBONE:2013:BZ3464; ECLI:NL:RBDHA:2014:421.
[71] De Ridder 2012.
[72] Huijsmans & Vermeulen 2014.
[73] Ibid.
[74] ECLI:NL:RBHAA:2010:BO6959 r.o. 2.3-2.6; ECLI:NL:RBSGR:2011:BP5395 r.o. 4.3; ECLI:NL:RBSGR:2011:BP5391 r.o. 4.3; ECLI:NL:RBMAA:2011:BQ5644 r.o. 3.4-3.8.

onderhandelingen voorafgaand aan het verzoek niet per se aan toegang tot een deelgeschilprocedure in de weg hoeft te staan. Onenigheid over de aansprakelijkheidsvraag betreft immers doorgaans een geschilpunt aan het begin van het traject van de minnelijke onderhandelingen zodat, afhankelijk van de overige omstandigheden van het geval, een beslissing op dat verzoek de onderhandelingen (weer) op gang kan brengen.[75]

Eenzelfde soort ontwikkeling is in de jurisprudentie zichtbaar bij de vraag of na een deelgeschilprocedure nog onderhandelingen nodig zijn. Aanvankelijk werden deelgeschilverzoeken regelmatig afgewezen omdat met de beëindiging van het deelgeschil het gehele geschil werd beëindigd en verder onderhandelen en het sluiten van een vaststellingsovereenkomst overbodig werd.[76] Inmiddels zijn echter ook uitspraken gedaan waarin wordt geoordeeld dat het beslissen op een voorgelegd deelgeschilverzoek over de (omvang van de) aansprakelijkheid weliswaar tot gevolg kan hebben dat het gehele geschil tot een einde komt maar dat dat niet maakt dat de verzochte beslissing enkel daar op dient te worden afgewezen omdat het verzoek inhoudelijk beschouwd binnen het bereik van artikel 1019w Rv valt en de wetgever met de deelgeschilprocedure beoogd heeft de afwikkeling van letselschade (buiten rechte) te vereenvoudigen en te versnellen.[77]

Hoewel derhalve nog geen uniformiteit bestaat en het van de individuele rechter afhangt welke beslissing wordt genomen, lijken rechters de deelgeschilprocedure gezien het voorgaande wel meer en meer op het faciliteren van de onderhandelingen toe te snijden. Dat lijkt, zoals hierna nog zal blijken, gaandeweg ook het geval wat betreft de wijze waarop met een afwijzing op basis van het proportionaliteitscriterium wordt omgegaan. Verder zal nog blijken dat een vrij duidelijke lijn is ontwikkeld wat betreft het al dan niet toestaan van voorlopige bewijsverrichtingen in een deelgeschilprocedure. Over het begroten van de kosten aan de zijde van de benadeelde bestaat daarentegen nog geheel geen uniformiteit.

Duidelijk zal zijn dat uit een oogpunt van versnelling van belang is dat de uniformiteit zoveel mogelijk wordt bevorderd en dat de deelgeschilprocedure zoveel mogelijk wordt toegesneden op het faciliteren van de onderhandelingen.

Bindende functie van de deelgeschilrechter

Naast het beslissen op een deelgeschilverzoek heeft een deelgeschilrechter tot taak partijen dusdanig te binden dat zij zelf buitengerechtelijk tot een vaststellingsovereenkomst over de gehele vordering kunnen komen. De deelgeschilrechter kan de onderhandelingen faciliteren door:

- informatie boven tafel te halen en een eventuele informatieongelijkheid recht te trekken;
- duidelijkheid te verschaffen over de juridische gevolgen van verschillende opties;
- een eventueel conflict dat achter het deelgeschil schuil gaat te achterhalen en bespreekbaar te maken;
- de manier van de onderlinge communicatie bespreekbaar te maken;
- mogelijke vervolgstappen na een deelgeschilprocedure te bespreken.

Daartoe kan hij:

- mediationachtige technieken toepassen (luisteren, samenvatten, doorvragen);

---

[75] GHSGR:2012:BW8517 r.o.10; ECLI:NL:RBARN:2011:BP2911 r.o. 2.11. Zo ook: ECLI:NL:RBSGR:2011:BQ0359 r.o. 3.4; ECLI:NL:RBROT:2011:BQ1123 r.o. 4.4. ECLI:NL:RBARN:BQ9096 r.o. 5.4 en 5.5. ECLI:N:RBDOR:2011:BU7610 r.o. 5.2; ECLI:NL:RBAMS:2012:BV2693 r.o. 4.2.

[76] ECLI:NL:RBZUT:2010:BO7286 r.o. 5.2; Idem ECLI:NL:RBZUT:2010:BO7282 r.o. 5.2.

[77] ECLI:NL:RBUTR:2012:BY0014 r.o. 4.1.

- compareren (artikel 1019ij Rv);
- partijen naar mediation verwijzen.

De bindende functie komt in het algemeen niet tot uitdrukking in de beschikking, als het al tot een beschikking komt. Daarin staan veelal slechts de punten waarop is beslist. Slechts een enkele keer komt expliciet in een beschikking tot uitdrukking dat rechters partijen bijvoorbeeld op hun onderhandelingsgedrag aanspreken:

> "Het zou het onderhandelingsproces wellicht ten goede komen indien partijen over en weer iets meer inschikkelijkheid zouden vertonen op voor hen niet van wezenlijk belang zijnde punten."[78]

> " … verre van constructief en onbehoorlijk jegens [verzoeker]. De rechtbank spreekt de hoop uit dat [verweerder] zich in de verder te voeren onderhandelingen redelijker op zal stellen."[79]

De vraag is dan ook of die bindende functie wordt uitgeoefend en hoe die door partijen wordt ervaren.

Volgens de geïnterviewde deelgeschilrechters verschilt hun grondhouding in een deelgeschilprocedure niet van die in een bodemprocedure. Zij bezien het juridische probleem alsmede welk probleem er nu eigenlijk speelt. Daarbij houden zij er wel rekening mee dat letselschadezaken verschillen van andere zaken omdat het daarin meer om een onderhandelingstraject gaat. Ook tijdens de op 1 november 2013 gehouden themadag[80] gaven de deelgeschilrechters aan dat zij vaak veel meer bespreken dan wat in een eventuele beschikking komt te staan. Uit het aantal intrekkingen na behandeling van een zaak (zie §3.5 tabellen 6 A en 6 B) lijkt de 'bindende functie' van de deelgeschilrechter ook regelmatig aan te slaan.[81]

In de praktijk wordt de bindende functie echter nog niet altijd herkend en als dusdanig ervaren. Van de zestien geïnterviewde belangenbehartigers en schadebehandelaars AV die hiermee ervaring hebben, heeft slechts een minderheid (2 adv, 1 reg, 1 RBV) de indruk dat de rechter in deelgeschillen meer bindt dan in andere procedures. De meerderheid heeft de indruk dat de aanpak van de deelgeschilrechter niet verschilt van die in andere civielrechtelijke procedures met een comparitie waarin wat praktischer en informeler naar een zaak wordt gekeken. Volgens hen is de focus van de deelgeschilrechter gericht op het doorhakken van het juridische geschil waarbij hij zich lijdelijk en terughoudend opstelt ten aanzien van het proces. Slechts een enkeling (1 adv, 1 AV) heeft de indruk dat deelgeschilrechters trachten de informatie tussen partijen gelijk te trekken. Van het schetsen van de juridische gevolgen is volgens het merendeel van de belangenbehartigers en schadebehandelaars AV (4 adv, 5 RBV, 3 AV) wel sprake. Dat helpt volgens hen vooral indien die gevolgen in de beschikking zelf zijn opgenomen. In tegenstelling tot de deelgeschilrechters bestaat bij bijna alle geïnterviewde actoren (15) niet de indruk dat naar een mogelijk conflict achter het geschil wordt gezocht. Volgens hen leent de aard van de deelgeschillen zich daar meestal ook niet voor omdat het vaak om een discussie over de

---

78 ECLI:NL:RBROT:2010:BO5673.
79 ECLI:NL:RBNHO:2013:BZ0050.
80 Huijsmans & Vermeulen 2014.
81 Een geïnterviewde advocaat merkt echter op dat het intrekken van een zaak na behandeling een enkele keer ook voor lijkt te komen omdat de verzoeker een oordeel in zijn nadeel aan ziet komen en wil voorkomen dat die beslissing in een deelgeschilbeschikking vast komt te liggen en hij daaraan in een eventuele bodemprocedure is gebonden. Door zijn verzoek in te trekken, kan hij in een eventuele bodemprocedure zijn standpunt vrijelijk bepalen en treft hij mogelijk een andere rechter die een ander oordeel is toegedaan.

aansprakelijkheid gaat. Slechts één advocaat heeft een keer meegemaakt dat werd ingegaan op een mogelijk conflict achter het geschil (de nabestaanden hadden behoefte aan erkenning) en dat toen naar mediation werd verwezen. Verder heeft geen van de geïnterviewde actoren meegemaakt dat de wijze van communicatie werd besproken. Hoe vaak een rechter gebruik maakt van een comparitie in de deelgeschilprocedure wordt niet bijgehouden.

De bindende functie lijkt in de praktijk derhalve nog niet ten volle te worden benut terwijl daar blijkens de interviews wel behoefte aan bestaat. Zo benadrukt een behandelaar RBV het zeer te waarderen als de rechter bereid is mee te denken in het proces en een eventueel stappenplan meegeeft. Het wordt als een gemis ervaren als de deelgeschilrechter geen aandacht besteedt aan de vraag hoe het proces is verlopen, waarom partijen nu voor de rechter staan en wat dat voor het vervolg betekent. Een advocaat merkt daarnaast op dat de ene rechter meer regie voert dan de ander maar dat die regie veel vaker en meer gepakt kan worden door partijen nadrukkelijker op hun minder sterke punten te wijzen.

Diverse belangenbehartigers en schadebehandelaars AV hebben de indruk dat rechters niet altijd goed weten hoe zij partijen tot een schikking kunnen bewegen. Volgens hen kan zowel het inzetten van meer mediationachtige technieken, compareren en het vaker naar mediation verwijzen daarbij helpen mits het op de juiste manier en het juiste tijdstip gebeurt. Dat blijkt in de praktijk geen eenvoudige opgave te zijn.

Zo kan het te hoog opvoeren van de druk om te schikken partijen het gevoel geven dat zij tot een schikking worden gedwongen, wat volgens een schadebehandelaar AV partijen juist kan afschrikken om een deelgeschilprocedure aan te spannen. Verder geeft een schadebehandelaar AV aan het als een risico te ervaren dat een deelgeschilrechter bij een deelgeschil over de aansprakelijkheid al ingaat op bepaalde schadecomponenten omdat die op dat moment vaak nog niet of onvoldoende in kaart zijn gebracht en daarover nog geen debat is gevoerd. Het minder lijdelijk optreden van de deelgeschilrechter aan het eind van de schaderegeling, als het al over de schadeposten gaat, wordt door een andere schadebehandelaar AV echter juist wel op prijs gesteld. Als de rechter partijen dan vraagt hoe ver zij na het beslissen van het deelgeschil van een vaststellingsovereenkomst af zitten, wat er nog ontbreekt en waarom, kan dat volgens hem heel behulpzaam zijn.

> Schadebehandelaar AV:
>
> “Een zaak moet een keer worden afgerond ook al ben je daar niet altijd op voorbereid, waarbij de inhoud van de zaak wel bepalend zou moeten zijn.”

Het geven van een ‘schot voor de boeg’ bij een comparitie blijkt eveneens nauw te luisteren (1 RBV, 1 adv, 1 AV). Een rechter die te weinig ‘weggeeft’ prikkelt partijen onvoldoende om zelf een oplossing te vinden, terwijl een rechter die teveel ‘weggeeft’ het voor de begunstigde partij aantrekkelijker maakt om het gerechtelijke oordeel af te wachten. Het wordt echter unaniem als zinloos ervaren om zonder een richting bepalend ‘schot voor de boeg’ de gang op te worden gestuurd.

Ook het schatten wanneer een verwijzing naar mediation zinvol is, vergt volgens de geïnterviewde actoren specifieke vaardigheden. Hoewel bereidheid van partijen om mee te werken aan mediation cruciaal is vanwege het zelfreinigende vermogen, kan de deelgeschilrechter daar volgens een advocaat die voor benadeelden optreedt wel enige druk op uitoefenen. Volgens hem gaat van het enkele opperen van deze optie door de rechter vaak al een bepaalde kracht op partijen uit. Die ‘kracht’ wordt door meer belangenbehartigers herkend en bevestigd. De twee advocaten die voor verzekeraars

optreden en enkele behandelaars RBV benadrukken echter dat de rechter niet te snel naar mediation moet verwijzen omdat partijen daar ook zelf toe over kunnen gaan.

Tot slot is de vraag of de deelgeschilrechter zijn bindende functie altijd even goed kan uitoefenen omdat ter zitting niet altijd degenen aanwezig zijn die ook daadwerkelijk onderhandeld hebben en die weer voort zullen zetten. Aansprakelijkheidsverzekeraars schakelen voor een deelgeschilprocedure immers meestal een specifieke advocaat in die ter zitting al dan niet wordt vergezeld door een schikkingsbevoegde persoon die niet de daadwerkelijke onderhandelaar hoeft te zijn. Hetzelfde kan zich aan de zijde van de benadeelde voordoen indien een letselschaderegelaar of een rechtsbijstandsverzekeraar voor de deelgeschilprocedure een specifieke advocaat inschakelt.

Concluderend kan worden gesteld dat deelgeschilrechters invulling geven aan hun ‘bindende functie’ maar dat daar volgens belangenbehartigers en schadebehandelaars AV nog vaker en beter gebruik van kan worden gemaakt en dat daar ook behoefte aan bestaat. Daar kan een grotere versnellende werking op de onderhandelingen vanuit gaan. Het vergt echter specifieke vaardigheden van een deelgeschilrechter om op het goede moment, op de juiste manier van het meest geschikte middel gebruik te maken. Daarbij dient de rechter er zich bovendien bewust van te zijn dat ter zitting niet altijd degenen aanwezig zijn die ook daadwerkelijk onderhandeld hebben en die weer voort zullen zetten.

Lichtvaardig en oneigenlijk gebruik

Uit het voorgaande blijkt dat de deelgeschilprocedure als nieuwe procedure veel voordelen biedt. Artikel 1019aa, eerste lid, Rv voorkomt dat benadeelden door een gebrek aan financiële middelen geen gebruik van de deelgeschilprocedure kunnen maken. Indien het verzoek ontvankelijk is en de aansprakelijkheid komt vast te staan, hoeft de benadeelde deze kosten niet zelf te dragen maar komen deze voor rekening van de wederpartij. Deze kosten worden immers geacht onder artikel 6:96 van het Burgerlijk Wetboek te vallen en dienen te worden begroot, tenzij:

- het verzoek volstrekt onnodig of onterecht is ingediend dan wel
- niet aan de dubbele redelijkheidstoets is voldaan.

In deze laatste twee gevallen kan de kostenbegroting, mits gemotiveerd, geheel of gedeeltelijk achterwege blijven.

Volgens ongeveer de helft van de geïnterviewde belangenbehartigers en schadebehandelaars AV (1 reg, 3 adv, 4 AV) lokt deze laagdrempelige toegang van de deelgeschilprocedure echter ook lichtvaardig en oneigenlijk gebruik uit, in de vorm van:

- het voorleggen van het gehele geschil in plaats van een deelgeschil waarvoor eigenlijk een bodemprocedure aangespannen had moeten worden (‘gratis gokken’);
- het aanspannen van een deelgeschilprocedure waar eigenlijk een voorlopig getuigenverhoor of een voorlopig deskundigenbericht op zijn plaats was geweest;
- het opkloppen van de buitengerechtelijke kosten waarbij een discussie over deze kosten soms zelfs het enige onderdeel is dat aan een vaststellingsovereenkomst in de weg staat;
- het verzinnen van deelgeschillen waar het geschil eigenlijk over de buitengerechtelijke kosten gaat omdat rechters discussies over kosten in het algemeen niet sympathiek vinden;
- het optuigen van deelgeschil na deelgeschil om daarmee inkomsten te genereren.

Dergelijk gebruik vertraagt de onderhandelingen en verhoogt bovendien het aantal deelgeschilverzoeken. In het vorige hoofdstuk is er al op gewezen dat bij een te grote toevloed aan deelgeschilverzoeken een snelle afhandeling niet meer mogelijk is waardoor de

procedure zijn doel voorbij schiet. Daar komt bij dat het Verbond van Verzekeraars ondanks de verwachting dat de schadelast voor verzekeraars licht zou stijgen, positief tegenover de invoering van deze procedure stond. Het Verbond verwachtte deze stijging te kunnen compenseren door kortere doorlooptijden en het minder voorkomen van jarenlange patstellingen alsmede door een positieve uitstraling daarvan op het imago van de gehele verzekeringsbranche.[82] Lichtvaardig en oneigenlijk gebruik van de deelgeschilprocedure bergt het risico in zich dat het vertrouwen in deze procedure wordt ondermijnd en uiteindelijk teniet gaat.

In de jurisprudentie is zichtbaar dat gaandeweg maatregelen tegen lichtvaardig en oneigenlijk gebruik worden genomen. Aanvankelijk werden uitgebreide deelgeschilverzoeken geaccepteerd maar inmiddels zijn deelgeschilrechters strenger geworden en zijn er veel afwijzingen. Het aanbrengen van de hele bodemzaak wordt niet geaccepteerd. Soms worden verzoeken ook ter zitting beperkt tot één geschilpunt waardoor het alsnog een deelgeschil wordt of wordt het verzoek ‘omgebouwd’ tot een dagvaarding. Volgens de deelgeschilrechters selecteren advocaten echter doorgaans voldoende en wordt slechts in een minderheid van de zaken de hele bodemzaak voorgelegd.[83]

Ook met het verzoek om in een deelgeschilprocedure een voorlopig deskundigenbericht te vragen, wordt inmiddels strenger omgegaan. De parlementaire geschiedenis bepaalt enerzijds dat de aard van de deelgeschilprocedure met zijn eigen karakter een aanvulling vormt op de reeds bestaande procesrechtelijke instrumenten en niet is bedoeld om deze instrumenten, zoals de verzoekschriftprocedure tot het houden van een voorlopig deskundigenonderzoek, te vervangen. Terwijl anderzijds wordt aangegeven dat een bewijsopdracht in een deelgeschilprocedure mogelijk is zolang niet te verwachten valt dat de bewijslevering complex, tijdrovend of kostbaar zal zijn. De rechter dient het verzoek steeds aan het proportionaliteitscriterium te toetsen.[84] Inmiddels lijkt in de jurisprudentie de lijn te worden gehanteerd dat het voorlopig deskundigenbericht (artikel 202 Rv) de geëigende weg is voor het benoemen van een onafhankelijke deskundige.[85] Het raadplegen van deskundigen in een deelgeschilprocedure wordt wel toelaatbaar geacht wanneer het nodig is voor het leveren van bewijs van in de deelgeschilprocedure gemotiveerd betwiste stellingen die ten grondslag liggen aan een verzoek.[86] Kortom, verzoeken die er (bijkomend) op zijn gericht te bewerkstelligen dat partijen, met inachtneming van het oordeel van de rechter, zelf de deskundige zullen benaderen en het onderzoek in gang zullen zetten en afhandelen. Zoals een verzoek over welke vraagstelling moet worden voorgelegd. Wat de verhouding van de deelgeschilprocedure tot deze voorlopige bewijsverrichting betreft en het mogelijk oneigenlijk gebruik maken daarvan, lijkt de jurisprudentie derhalve een oplossing te hebben gevonden, zolang deze lijn in de jurisprudentie wordt gevolgd.

Een maatregel voor het uniform begroten van de kosten is er echter nog niet. In iedere deelgeschilprocedure vinden discussies plaats over:

---

[82] Kremer 2010, p. 181.
[83] Huijsmans & Vermeulen 2014.
[84] Kamerstukken II 2007-2008, 31 518, nr. 3, pp.3, 7, 20, 21; Kamerstukken I 2009-2010, 31 518 C, pp. 5, 6. Volgens Hogeling 2014, wees de rechter in 30 van de 40 zaken waarin nadere bewijsvoering nodig was om over het deelgeschil te kunnen beslissen, het verzoek af omdat niet was voldaan aan de proportionaliteitstoets. In 10 gevallen hield de rechter de beslissing aan in afwachting van nadere bewijsvoering. Bij het al dan niet afwijzen houdt de rechter volgens Hogeling ook rekening met andere factoren zoals het financiële belang en de opstelling van partijen
[85] ECLI:NL:RBNHO:2013:6863 r.o. 3.4; ECLI:NL:RBDHA:2013:CA2468.
[86] ECLI:NL:RBBRE:2011:BU6973 r.o. 3.6; ECLI:NL:RBMID:2012:BW6490 r.o. 4.3. Zo ook Huijsmans & Vermeulen 2014.

- welke werkzaamheden tot de deelgeschilprocedure behoren;
- hoeveel uur daaraan mag worden besteed en
- welk uurtarief inclusief % BTW en % kantoorkosten mag worden gehanteerd.

Volgens de deelgeschilrechters hanteren zij als uitgangspunt dat gerechtelijke kosten die kosten zijn die in het kader van de deelgeschilprocedure zijn gemaakt.[87] Zij geven aan kritisch te kijken naar het uurtarief waarbij de hoogte van het uurtarief en het aantal in rekening te brengen uren communicerende vaten zijn. Een gespecialiseerde advocaat dient volgens hen tegen een hoger uurtarief sneller te kunnen werken. Sommige rechters blijken echter niet naar het uurtarief te kijken als daartegen geen verweer is gevoerd, terwijl anderen de kosten fors matigen ongeacht of er verweer gevoerd wordt of niet. Verder lijken de rechters in het algemeen te delen dat het door de Advocaten voor Slachtoffers van Personenschade gehanteerde tarief (ASPtarief) te hoog is. Er zijn echter rechters die bij voorkeur aansluiten bij het uurtarief dat eerder in de zaak door een verzekeraar is vergoed terwijl anderen daar juist geen rekening mee houden. Ook lijkt verschil te bestaan tussen rechters die wel en rechters die geen ervaring in de advocatuur hebben. Als gevolg hiervan is de variëteit in de jurisprudentie groot. Blijkens de uitspraken die op 1 juli 2014 op www.rechtspraak.nl waren gepubliceerd, varieert het begrootte uurtarief voor belangenbehartigers van 120 euro tot 300 euro exclusief 6 % kantoorkosten en exclusief 21 % BTW en het aantal te declareren uren van 4 tot 65 uur.

Om lichtvaardig en oneigenlijk gebruik en de daarmee gepaard gaande vertraging tegen te gaan, is van belang dat rechters uniformiteit nastreven wat betreft de toepassing van de deelgeschilprocedure. Zowel wat betreft de invulling wat onder een deelgeschil wordt verstaan als de begroting van de kosten aan de zijde van de benadeelde en de afbakening van de deelgeschilprocedure ten aanzien van andere gerechtelijke procedures.

Houding van partijen in de deelgeschilprocedure: coöperatie of competitie

In de literatuur[88] is de vraag aan de orde geweest of een gerechtelijke procedure een geschikt instrument is om buitengerechtelijke onderhandelingen te stimuleren omdat deze procedures doorgaans tot polarisatie en juridisering leiden. Partijen die niet tot overeenstemming kunnen komen en het gehele geschil in reguliere gerechtelijke procedures ter beslechting aan de rechter voorleggen, zullen zich volledig op competitief gedrag concentreren. De aanname is dat een dergelijke wijziging in gerichtheid niet plaatsvindt bij een deelgeschilprocedure. Die gerechtelijke interventie is immers vroegtijdiger mogelijk waardoor partijen zich nog volop in het onderhandelingsproces bevinden. Daarbij streven zij enerzijds eigen belangen na (competitief gedrag) maar moeten zij anderzijds ook samenwerken omdat zij voor het resultaat van elkaar afhankelijk zijn (coöperatief gedrag). Bovendien wordt in een deelgeschilprocedure slechts een deel van het geschil ter beoordeling voorgelegd en heeft deze procedure tot doel partijen terug te laten keren naar de buitengerechtelijke onderhandelingen. In de woorden van Sap[89] is sprake van procederend onderhandelen. Van partijen wordt niet anders verwacht dan wat zij tijdens de onderhandelingen steeds al doen: schakelen tussen competitief en coöperatief gedrag alleen nu tijdelijk onder begeleiding van de rechter. In deze redenering lijkt een deelgeschilprocedure als gerechtelijke procedure dan ook een geschikt middel om de

[87] Huijsmans & Vermeulen 2014; Het opstellen van het verzoekschrift, het voorbereiden en bijwonen van de zitting. Daaronder vallen derhalve geen werkzaamheden die ruim voor het indienen van het deelgeschil zijn verricht (ECLI:NL:RBSHE:2011: BT8905 r.o. 3.11).

[88] Steenberghe 2006, pp. 19, 21.

[89] Sap 2008, p. 101.

onderhandelingen te stimuleren omdat het de wederzijdse afhankelijkheid (het samenwerken) benadrukt waardoor de gerichtheid van partijen niet omslaat in compromisloos winnen.[90]

Deze hypothese blijkt in de praktijk echter niet op te gaan. Van de geïnterviewde belangenbehartigers en schadebehandelaars AV (20) hadden er slechts enkelen (2) de indruk dat partijen zich in een deelgeschilprocedure anders gedragen dan in andere civielrechtelijke procedures.

> Letselschaderegelaar:
>
> "Ik vermoed dat het in een deelgeschilprocedure niet zo'n oorlog is als in een bodemprocedure. Dat het minder is gericht op winst en verlies. Mij valt ook op dat verzekeraars er ook helemaal niet zo afwijzend tegen over staan. Zij vinden het ook positief omdat het een bekorting van het proces is."
>
> Advocaat:
>
> "Ik heb de indruk dat wel verandering merkbaar is en dat meer sprake is van procederend onderhandelen in tegenstelling tot in andere procedures waar je tegenover elkaar staat."

De overigen menen dat een deelgeschilprocedure even conflictueus is als andere procedures waarbij op het scherpst van de snede wordt gediscussieerd. Volgens hen spannen partijen een deelgeschilprocedure aan op een moment waarop zij het al behoorlijk oneens zijn. Zij willen met deze procedure hun gelijk halen. Deze polarisatie is volgens hen ter zitting duidelijk merkbaar waarbij de schikkingsbereidheid niet groter is dan in andere procedures. Het blijft volgens hen een gerechtelijke procedure, onder andere voorwaarden en een andere naam. Van een versnellend effect doordat partijen zich in de procedure constructiever opstellen is derhalve geen sprake.

Doorlooptijden deelgeschilprocedures

Welke versnellende effecten de deelgeschilprocedure ook op de onderhandelingen heeft, de procedure zelf neemt altijd de nodige tijd in beslag. De doorlooptijden van deelgeschilprocedures worden niet bijgehouden. Om toch een indruk te krijgen, zijn voor dit onderzoek de gemiddelde doorlooptijden berekend van de op 1 juli 2014 op www.rechtspraak.nl gepubliceerde deelgeschilbeschikkingen. De doorlooptijden zijn berekend door de periode te meten tussen de datum van indiening van het verzoek en die van de beschikking. Vervolgens zijn alle doorlooptijden bij elkaar opgeteld en gedeeld door het aantal zaken. Daarbij zijn de beschikkingen waarvan in de gepubliceerde beschikking de datum van indiening van het deelgeschilverzoek niet werd vermeld, buiten beschouwing gebleven.

Gebleken is dat de deelgeschilprocedures bij de sector kanton van juli 2010 tot en met juli 2014 gemiddeld 767 weken : 48 zaken = 16 weken in beslag namen met een variatie van 4 tot 44 weken. Voor de sector civiel geldt een gemiddelde van 2410 weken: 162 zaken = 14,9 weken met een variatie van 5 tot 103 weken. Dat betekent dat een deelgeschilbeschikking gemiddeld binnen 3,7 (sector civiel) en 4 (sector kanton) maanden wordt verkregen. Bij deze berekende doorlooptijden dient te worden bedacht dat zij niet alleen afhangen van de organisatie en werkwijze van een rechtbank maar eveneens van de inhoudelijke behandeling daarvan omdat soms een bewijsopdracht wordt verstrekt of een

[90] Wesselink 2013, p. 53.

zaak wordt aangehouden omdat partijen de onderhandelingen zelf weer willen proberen op te pakken.

Het is lastig om deze doorlooptijden te vergelijken met doorlooptijden van andere gerechtelijke procedures. De deelgeschilprocedure is immers alleen mogelijk bij personenschade en betreft slechts een deel van het geschil, een naar voren gehaald deel van een bodemprocedure, in tegenstelling tot de reguliere procedures bij de sectoren kanton- en civiel die voor alle civielrechtelijke geschillen mogelijk zijn en dan nog voor het geheel. In een deelgeschilprocedure worden bovendien in beginsel geen voorlopige bewijsverrichtingen verricht, in tegenstelling tot procedures bij de sectoren kanton- en civiel waarbij sprake kan zijn van gecompliceerde zaken met enquete, descente of pleidooi en minder gecompliceerde zaken zonder enquete, descente of pleidooi. Een vergelijking met doorlooptijden van andere gerechtelijke procedures is ook lastig omdat er niet veel cijfers beschikbaar zijn. Zo ontbreken gegevens over de doorlooptijden van letselschadezaken voor inwerkingtreding van de deelgeschilprocedure. Eshuis heeft in 2007 echter wel onderzoek verricht naar de doorlooptijden van dagvaardingsprocedures met een conclusie van antwoord voor verbintenissenrecht (onrechtmatige daad), waartoe ook letselschadezaken behoren.[91] Uit dat onderzoek bleek dat de doorlooptijd bij de sector civiel in contradictoire zaken met een conclusie van antwoord 689 dagen (98 weken of 24, 5 maanden) bedroeg. Daarnaast is uit onderzoek[92] van 2013 bekend wat de doorlooptijden waren bij de sector civiel voor handelszaken met een eindvonnis in een bodemprocedure, niet uitgesplitst naar gecompliceerde- en minder gecompliceerde zaken:

Instantie	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Civiel	82 wk (20,5 mnd)	75 wk (18,75 mnd)	60 wk (15 mnd)	61 wk (15,25 mnd)	61 wk (15,25 mnd)	59 wk (14,75 mnd)	61 wk (15,25 mnd	67 wk (16,75 mnd)

Hoewel om de eerder genoemde redenen een vergelijking met de doorlooptijd van een deelgeschilprocedure niet zuiver is, suggereren deze doorlooptijden wel dat de gemiddelde doorlooptijd van een deelgeschilbeschikking met 3,7 maanden bij de sector civiel relatief snel is.

De doorlooptijden van de sector kanton zijn in het onderzoek van 2013 wel uitgesplitst in gecompliceerde en minder gecompliceerde zaken.[93] Deze doorlooptijden bedroegen voor handelszaken met een eindvonnis in een bodemprocedure met enquete, descente of pleidooi (gecompliceerde zaken):

Instantie	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Kanton (gecompliceerde zaken)	43 wk (10,75 mnd)	44 wk (11 mnd)	43 wk (10,75 mnd)	47 wk (11,75 mnd)	41 wk (10,25 mnd)	43 wk (10,75 mnd)	49 wk (12,25 mnd)	45 wk (11,25 mnd)

De doorlooptijden voor handelszaken met een eindvonnis in een bodemprocedure zonder enquete, descente of pleidooi (minder gecompliceerde zaken) bedroegen:

[91] Eshuis 2007, p. 164.
[92] De Heer e.a. 2013, tabel 4.9, p. 232.
[93] Ibid.

Instantie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kanton (minder gecompliceerde zaken)	16 wk (4 mnd)	15 wk (3,75 mnd)	16 wk (4 mnd)	19 wk (4,75 mnd)	15 wk 3,75 mnd)	17 wk (4,25 mnd)	17 wk (4,25 mnd)	16 wk (4 mnd)

Hoewel ook hier weer geldt dat een vergelijking met de doorlooptijd van een deelgeschilprocedure om de eerder genoemde redenen niet zuiver is, suggereren deze doorlooptijden eveneens dat de gemiddelde doorlooptijd van een deelgeschilbeschikking met 4 maanden relatief snel is. Die doorlooptijd komt vrijwel overeen met die van de doorlooptijden bij de sector kanton voor minder gecompliceerde zaken met een eindvonnis in een bodemprocedure.

Deelgeschilverzoeken worden derhalve relatief snel afgedaan, zeker nu volgens deelgeschilrechters het aantal vragen dat in menig deelgeschil moet worden beantwoord niet onder doet voor een serieuze bodemzaak.[94]

Neveneffect van de deelgeschilprocedure
Een positief neveneffect van de deelgeschilprocedure is dat de geïnterviewde deelgeschilrechters (4) de deelgeschilprocedure als een efficiënt instrument ervaren dat tijdwinst oplevert. Volgens hen vergt deze procedure veel minder voorbereidingstijd dan een bodemprocedure waarin over alle aspecten een beslissing moet worden genomen. Daar voegen de deelgeschilrechters wel aan toe dat zij nu zaken behandelen die voorheen niet aangebracht zouden zijn. Bovendien merken zij op dat de uitgebreide regiefunctie van de deelgeschilrechter zich niet verhoudt met de financiële vergoeding die een gerecht per deelgeschilverzoek ontvangt. Zeker nu de zwaarte van de zaken die daarin aan de orde komen regelmatig niet onderdoen voor die van standaard bodemprocedures. Dit is in de literatuur ook al meermalen aan de orde gesteld.[95] De vergoeding voor een deelgeschil met uitspraak bedraagt € 277,01 en zonder uitspraak € 148,17 euro terwijl een rechtbank voor een standaard letselbodemprocedure een vergoeding van € 2870,99 ontvangt.

3.5 Voortzetten onderhandelingen na een deelgeschilprocedure

Voor de na de deelgeschilprocedure voort te zetten onderhandelingen is de aard van het verloop van de procedure van belang. Een deelgeschilrechter neemt een deelgeschilverzoek alleen in behandeling indien het een deelgeschil betreft, anders verklaart hij het verzoek niet-ontvankelijk. Onder een deelgeschil wordt een geschil verstaan omtrent of in verband met een deel van hetgeen tussen partijen rechtens geldt ter zake van aansprakelijkheid voor personenschade. Een geschil derhalve over een deel van hetgeen partijen verdeeld houdt. Indien het deelgeschilverzoek ontvankelijk is, kan de rechter het verzoek:

- alsnog afwijzen op grond van artikel 1019z Rv omdat de investering in tijd, geld en moeite niet opweegt tegen het belang van de vordering en de bijdrage die een beslissing aan de totstandkoming van een minnelijke regeling kan leveren (ook wel aangeduid als proportionaliteitscriterium);[96]
- op inhoudelijke gronden toe- of afwijzen.

[94] Huijsmans & Vermeulen 2014 die in noot 31 ter illustratie verwijzen naar ECLI:NL:RBROT:2012:BW8748; ECLI:NL:RBAMS:2013:6608; ECLI:NL:RBUTR:2011:BP5568. Zo ook Sap 2013.
[95] Huijsmans & Vermeulen 2014; Sap 2013, pp. 5, 6.
[96] Kamerstukken II 2008/09, 31 518, nr. 8, p. 9.

Gedurende de procedure kunnen partijen bovendien voor of na behandeling van de zaak een minnelijke schikking bereiken of het verzoek intrekken omdat zij zelf verder willen onderhandelen. In die zaak wordt derhalve geen beschikking gegeven. Een deelgeschilprocedure kan derhalve tot de volgende uitkomsten leiden:

- een niet-ontvankelijkverklaring (beschikking);
- een afwijzing op het proportionaliteitscriterium (beschikking);
- een minnelijke schikking of intrekking (geen beschikking);
- een geheel of gedeeltelijk toe- of afwijzing op inhoudelijke gronden (beschikking).

Onderstaande tabellen bevestigen dat een deelgeschilprocedure lang niet altijd tot een eindbeschikking leidt.

Tabel 5 A Aangespannen deelgeschilprocedures en eindbeschikkingen sector Kanton (Bron: Raad voor de Rechtspraak)

Kanton	**juli- dec 2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**Jan-juli 2014**
Aangespannen deelgeschilprocedures	8	35	79	67	onbekend
Eindbeschikkingen	4	18	44	43	onbekend
Geen eindbeschikkingen	4	17	35	24	onbekend

Tabel 5 B Aangespannen deelgeschilprocedures en eindbeschikkingen sector Civiel (Bron: Raad voor de Rechtspraak)

Civiel	**juli- dec 2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**Jan-juli 2014**
Aangespannen deelgeschilprocedures	34	210	248	250	onbekend
Eindbeschikkingen	18	121	164	166	onbekend
Geen eindbeschikkingen	16	89	84	84	onbekend

In 2010 en 2011 leidden de aangespannen deelgeschilprocedures bij de sector kanton slechts in ongeveer de helft van de procedures tot een eindbeschikking. Hetzelfde gold in 2011 voor de sector civiel. Daarna neemt het aantal eindbeschikkingen bij beide instanties duidelijk toe. Van deze eindbeschikkingen wordt niet bijgehouden of een deelgeschilverzoek wordt toe- of afgewezen. Dat is ook lastig omdat een verzoek diverse deelvragen kan omvatten en de wederpartij ook een zelfstandig tegenverzoek kan indienen die allemaal voor toe- of afwijzing vatbaar zijn.

In zaken waarin geen eindbeschikking wordt gewezen, hebben partijen het deelgeschilverzoek voor of na de behandeling ter zitting ingetrokken. Onderstaande tabellen geven aan hoe vaak daarvan sprake is. De reden van intrekking wordt niet bijgehouden.

Tabel 6 A Intrekkingen en eindbeschikkingen sector Kanton (Bron: Raad voor de Rechtspraak)

Kanton	**juli-dec 2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**Jan-juli 2014**
Intrekking voor behandeling	3	16	26	21	Onbekend
Intrekking na behandeling	1	1	9	3	Onbekend
Eindbeschikkingen	4	18	44	43	Onbekend
Totaal aangespannen deelgeschilprocedures	8	35	79	67	Onbekend

Tabel 6 B Intrekkingen en eindbeschikkingen sector Civiel (Bron: Raad voor de Rechtspraak)

Civiel	**juli-dec 2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**Jan- juli 2014**
Intrekking voor behandeling	12	62	60	53	Onbekend
Intrekking na behandeling	4	27	24	31	Onbekend
Eindbeschikkingen	18	121	164	166	Onbekend
Totaal aangespannen deelgeschilprocedures	34	210	248	250	Onbekend

Zowel bij de sector kanton als bij civiel worden vóór de behandeling ter zitting meer zaken ingetrokken dan daarna. Zoals eerder bleek, stellen partijen zich onder druk van een procedure soms flexibeler op of wordt door het inschakelen van een nieuwe belangenbehartiger alsnog een procedure voorkomen. Tijdens de procedure kan onder leiding van de rechter, al dan niet met behulp van een comparitie, een schikking worden bereikt.

Verder onderhandelen na niet-ontvankelijkheid

Eerder bleek dat deelgeschilverzoeken vrijwel altijd eenzijdig worden ingediend. Een eenzijdig verzoek zet volgens de literatuur[97] en de interviews de verhoudingen op scherp waardoor de onderhandelingssfeer enigszins wordt verpest. Indien de rechter vervolgens het verzoek niet-ontvankelijk verklaart en de zaak derhalve niet inhoudelijk behandelt, profiteren partijen niet van zijn faciliterende en deëscalerende functie. Het voortzetten van de onderhandelingen na een niet-ontvankelijkverklaring van een eenzijdig deelgeschilverzoek is volgens diverse geïnterviewde belangenbehartigers en schadebehandelaars AV dan ook niet eenvoudig. Dit helpt hen niet verder waardoor daar volgens hen terughoudend mee om dient te worden gegaan.

Van de twintig geïnterviewde belangenbehartigers en schadebehandelaars AV hebben er maar vijf (2 RBV, 3 AV), derhalve een kwart, ervaring met het niet-ontvankelijk verklaren van een deelgeschilverzoek. Volgens hen kan het niet-ontvankelijk verklaren zowel leiden tot het verbreken van het contact als tot een matigend of escalerend effect op het onderhandelingsgedrag.

Het verbreken van het contact kan zich voordoen indien partijen over de aansprakelijkheid twisten en het deelgeschilverzoek ter vaststelling daarvan niet-ontvankelijk wordt verklaard. De partij die aansprakelijkheid afwees, zal zich gesterkt voelen in zijn opvatting en de communicatie daarover staken.

Volgens de geïnterviewde actoren heeft het niet-ontvankelijk verklaren echter veelal een matigend effect op het onderhandelingsgedrag. De partij die een tik op zijn neus heeft gekregen, is veelal bereid mee te veren en water bij de wijn te doen. Indien hij zijn verlies neemt en zich voorzichtiger opstelt terwijl degene die in het gelijk is gesteld zich gesterkt voelt in zijn eigen standpunt, kan een nieuw machtsevenwicht ontstaan met nieuwe oplossingsrichtingen. Een deelgeschilverzoek betreft immers slechts een bepaald aspect van een groter geschil waardoor het niet-ontvankelijk verklaren daarvan niet altijd even zwaar hoeft te wegen. Bovendien geven deelgeschilrechters volgens een schadebehandelaar RBV partijen bij een niet-ontvankelijk verklaring soms handvatten mee om de onderhandelingen voort te kunnen zetten, bijvoorbeeld door zich alvast over de bewijslastverdeling uit te laten.

[97] Steenberghe 2006, p. 21.

Een niet-ontvankelijk verklaring kan echter ook tot escalatie of verstarring leiden indien degene wiens verzoek niet-ontvankelijk is verklaard zich onterecht behandeld voelt en alsnog zijn gelijk wil halen. Dat belemmert het neutraal voortzetten van de onderhandelingen. Volgens de interviews wordt een benadeelde vaak alleen maar bozer indien zijn verzoek eerst door de verzekeraar en vervolgens door de rechter wordt afgewezen. Een schadebehandelaar AV die niet wil onderhandelen en daarin wordt gesteund door een niet-ontvankelijkheidsverklaring, kan niet tot onderhandelen worden gedwongen. Bovendien procederen advocaten in dat geval liever door, voor zover het financieel mogelijk is, omdat de stap om te procederen niet voor niets is genomen en de onderhandelingspositie bij het voortzetten van de onderhandelingen is ondergraven.

Van het niet-ontvankelijk verklaren gaat kortom een vertragende werking op de onderhandelingen uit indien deze verklaring tot het verbreken van het contact of een verharding van de onderhandelingen leidt. In die gevallen liggen de onderhandelingen immers stil in afwachting van de uitkomst van het deelgeschilverzoek terwijl die uitkomst de onderhandelingen vervolgens inhoudelijk niet verder brengt. Van een vertragende werking van een niet-ontvankelijk verklaring hoeft echter geen sprake te zijn indien degene die het deelgeschilverzoek heeft ingediend zijn standpunt matigt.

Verder onderhandelen na een afwijzing op het proportionaliteitscriterium

Indien het deelgeschilverzoek ontvankelijk is, kan de rechter het verzoek alsnog afwijzen omdat de investering in tijd, geld en moeite niet opweegt tegen het belang van de vordering en de bijdrage die een beslissing aan de totstandkoming van een minnelijke regeling kan leveren. Deze afwijzingsgrond wordt ook wel aangeduid als proportionaliteits- of doelmatigheidscriterium (artikel 1019Z Rv). Hoewel de rechter het verzoek in dit geval wel inhoudelijk beoordeelt, helpt een afwijzing op deze grond volgens de geïnterviewde actoren partijen niet verder. Dit heeft een vertragend effect.

Veel deelgeschilrechters onderkennen dat het afwijzen op deze grond een uitzondering zou moeten zijn. Zij onderschrijven de stelling dat de deelgeschilprocedure faciliterend van aard is en een praktische oplossing de voorkeur verdient boven een strikt juridische. Zo vragen zij zich af waarom een afwijzing van een verzoek op grond van het proportionaliteitscriterium niet open met partijen kan worden besproken waarbij partijen wordt voorgehouden welke andere mogelijkheden er zijn.[98] Volgens hen zijn creatieve oplossingen mogelijk zoals een regeling dat een andere schadebehandelaar de zaak behandelt of het doornemen van een plan van aanpak met partijen voor het verdere beloop van de zaak. Daarbij is het niet de bedoeling dat de rechter de taak van advocaten overneemt. Bovendien dient de rechter zich te houden aan hetgeen partijen aan hem hebben voorgelegd.

Hoewel er nog geen sprake is van uniformiteit en het van de individuele rechter afhangt welke beslissing wordt genomen, lijken rechters wat betreft de invulling van het proportionaliteitscriterium, zoals hiervoor onder de rechtsvorming bleek, en het omgaan met een afwijzing op basis daarvan steeds meer op het faciliteren van de onderhandelingen gericht. Dat draagt bij aan een versnelling van de onderhandelingen.

Verder onderhandelen na een minnelijke schikking

Een minnelijke schikking kan zowel voor als na behandeling ter zitting worden bereikt. De geïnterviewde belangenbehartigers en schadebehandelaars die hiermee ervaring hadden,

---

[98] Huijsmans & Vermeulen 2014.

gaven aan de onderhandelingen na een schikking in het algemeen weer voort te kunnen zetten.

Een schikking houdt in dat partijen tot overeenstemming zijn gekomen en instemmen met de uit de schikkingsafspraak voortvloeiende verplichtingen en zich daaraan committeren. Dat partijen tot zo'n afspraak komen, duidt er op dat zij 'on speaking terms' zijn en dat er enige basis van onderling vertrouwen bestaat.[99] Volgens onderzoek van Eshuis worden schikkingen na een dagvaardingsprocedure beter nageleefd dan uitspraken.[100] Schikkingen bij de civiele sectoren van de rechtbank blijken in 85 % van de gevallen te worden nageleefd. Bovendien wordt in zaken waarin niet volledig aan de afspraak is voldaan, in veel gevallen wel een deel van de afspraken nageleefd. Soms wordt ook met consensus van de wederpartij van de oorspronkelijke schikkingsafspraak afgeweken.[101] Het percentage van zaken waarin na drie jaar geheel niets is nageleefd, bedraagt voor schikkingen slechts 5 %. Deze bevindingen zijn ook voor het voortzetten van de onderhandelingen na het bereiken van een schikking in een deelgeschilprocedure van belang. Hoewel een deelgeschilprocedure een verzoekschriftprocedure is en geen dagvaardingsprocedure zal dat niet veel verschil maken omdat uit het onderzoek van Eshuis bleek dat verzoekschriftprocedures weinig problematisch worden geacht en zich ook relatief weinig nalevingsproblemen voordoen bij procedures over een onrechtmatige daad waar letselschadeprocedures onder vallen.[102] Bovendien treden minder nalevingsproblemen op in zaken met natuurlijke personen als eiser dan in zaken waarin een rechtspersoon een eiser is,[103] hetgeen bij deelgeschilprocedures het geval is.

Gebaseerd op het voorgaande mag dan ook worden verwacht dat partijen in het algemeen na het bereiken van een schikking in een deelgeschilprocedure het resterende schaderegelingstraject kunnen afhandelen en tot een vaststellingsovereenkomst kunnen komen. Dat zal echter niet in alle gevallen zo zijn. Uit het onderzoek van Eshuis bleek namelijk ook dat schikkingen na dagvaardingsprocedures niet betekenen dat partijen altijd weer harmonieus met elkaar omgaan of nieuwe activiteiten ondernemen. Sommige partijen blijken de betekenis van een schikingsafspraak niet altijd te overzien en de schikking (achteraf) als een onrechtvaardige uitkomst te beschouwen.[104] Dit komt ook uit de voor dit onderzoek gehouden interviews naar voren. Partijen blijken soms een zekere mate van druk van de rechter of een advocaat te ervaren om een schikking te accepteren. Een behandelaar RBV illustreerde dit aan de hand van een zaak waarin rechters partijen nogmaals tot een schikking maanden toen een advocaat aangaf van elke voor hem negatieve uitspraak in hoger beroep te zullen gaan. Volgens deze behandelaar gaan rechters er vanuit dat een schikking voor een benadeelde altijd beter is dan een vervolgprocedure terwijl een benadeelde soms graag liever een gerechtelijk oordeel krijgt. In die gevallen zal het voortzetten van de onderhandelingen na een schikking mogelijk dan ook minder eenvoudig zijn.

---

[99] Eshuis 2009, pp. 15, 113.

[100] Ibid pp. 8, 9, 117, 118: Of dit komt doordat partijen die schikken zich meer 'gebonden' voelen aan hun verplichtingen te houden staat daarmee nog niet vast. Het verschil in naleving bij eindvonnis op tegenspraak en schikkingen van 10% laat zich ook goed verklaren door een selectie-effect. Het blijkt dat in procedures op tegenspraak vaak voorwaardelijke schikkingen worden overeengekomen, waarbij de schikking pas wordt geformaliseerd nadat het overeengekomene is voldaan.

[101] Ibid p. 13.

[102] Ibid p. 96.

[103] Ibid p. 101.

[104] Ibid p. 117. Zo ook Van der Linden 2010.

Verder onderhandelen na een toe- of afwijzing op inhoudelijke gronden

De vraag is of partijen na een geheel of gedeeltelijke toe- of afwijzing van een deelgeschilverzoek dan wel van een zelfstandig tegenverzoek neutraal verder kunnen en willen onderhandelen indien één van hen daarbij ongelijk heeft gekregen. Men zou denken dat dit niet het geval is, zeker nu hiervoor bleek dat een deelgeschilprocedure net als andere procedures aanleiding geeft tot polarisatie en juridisering en dat de bindende functie van de rechter niet altijd even goed uit de verf komt. Bovendien heeft onderzoek van Eshuis[105] uitgewezen dat rechtspraak in civiele procedures verliezers zelden overtuigt van hun ongelijk; zij menen dat hun argumenten niet zozeer weerlegd, alswel genegeerd zijn. Uit dat onderzoek bleek ook dat de betrekkingen tussen partijen over het algemeen niet normaliseren nadat hun geschil in een gerechtelijke procedure is beslecht. Desondanks bleek uit datzelfde onderzoek dat vonnissen op tegenspraak bij de civiele sectoren in 74 % van de gevallen worden nageleefd. Van de zaken waarin niet volledig aan de uitspraak is voldaan, is die in veel gevallen wel gedeeltelijk nageleefd. In een klein aantal gevallen wordt met consensus van de wederpartij van de oorspronkelijke uitspraak afgeweken. Het percentage van zaken waarin na drie jaar geheel niets is nageleefd, bedraagt voor vonnissen op tegenspraak 10 %.

Opvallend is dat de 14 geïnterviewde belangenbehartigers en schadebehandelaars AV die ervaring hadden met het voortzetten van onderhandelingen na een toe- of afwijzing op inhoudelijke gronden, unaniem aangaven er geen probleem mee te hebben om de onderhandelingen zelf weer neutraal op te pakken. Volgens hen wordt met deze beschikkingen zakelijk omgegaan. Zij geven aan dat het afwijzen van een deelgeschilverzoek ongetwijfeld als onjuist, onrechtvaardig of oneerlijk wordt ervaren maar dat zij professioneel genoeg zijn om de onderhandelingen weer voort te zetten. Het is volgens hen geen persoonlijke strijd en bovendien ligt de waarheid vaak in een grijs gebied. Daarbij begrijpt iedereen dat de zaak uiteindelijk afgehandeld moet worden en de beschikking van de rechter daartoe een handvat biedt: “No hard feelings, you win some, you lose some”. Volgens hen verloopt het onderhandelingsproces na een deelgeschilprocedure meestal even makkelijk of moeizaam als voor een deelgeschilprocedure. Er vindt geen verharding of versoepeling plaats ten opzichte van de eerdere onderhandelingen. Enkelen (1 adv, 1 AV) hebben de indruk dat de onderhandelingen daarna beter, constructiever en meer gericht op een eindoplossing, verlopen omdat na de beslechting van het deelgeschil vaak wel duidelijk is wat nog nodig is om tot overeenstemming te komen.

Mogelijk is hier echter deels sprake van sociaal wenselijke antwoorden. Uit de interviews blijkt namelijk enerzijds dat het merendeel van de belangenbehartigers en schadebehandelaars AV (3 reg, 3 adv, 1 RBV, 2 AV) van mening is dat de wederpartij, net als zijzelf, de onderhandelingen weer neutraal op kunnen pakken. Anderzijds benadrukken meerdere schadebehandelaars AV (3) dat belangenbehartigers niet altijd even goed tegen hun verlies kunnen. De deelgeschilprocedure blijft volgens hen een procedure op tegenspraak wat leidt tot juridisering en polarisatie waardoor de sfeer er niet gezelliger op wordt. Daarbij hebben zij de indruk dat de sfeer vooral slechter wordt als de beschikking in hun voordeel uitvalt.

Schadebehandelaar AV:

[105] Eshuis 2009, p. 117.

> “Het wordt een rottiger en hardere onderhandelingssfeer. In plaats van dat de wederpartij zijn knopen telt en met een gematigd schikkingsvoorstel komt, wordt het standpunt alleen maar extremer. In een zaak werd juist nog veel hoger ingezet.”

Terwijl een advocaat aangeeft dat vooral kleinere verzekeringsmaatschappijen geneigd zijn aan hun eigen principiële standpunt vast te houden waardoor het volgens hem regelmatig nodig is om een klacht in te dienen, om een andere behandelaar te vragen of de directie aan te spreken. En een behandelaar RBV benadrukt dat de wederpartij nog wel eens een andere strategie inzet om alsnog zijn gelijk te kunnen halen.

Concluderend kan worden gesteld dat de onderhandelingen na deelgeschilbeschikkingen die een toe- of afwijzing op inhoudelijke gronden bevatten in het algemeen weer zonder verdere vertraging kunnen worden opgepakt. De onderhandelingen verlopen meestal even makkelijk of moeizaam als voor de deelgeschilprocedure, tenzij een van beide partijen de beslissing persoonlijk opvat en tegen gaat werken. De vertraging blijft derhalve doorgaans beperkt tot de doorlooptijd van de deelgeschilprocedure.

Duidelijke deelgeschilbeschikkingen zonder voorbehouden
In de parlementaire geschiedenis werd benadrukt dat deelgeschilbeschikkingen duidelijk moeten zijn geformuleerd zonder voorbehouden.[106] Zij dienen zoveel mogelijk eindbeslissingen te bevatten om te voorkomen dat de beschikking onderdeel van het geschil wordt en tot meer verdeeldheid aanleiding geeft en daarmee de onderhandelingen vertraagt.

Blijkens de interviews wordt daaraan in de praktijk voldaan. Van de 20 geïnterviewde belangenbehartigers en schadebehandelaars AV gaf het merendeel (4 adv, 4 RBV, 4 AV en 3 reg) expliciet aan de deelgeschilbeschikking als duidelijk te hebben ervaren. Volgens een advocaat kunnen partijen daar ook zelf aan bijdragen door een zo helder mogelijk geformuleerd deelgeschilverzoek in te dienen. Slechts één schadebehandelaar AV vraagt zich af of deelgeschilbeschikkingen altijd zo helder zijn. Hij heeft vooral bij beschikkingen over de medische causaliteit nog wel eens discussies meegemaakt.

Kortom, deelgeschilbeschikkingen zijn in het algemeen duidelijk geformuleerd en geven geen aanleiding tot discussie in de onderhandelingen na de deelgeschilprocedure wat bijdraagt aan de versnelling daarvan.

3.6 Eventuele (bodem)procedures na een deelgeschilprocedure

Een partij die zich niet in een deelgeschilbeschikking kan vinden, kan daartegen niet direct in hoger beroep (artikel 1019bb Rv). Een directe voorziening is blijkens de parlementaire geschiedenis uitgesloten omdat verder procederen afbreuk doet aan de in de deelgeschilprocedure geïnvesteerde kosten en ook haaks staat op het doel er van dat partijen de onderhandelingen voortzetten.[107] Hoger beroep is alleen mogelijk:

- via een verzoekschriftprocedure om met een beroep op de in de jurisprudentie ontwikkelde doorbrekingsgronden het rechtsmiddelenverbod te doorbreken;
- via een dagvaardingsprocedure om daarin (ook) tegen de deelgeschilbeschikking in hoger beroep te kunnen gaan (artikel 1019bb Rv), waarbij hoger beroep alleen mogelijk is tegen een bindende eindbeslissing over de materiële rechtsverhouding (artikel 1019cc, eerste lid Rv).

[106] Kamerstukken II 2008/09, 31 518, nr. 3; Kolder 2008, p. 255.
[107] Kamerstukken II 2008/09, 31 518, nr. 8, p 13.

In de dagvaardingsprocedure, ook wel aangeduid als bodemprocedure, wordt ingevolge artikel 1019cc RV aan beslissingen in deelgeschilbeschikkingen die de materiële[108] rechtsverhouding betreffen en beslissingen in deelgeschilbeschikkingen die een veroordeling betreffen een verschillende status toegekend om de invloed van de deelgeschilbeschikking op de onderhandelingen zo effectief mogelijk te doen zijn.[109] Aan een uitdrukkelijk en zonder voorbehoud gedane beslissing die de materiële rechtsverhouding betreft, komt in de bodemprocedure dezelfde kracht toe als die van een bindende eindbeslissing in een tussenvonnis. De rechter in eerste aanleg is daar derhalve in beginsel aan gebonden. Heroverweging is alleen mogelijk indien op grond van nadere gegevens blijkt dat de deelgeschilbeschikking berust op een onjuiste juridische of feitelijke grondslag.[110] Tegen deze beslissingen kan hoger beroep worden aangetekend door verlof tot tussentijds appel te vragen of door tegelijk met het eindvonnis in de bodemprocedure in appel te gaan.

Aan beslissingen in deelgeschilbeschikkingen die een veroordeling inhouden tot het verrichten van een bepaalde prestatie zoals het doen van een uitkering of het verstrekken van bepaalde gegevens, is de rechter in eerste aanleg niet gebonden. Deze veroordelingen leveren als zodanig geen bouwsteen op voor een latere vaststellingsovereenkomst tussen partijen en kunnen het best worden opgevat als ordemaatregelen, die als het ware een voorlopige voorziening vormen evenals een kortgeding vonnis.[111]

Verder is van belang dat de kosten van de deelgeschilprocedure op grond van artikel 1019aa, tweede lid, Rv in afwijking van het slot van artikel 6:96 BW, niet onder de algemene proceskostenregeling komen te vallen. De kosten van de deelgeschilprocedure verschieten in een bodemprocedure, en zoals hierna nog zal blijken ook in een verzoekschriftprocedure, derhalve niet van kleur en blijven voor volledige vergoeding in aanmerking komen.

Verzoekschriftprocedure ter doorbreking rechtsmiddelenverbod

Op 1 juli 2014 waren vier uitspraken op www.rechtspraak.nl gepubliceerd waarin was getracht met een beroep op de doorbrekingsgronden het appelverbod te doorbreken. Deze procedures zouden zonder deelgeschilprocedure niet hebben plaatsgevonden. Het zijn er tot op heden echter maar vier. Bovendien valt veel gebruik hiervan in de toekomst niet te verwachten omdat doorbrekingsgronden zich niet snel voordoen. De uitkomsten van de vier gedane uitspraken illustreren dit met één niet-ontvankelijk verklaring[112] en drie afwijzingen.[113] Bovendien heeft de Hoge Raad bij beschikking van 18 april 2014[114] verduidelijkt of en onder welke voorwaarden na een deelgeschilprocedure een beroep op de doorbrekingsjurisprudentie kan worden gedaan. De Hoge Raad heeft bepaald dat:

- de doorbrekingsgronden kunnen worden ingeroepen met betrekking tot een deelgeschilbeschikking ongeacht of een rechtsmiddel in de zin van artikel 1019cc lid 3 Rv openstaat of zal openstaan;

[108] Salomons 2010, p. 172: het woord 'materiële' beoogt geschillen uit te sluiten die betrekking hebben op de formele verhouding tussen partijen, die van de onderhandelingen.
[109] Kamerstukken 2007/08, 21 518, nr. 3, p, 19.
[110] Zie HR 25 april 2008, NJ 2008, 553: de eisen van de goede procesorde begrenzen ook de gebondenheid aan eindbeslissingen. Genuanceerd bij ECLI:NL:HR:2010:BN8521.
[111] Salomons 2010, p. 174.
[112] ECLI:NL:GHAMS:2012:3600 r.o. 3.5. Overigens bleek deze niet-ontvankelijk verklaring gezien ECLI:NL:HR:2014:943 onterecht.
[113] ECLI:NL:GHSHE:2012:BW5744; GHSGR:2012:BW8517; ECLI:NL:GHDA:2013:3213.
[114] ECLI:NL:HR:2014:943. Conclusie: ECLI:NL:PHR:2013:2369. In cassatie op ECLI:NL:GHAMS:2012:3600.

- de stelling dat beëindiging van een deelgeschil niet kan bijdragen aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst over de vordering als bedoeld in artikel 1019x lid 3, aanhef en onder a, Rv, levert geen doorbrekingsgrond op;[115]
- indien met een beroep op een doorbrekingsgrond een rechtsmiddel wordt ingesteld tegen een beschikking in een deelgeschil, zijn ook in dat geding de bepalingen van de Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade van toepassing. Daarbij is van belang dat op grond van artikel 1019aa lid 2 Rv ook de kosten van behandeling in cassatie aan de zijde van de benadeelde gelden als buitengerechtelijke kosten, ongeacht of de kosten door de rechter op de voet van artikel 1019aa lid 1 Rv worden begroot. Tot een begroting wordt slechts overgegaan indien de benadeelde kosten opgeeft.

Hoger beroep via een dagvaardingsprocedure

Uit onderzoek van Weterings[116] is bekend dat voor de inwerkingtreding van de deelgeschilprocedure 1 tot 5 % van het totale aantal personenschadezaken aan de rechter werd voorgelegd. De vraag is of de deelgeschilprocedure met zijn specifieke kenmerken ertoe leidt dat geen of minder bodemprocedures nodig zijn en als zij worden aangespannen, zij ook sneller kunnen verlopen.

Het antwoord op die vraag blijkt lastig kwantitatief te onderbouwen. De Raad voor de Rechtspraak houdt alleen bij hoeveel deelgeschilprocedures en bodemprocedures in- en uitstromen, maar niet over welke deelgeschilprocedures een bodemprocedure wordt aangespannen en evenmin hoe lang die bodemprocedures, al dan niet na een deelgeschilprocedure, duren. Het bijhouden van de duur van een bodemprocedure na een deelgeschilbeschikking is ook lastig omdat een bodemprocedure niet alleen kan worden aangespannen om in hoger beroep te gaan tegen een deelgeschilbeschikking maar ook om het gehele geschil te laten beslechten.

Er zijn echter indicaties dat het aantal bodemprocedures daalt. Zo is volgens Sap (zie tabel 7)[117] het aantal ingestroomde bodemprocedures in de periode 2009 tot en met 2012 in letselschadezaken bij de handelskamer van de rechtbanken[118] in verschillende categorieën[119] gedaald, vooral in 2011 en 2012. Daarbij blijkt het aantal deelgeschillen dat per jaar wordt ingediend aanzienlijk groter te zijn dan de daling in bodemzaken.

---

115 Vgl. HR 24 september 1993, ECLI:NL:HR:1993:ZC1076, NJ 1993/758.

116 Weterings 2004, pp. 3, 232. Er vanuit gaand dat Weterings bodemprocedures bedoelde.

117 Sap 2013, pp. 4, 6.

118 Sap heeft zich beperkt tot de deelgeschillen binnen de afdeling civiel omdat zich daar de grootste aantallen voordoen en die van kanton buiten beschouwing gelaten waarbij hij onderkent dat het aantal gepubliceerde uitspraken mede op kantonzaken betrekking heeft.

119 Die categorieën zijn: Dagvaarding inzake, verbintenissenrecht, onrechtmatige daad, letsel overige' en 'Dagvaarding inzake, bijzondere overeenkomst, overeenkomst geneeskundige behandeling, beroepsaansprakelijkheid medicus.' Onder deze typeringen kan ook de categorie 'Instroom beslissing president' vallen: het kort geding. Daarnaast is voor de periode 1 juli tot en met 31 december 2012 het aantal ingestroomde deelgeschillen binnen de handelskamer opgevraagd, getypeerd als: 'Verzoekschrift inzake, overige verzoekschrift inzake, deelgeschilproc letselsch/overlijden, niet van toepassing'.

Tabel 7 Ingestroomde zaken in handelskamer (Bron: Sap 2013)

Jaar	Letsel overig	Medicus	Kort Geding[120]	Deelgeschil	Totaal
2009	175	34	28	-	237
2010	169	37	12	77	295
2011	134	23	10	268	435
2012	86	20	12	230	348

Een indicatie dat slechts weinig bodemprocedures bij rechtbanken werden aangespannen om tegen deelgeschilbeschikkingen in beroep te gaan, is ook het geringe aantal einduitspraken van gerechtshoven (10 uitspraken waarvan 8 einduitspraken en 2 tussenuitspraken) dat op 1 juli 2014 op www.rechtspraak.nl was gepubliceerd. Aangezien op die dag op diezelfde website 343 deelgeschilbeschikkingen waren gepubliceerd, betreft het percentage einduitspraken van gerechtshoven slechts (8:343=) 0,02 %. Bij dit percentage dient echter te worden bedacht dat partijen alleen van deelgeschilbeschikkingen die de materiële rechtsverhouding betreffen in hoger beroep kunnen.

Niet zeker is echter of de daling in bodemzaken door de deelgeschilprocedure wordt veroorzaakt en of deze trend zich voort zal zetten. Aan deze daling kunnen immers (mede) andere oorzaken ten grondslag liggen zoals hogere griffierechten. Bovendien is de deelgeschilprocedure pas sinds 1 juli 2010 in werking. Nader onderzoek zal dat uit moeten wijzen.

Doorwerking deelgeschilbeschikking in bodemprocedure

Een van de onderzoeksvragen is hoe de uitspraak van de deelgeschilprocedure doorwerkt in de bodemprocedure en of de aard van de deelgeschilbeschikking altijd duidelijk is. Zoals hiervoor werd aangegeven is de rechter in eerste aanleg in een bodemprocedure ingevolge artikel 1019cc RV aan beslissingen in deelgeschilbeschikkingen die de materiële rechtsverhouding betreffen in beginsel gebonden (status van bindende eindbeslissing in een tussenvonnis) en aan beslissingen in deelgeschilbeschikkingen die een veroordeling betreffen niet. Om na te kunnen gaan of dit onderscheid in de praktijk problemen oplevert, dienen de bodemprocedures die na deelgeschilprocedures worden aangespannen te worden geanalyseerd. Deze analyse is in dit onderzoek echter niet mogelijk gebleken omdat zoals eerder al werd aangegeven niet wordt bijgehouden over welke deelgeschilprocedures een bodemprocedure wordt aangespannen. Dat het maken van dit onderscheid problemen op kan leveren, is echter wel expliciet gebleken uit een arrest van het Hof Arnhem-Leeuwarden.[121] In die zaak had de partij die zich niet in de deelgeschilbeschikking kon vinden, verzuimd tijdig verlof voor tussentijds hoger beroep aan te vragen. Dat verlof werd vervolgens door de rechtbank afgewezen omdat het tussentijds appel vanwege het verstrijken van de termijn niet-ontvankelijk zou worden verklaard. Als gevolg daarvan diende eerst het eindvonnis van de bodemrechter in eerste aanleg te worden afgewacht voordat alsnog hoger beroep tegen het eindvonnis mogelijk was waarbij de bodemrechter dus wel aan de in de deelgeschilbeschikking opgenomen beslissingen over de materiële rechtsverhouding was gebonden. De vraag was echter welke beslissingen precies op de materiële rechtsverhouding tussen partijen zagen en welke beslissingen op veroordelingen. In haar vonnis merkte de rechtbank Utrecht daarover op dat naar haar oordeel de beoordeling van de mate waarin de bodemrechter op grond van artikel 1019cc RV is gebonden aan een in een deelgeschilprocedure gegeven beslissing dient te geschieden aan

[120] Samengevoegd voor categorieën letsel overig en medicus.
[121] ECLI:NL:GHARL:2014:181, 183, 185.

de hand van een criterium dat in menig letselschadezaak weinig onderscheidend vermogen heeft. Het is volgens deze rechtbank vaak lastig om in een deelgeschilbeschikking opgenomen veroordeling los te zien van een beslissing over de materiële rechtsverhouding aangezien een dergelijke veroordeling meestal sterk verweven is met de beslissing over het bestaan en de omvang van de aansprakelijkheid.[122] Deze constatering werd in de literatuur door Veendrick[123] bevestigd.

Op basis van één geval kan echter niet worden beoordeeld hoe bezwaarlijk het verschil in status tussen de verschillende deelgeschilbeschikkingen in een bodemprocedure is en of de moeilijkheidsgraad om dit onderscheid te maken, opweegt tegen de mogelijke voordelen van dit onderscheid. Met dit onderscheid wordt immers beoogd te bevorderen dat partijen na een deelgeschilprocedure verder onderhandelen in plaats van door procederen. Nu er indicaties zijn dat het aantal bodemprocedures daalt maar niet zeker is of de daling in bodemzaken door de deelgeschilprocedure wordt veroorzaakt en of deze trend zich voort zal zetten, is nader onderzoek naar deze vraag nodig.

Het niet verschieten van kleur van kosten in de (bodem)procedure

Indien na een deelgeschilprocedure alsnog een bodemprocedure nodig is, komen de kosten van de deelgeschilprocedure op grond van artikel 1019aa, tweede lid, Rv in afwijking van het slot van artikel 6:96 BW, niet onder de algemene proceskostenregeling te vallen. De kosten van de deelgeschilprocedure verschieten in een bodemprocedure derhalve niet van kleur en blijven voor volledige vergoeding in aanmerking komen. Inmiddels heeft de Hoge Raad bij beschikking van 18 april 2014[124] bevestigd dat dit 'niet van kleur verschieten' ook geldt in een verzoekschriftprocedure waarin een beroep op de doorbrekingsgronden wordt gedaan. De kosten die eenmaal ten laste van de aansprakelijke partij zijn gebracht, blijven daar derhalve rusten. Een van de onderzoeksvragen is of dit 'niet van kleur verschieten' een probleem vormt.

Zoals reeds aangegeven is onbekend over welke deelgeschilprocedures een bodemprocedure wordt aangespannen en daardoor ook of het niet van kleur verschieten van de kosten van de deelgeschilprocedure problemen oplevert. Nu het aantal bodemprocedures echter lijkt te dalen en niet is uitgesloten dat die daling (mede) wordt veroorzaakt door het niet van kleur verschieten van de kosten, lijken de voordelen hiervan voorlopig op te wegen tegen de mogelijke nadelen. Het 'niet van kleur verschieten' werd destijds immers gerechtvaardigd geacht om het verder onderhandelen na een deelgeschilprocedure te bevorderen en te voorkomen dat de aansprakelijke partij alsnog voor een bodemprocedure zou kiezen om de kosten van kleur te laten verschieten. Daarbij werd bovendien aangevoerd dat de aansprakelijke -veelal een verzekeraar- een duidelijk sterkere positie inneemt[125] en anders onzekerheid over de vergoeding van de kosten voor de benadeelde tijdens de afwikkeling zou blijven bestaan. Nader onderzoek is echter nodig om hierover meer duidelijkheid te kunnen verschaffen.

---

[122] ECLI:NL:RBUTR:2011:BP5568; ECLI:NL:RBUTR:2012:BV7503 r.o. 4.3.
[123] Veendrick 2014.
[124] ECLI:NL:HR:2014:943. Conclusie: ECLI:NL:PHR:2013:2369. In cassatie op ECLI:NL:GHAMS:2012:3600. Zie ook paragraaf 1.1.2.5 van het Procesreglement verzoekschriftprocedures handels- en insolventiezaken gerechtshoven www.rechtspraak.nl.
[125] Kamerstukken II 2008/09, 31 518, nr. 7, p. 6.

3.7 Conclusie

In dit hoofdstuk stond de vraag centraal welke mogelijke versnellende effecten van de deelgeschilprocedure tijdens en na de gerechtelijke fase op de buitengerechtelijke onderhandelingen uitgaan. Deze procedure versnelt de buitengerechtelijke onderhandelingen in die fases omdat:

- partijen voor deze procedure vrijwel altijd een advocaat inschakelen die met een frisse blik naar de zaak kijkt waardoor bovendien twee belangenbehartigers afkomstig uit dezelfde beroepsgroep (advocatuur) tegenover elkaar komen te staan waardoor de kans op een meer informele onderhandelingssfeer toeneemt;
- partijen elkaar soms na jarenlange onderhandelingen ter zitting daadwerkelijk zien en spreken;
- partijen en rechter informeler dan in andere civielrechtelijke procedures met elkaar spreken;
- een springend punt wordt behandeld zonder een volledige procedure op te tuigen;
- een beslissing wordt genomen over een juridisch geschil of geschil over juridisch relevante feiten;
- de uitspraken duidelijk en zonder voorbehoud worden gegeven;
- van de rechtsvorming in andere deelgeschilprocedures kan worden geprofiteerd;
- partijen ondanks de polarisatie en juridisering in de procedure zelf, in het algemeen na een schikking of een geheel of gedeeltelijke toe- of afwijzing op inhoudelijke gronden van een deelgeschilverzoek, de onderhandelingen zonder uitstel weer oppakken.

Minder versnelling dan mogelijk blijkt nog uit te gaan van de bindende functie van de deelgeschilrechter. Deze functie wordt vaak nog niet als dusdanig herkend en ervaren. Volgens de geïnterviewde actoren helpt deze procedure hen inhoudelijk vooruit maar maakt het voor de onderlinge verhoudingen niet veel uit. De onderhandelingen na een deelgeschilprocedure verlopen in het algemeen even makkelijk of moeizaam als daarvoor. De bindende functie lijkt in de praktijk derhalve nog niet ten volle te worden benut terwijl daar wel behoefte aan bestaat en daarvan een versnellende werking uit kan gaan.

Of door de deelgeschilprocedure minder bodemprocedures worden aangespannen en als die procedures wel worden aangespannen, zij sneller kunnen verlopen, is niet met zekerheid te stellen. De Raad voor de Rechtspraak houdt alleen bij hoeveel deelgeschilprocedures en bodemprocedures in- en uitstromen maar niet over welke deelgeschilprocedures een bodemprocedure wordt aangespannen en evenmin hoe lang bodemprocedures, al dan niet na een deelgeschilprocedure, duren. Volgens de literatuur is het aantal bodemzaken bij de handelskamer civiel in 2011 en 2012 echter in verschillende categorieën gedaald. Daarbij is de jaarlijkse instroom aan deelgeschillen groter gebleken dan de daling aan bodemzaken. Een indicatie dat weinig bodemprocedures worden aangespannen is ook het geringe aantal uitspraken (0,2 %) van gerechtshoven dat op 1 juli 2014 op www.rechtspraak.nl was gepubliceerd. Hoger beroep bij gerechtshoven is echter slechts mogelijk voor deelgeschilbeschikkingen die de materiële rechtsverhouding betreffen. Nu niet is uitgesloten dat de daling van bodemzaken (mede) door andere factoren dan de deelgeschilprocedure wordt veroorzaakt en onduidelijk is of die trend zich voort zal zetten, is nader onderzoek nodig.

De onbekendheid over hoeveel en na welke deelgeschilprocedures een bodemprocedure wordt aangespannen, maakt ook dat nader onderzoek nodig is naar de werkbaarheid en het effect op de onderhandelingen van het onderscheid in een bodemprocedure tussen beslissingen in deelgeschilbeschikkingen die de materiële rechtsverhouding en beslissingen in deelgeschilbeschikkingen die een veroordeling betreffen. Om dezelfde reden is onderzoek nodig naar het effect van het niet verschieten van kleur van de kosten van een deelgeschilprocedure in vervolgprocedures.

Anders dan verwacht gaat geen versnellend effect uit van

- constructiever gedrag van partijen *in* de deelgeschilprocedure.

Tijdens een deelgeschilprocedure is net als bij andere civielrechtelijke procedures op tegenspraak sprake van polarisering en juridisering door partijen.

Mogelijk vertragende factoren zijn:

- *de doorlooptijd van de deelgeschilprocedure*

Uit de interviews blijkt dat de onderhandelingen gedurende een deelgeschilprocedure veelal stil liggen. Dat betekent gezien de gemiddelde doorlooptijden een vertraging van 4 maanden bij de sector kanton en 3,7 maanden bij de sector civiel. Een vergelijking met de doorlooptijden van andere gerechtelijke procedures is lastig omdat de deelgeschilprocedure alleen mogelijk is bij personenschade en slechts over een deel van het geschil waarbij in beginsel geen voorlopige bewijsverrichtingen plaatsvinden. Terwijl civielrechtelijke procedures bij de sector kanton en civiel voor alle civielrechtelijke geschillen, voor het geheel mogelijk zijn waarbij sprake kan zijn van gecompliceerde zaken met enquete, descente of pleidooi en minder gecompliceerde zaken zonder enquete, descente of pleidooi. Desalniettemin suggereren de doorlooptijden bij de sector civiel voor handelszaken met een eindvonnis in een bodemprocedure, niet uitgesplitst naar gecompliceerde en minder gecompliceerde zaken, 14,75 maanden (2010), 15,25 maanden (2011) 16,75 maanden (2012) dat een gemiddelde doorlooptijd van 3,7 maanden van een deelgeschilprocedure bij de sector civiel relatief snel is. Hetzelfde geldt voor de gemiddelde doorlooptijd van een deelgeschilprocedure bij de sector kanton met 4 maanden die vrijwel overeenkomt met de gemiddelde doorlooptijd van een eindvonnis bij de sector kanton in een bodemprocedure van minder gecompliceerde zaken van 4,25 maanden (2010), 4,25 maanden (2011), 4 maanden (2012). Dat geldt des te meer nu volgens deelgeschilrechters het aantal vragen dat in menig deelgeschil moet worden beantwoord niet onder doet voor een serieuze bodemzaak.

- *niet-ontvankelijkverklaring*

Een eenzijdig verzoek zet de verhoudingen op scherp waardoor de onderhandelingssfeer enigszins wordt verpest. Indien de rechter vervolgens het verzoek niet-ontvankelijk verklaart, profiteren partijen niet van zijn inhoudelijke-, faciliterende en deëscalerende functie. In dat geval blijft de vertraging alleen beperkt tot de doorlooptijd van de deelgeschilprocedure indien de partij wiens verzoek niet-ontvankelijk is verklaard, zijn standpunt matigt. In de gevallen waarbij het contact wordt verbroken of de partij wiens verzoek niet-ontvankelijk is verklaard zijn standpunt handhaaft, loopt de vertraging alleen maar op.

- *Afwijzing op grond van het proportionaliteitscriterium*

Indien het deelgeschilverzoek ontvankelijk is, kan de rechter het verzoek alsnog afwijzen omdat de investering in tijd, geld en moeite niet opweegt tegen het belang van de vordering en de bijdrage die een beslissing aan de totstandkoming van een minnelijke regeling kan

leveren, ook wel aangeduid als proportionaliteits- of doelmatigheidscriterium (artikel 1019Z Rv). Hoewel de rechter het verzoek in dit geval wel inhoudelijk beoordeelt, helpt een afwijzing op deze grond partijen niet verder, wat een vertragend effect heeft.

- *lichtvaardig en oneigenlijk gebruik van de deelgeschilprocedure*

De laagdrempelige toegang van de deelgeschilprocedure (eenzijdig aan te spannen, financieel aantrekkelijk voor de benadeelde en zijn belangenbehartiger) lokt lichtvaardig en oneigenlijk gebruik uit. Dat vertraagt de onderhandelingen en brengt het risico met zich mee dat het vertrouwen in deze procedure wordt ondermijnd, wat tot de ondergang van deze procedure kan leiden. In de jurisprudentie zijn hiertegen gaandeweg maatregelen genomen, zoals tegen het voorleggen van het gehele geschil in plaats van een deelgeschil en tegen het lichtvaardig verzoeken om een voorlopig deskundigenbericht in een deelgeschilprocedure. Het effect van het ontwikkelen van deze maatregelen neemt echter tijd in beslag en geldt alleen indien de betreffende lijn uniform wordt toegepast. Voor de hiervoor genoemde terreinen lijkt dat te zijn gelukt maar nog niet voor het begroten van de kosten aan de zijde van de benadeelde waarover nog een enorme variatie in de jurisprudentie bestaat.

- *gebrek aan uniformiteit in de jurisprudentie*

Van jurisprudentie kan in andere onderhandelingen worden geprofiteerd wat procedures kan voorkomen dan wel vereenvoudigen. Daarvan gaat een versnellende werking uit, echter alleen indien die jurisprudentie uniform is. Bij uiteenlopende uitspraken neemt slechts de onzekerheid toe en daarmee de vertraging. Dat geldt niet alleen voor de inhoudelijke rechtsvorming maar ook voor de rechtsvorming over de deelgeschilprocedure zelf zoals over de invulling van het begrip ‘deelgeschil’, de toepassing van het proportionaliteitscriterium en het begroten van de kosten aan de zijde van de benadeelde.

- *het onvoldoende of gekleurd overdragen van de zaak door specifiek voor de deelgeschilprocedure ingeschakelde advocaten aan de oorspronkelijke onderhandelaars waardoor geen regie meer wordt gevoerd.*

Bij de overdracht van de zaak is cruciaal dat hetgeen ter zitting is besproken volledig en neutraal wordt weergegeven om te voorkomen dat tussen de onderhandelende partijen verschillende beelden gaan leven die een snelle voortgang van de onderhandelingen belemmeren. Belangrijk is ook dat duidelijk is wie bij beide partijen de onderhandelingen zullen voortzetten en wie regie zal voeren.

Een positief neveneffect van de deelgeschilprocedure is dat deze procedure voor de rechterlijke macht een efficiënt instrument blijkt te zijn dat tijdwinst op kan leveren omdat dit instrument minder voorbereidingstijd in beslag neemt dan een bodemprocedure waarin over alle aspecten een beslissing dient te worden genomen. Hiervan is echter alleen sprake voor zover anders bodemprocedures zouden zijn aangespannen en rechters niet als gevolg van deze nieuwe procedure met een toevloed aan zaken worden geconfronteerd.

Hoofdstuk IV Conclusies

4.1 Inleiding

In dit rapport is kwalitatief, explorerend onderzoek gedaan naar de volgende hoofdvragen:

- Is de wet deelgeschilprocedure doeltreffend, d.w.z. versnelt de wet de afhandeling van letsel- en overlijdensschade? Indien dat niet of onvoldoende het geval is, wat is daar dan de oorzaak van?
- Wat zijn de positieve en wat de negatieve gevolgen van de wet deelgeschilprocedure? Zijn er ook neveneffecten?
- Op welke terreinen zou de wet deelgeschilprocedure ook kunnen worden opengesteld op basis van welke argumenten?

Met behulp van verschillende onderzoeksmethoden is onderzocht hoe de deelgeschilprocedure in de praktijk werkt om een redelijk beeld te kunnen schetsen van de variëteit aan gedragseffecten op de verschillende actoren, in het bijzonder op de verschillende mogelijke onderhandelingsrelaties, in de fase voorafgaand aan alsmede tijdens en na deze procedure. In dit hoofdstuk worden conclusies getrokken. Zowel de versnellende en vertragende factoren alsmede de niet uitgekomen verwachtingen en neveneffecten worden benoemd. De verkregen inzichten geven materiaal voor de beantwoording van de beleidsvraag of het wenselijk is het toepassingsgebied van de deelgeschilprocedure uit te breiden**.**

4.2 Versnellende werking

Uit dit onderzoek blijkt dat de deelgeschilprocedure doeltreffend is in de zin dat daarvan een versnellende werking op de buitengerechtelijke onderhandelingen in het personenschadeveld uitgaat. De deelgeschilprocedure blijkt enkele belangrijke onderhandelingsbelemmerende factoren in het personenschadeveld (onevenwichtige machtsbalans, invulling open juridisch kader) te verminderen en de reeds door de Gedragscode Behandeling Letselschade en andere maatregelen[126] in gang gezette trend te bevorderen om de benadeelde centraal te stellen en het minnelijk regelen te stimuleren.[127]

Voorafgaand aan een deelgeschilprocedure

Van de deelgeschilprocedure blijkt een versnellend effect[128] uit te gaan op de buitengerechtelijke onderhandelingen voorafgaand aan deze procedure omdat:

- zij bijdraagt aan het herstel van de onevenwichtige machtsbalans tussen de benadeelde en de aansprakelijkheidsverzekeraar in het personenschadeveld;
- hiervan ‘schaduwwerking’ uitgaat op de onderhandelaars.

De deelgeschilprocedure bevordert het herstel van de machtsbalans door de benadeelde in staat te stellen onafhankelijk van de wederpartij een rechter te raadplegen waarbij de kosten in beginsel door de wederpartij worden gedragen. De onervaren benadeelde (‘one shotter’) krijgt daardoor toegang tot kennis, kunde en een onafhankelijk gerechtelijk oordeel dat hij niet achterwege hoeft te laten door gebrek aan samenwerking met de wederpartij of om financiële redenen. Hierdoor krijgt de benadeelde een gelijkwaardiger onderhandelingspositie ten opzichte van de ervaren aansprakelijkheidsverzekeraar (‘repeat

[126] Bijvoorbeeld de door de Letselschade Raad ontwikkelde richtlijnen ter vaststelling van de schadeomvang en de specifiek op de afhandeling van personenschade toegesneden mediation.
[127] Onderzoeksvraag 15.
[128] Onderzoeksvraag 1.

player') die reeds over kennis, kunde, ervaring, financiële middelen en een eenvoudig toegankelijk netwerk van kwalitatief goede en loyale deskundigen beschikt.

De benadeelde kan de machtsbalans weliswaar deels herstellen door een belangenbehartiger die ook 'repeat player' is in te schakelen, maar nooit helemaal. Belangenbehartigers zijn immers afhankelijk van de beschikbare financiële middelen van hun cliënt en streven naast de belangen van hun cliënt ook eigen economische- en sociale belangen na.

Machtsverschillen kunnen sterk escalerend werken met voortdurende impasses en een onbestuurbaar proces tot gevolg. Partijen die gelijkwaardiger zijn, kunnen beter met elkaar onderhandelen. Meer gelijkwaardigheid betekent echter ook dat meer op het scherpst van de snede onderhandeld kan worden. Zaken die een benadeelde voorheen door een gebrek aan mogelijkheden liet rusten, kunnen nu wel aan de orde worden gesteld. Dat hoeft echter aan de uiteindelijke, versnellende werking niet in de weg te staan omdat na een aanvankelijke toename van, door benadeelden aangespannen deelgeschilprocedures, de machtsbalans zich op een ander en beter niveau zal herstellen.

Van de deelgeschilprocedure gaat ook schaduwwerking op de onderhandelaars uit. Het enkel dreigen met deze procedure volstaat soms al om de onderhandelingen weer vlot te trekken. Onder dreiging van een procedure stellen partijen zich soms flexibeler op.

Uit dit onderzoek blijkt dat het dreigen met een deelgeschilprocedure en het zonodig daadwerkelijk aanspannen daarvan mede afhangt van de betreffende onderhandelingsrelatie. Van de acht onderhandelingsrelaties waarin een benadeelde een belangenbehartiger inschakelt, staan in twee onderhandelingsrelaties onderhandelaars uit verschillende beroepsgroepen (bv. advocaten en schadebehandelaars AV) tegenover elkaar en in zes onderhandelingsrelaties onderhandelaars uit dezelfde verzekeringswereld (behandelaars RBV en schadebehandelaars AV) dan wel een nauw daaraan verwante branche (letselschaderegelaars).[129] In de eerste twee onderhandelingsrelaties wordt sneller gedreigd met een deelgeschilprocedure en deze procedure zo nodig ook doorgezet dan in de andere zes onderhandelingsrelaties. Bij onderhandelaars die dezelfde achtergrond hebben, is eerder sprake van een meer informele onderhandelingssfeer waarin niet snel met een deelgeschilprocedure wordt gedreigd en deze zal nog minder snel worden aangespannen. Dat wordt nog bevorderd doordat deze onderhandelaars op grond van de Gedragscode Behandeling Letselschade dan wel de beroepscultuur naar een buitengerechtelijke afdoening streven en voor hen aanbevelingen gelden om bij langer durende onderhandelingen een andere collega te betrekken dan wel mediation toe te passen of gebruik te maken van een PIV-bespreekregeling alvorens een procedure door te zetten. Deze onderhandelingscultuur betekent echter niet dat van de deelgeschilprocedure geen versnellende invloed uit gaat. De deelgeschilprocedure heeft in die gevallen een preventief effect in de zin dat aansprakelijkheidsverzekeraars hun beleid aanpassen om deelgeschilprocedures te voorkomen. Zij stellen zich communicatiever en coöperatiever op waardoor partijen mogelijk eerder tot elkaar kunnen komen. Dat versnelt de onderhandelingen. Bovendien kan het zonodig dreigen met deze procedure ertoe leiden dat partijen stappen ondernemen en bijvoorbeeld eerder rond de tafel gaan zitten voor een PIV-bespreekregeling waarvan eveneens een versnelling uit kan gaan. De deelgeschilprocedure

[129] Blijkens §1.6 van hoofdstuk I schakelt een benadeelde in de fase voorafgaand aan een mogelijke deelgeschilprocedure in 8 van de 11 mogelijke onderhandelingsrelaties een belangenbehartiger in. In de onderhandelingsrelaties 4 tot en met 9 onderhandelen onderhandelaars uit dezelfde verzekeringswereld dan wel een nauw daaraan verwante branche met elkaar, in de onderhandelingsrelaties 10 en 11 onderhandelaars uit verschillende beroepsgroepen.

versterkt in deze onderhandelingsrelaties derhalve de reeds door de Gedragscode Behandeling Letselschade en andere aanbevelingen in gang gezette trend om de benadeelde centraal te stellen en te streven naar een minnelijke regeling. Hoewel deze gedragswijziging reeds in gang was gezet, blijkt van de specifieke kostenbepaling en de mogelijke betrokkenheid van een rechter in een deelgeschilprocedure dusdanige druk uit te gaan dat de ingevoerde beleidswijzigingen er zonder deze procedure niet en in elk geval niet in die mate waren geweest.

Deelgeschilprocedures blijken in de praktijk vrijwel altijd eenzijdig door de benadeelde te worden aangespannen. Schadebehandelaars AV maken vrijwel geen gebruik van deze procedure vanwege de daaraan verbonden kosten, het risico van negatieve precedentwerking en de drempel om een benadeelde in rechte te betrekken.[130]

Bij het instellen van een deelgeschilprocedure speelt het bemiddelingsloket van de Letselschade Raad een beperkte rol. Voor zover een van beide partijen dan wel zij gezamenlijk dit loket hebben benaderd, tracht het bemiddelingsloket partijen in gesprek te brengen en duidelijkheid te verschaffen op punten waar zij zelf niet uitkomen; informatieverstrekking over de deelgeschilprocedure behoort daar ook toe.[131]

Verder wordt het instellen van een deelgeschilprocedure niet belemmerd door gedragsregel 13 van de gedragsregels van de advocatuur die bepaalt dat schikkingsonderhandelingen tussen advocaten niet zonder instemming van de andere partij openbaar mogen worden gemaakt. In de praktijk vinden vrijwel geen onderhandelingen tussen twee advocaten plaats en indien dat wel zo is en strijdigheid tussen de gedragsregel en de wet ontstaat, gaat de wet voor.[132]

Tijdens en na een deelgeschilprocedure

De deelgeschilprocedure versnelt de buitengerechtelijke onderhandelingen tijdens en na deze procedure omdat:

- partijen voor deze procedure vrijwel altijd een advocaat inschakelen die met een frisse blik naar de zaak kijkt waardoor bovendien twee belangenbehartigers afkomstig uit dezelfde beroepsgroep (advocatuur) tegenover elkaar komen te staan wat de kans op een meer informele onderhandelingssfeer doet toenemen;
- partijen elkaar soms na jarenlange onderhandelingen ter zitting daadwerkelijk zien en spreken;
- partijen en rechter informeler dan in andere civielrechtelijke procedures met elkaar spreken;
- een springend punt wordt behandeld zonder een volledige procedure op te tuigen;
- een beslissing wordt genomen over een juridisch geschil of geschil over juridisch relevante feiten;
- de uitspraken duidelijk en zonder voorbehoud worden gegeven;
- van de rechtsvorming in andere deelgeschilprocedures kan worden geprofiteerd;
- partijen ondanks de polarisatie en juridisering in de procedure zelf, in het algemeen na een schikking of een geheel of gedeeltelijke toe- of afwijzing op inhoudelijke gronden van een deelgeschilverzoek, de onderhandelingen zonder uitstel weer oppakken.

---

[130] Onderzoeksvraag 3.
[131] Onderzoeksvraag 2.
[132] Onderzoeksvraag 4.

Naast het herstellen van de machtsbalans blijkt tijdens en na een deelgeschilprocedure vooral een versnellend effect op de onderhandelingen uit te gaan van de manier van geschilbeslechting en de juridische beslisfunctie.[133]

Het gezamenlijk op informele wijze onder leiding van een deelgeschilrechter bespreken van een deel van het geschil (een 'springend' punt) waarop de onderhandelingen dreigen vast te lopen of al zijn gestrand, blijkt door alle partijen (benadeelden, schadebehandelaars AV, belangenbehartigers, deelgeschilrechters) te worden gewaardeerd. Het uitlichten van een bepaald punt zonder een volledige procedure op te tuigen, voorkomt dat allerlei andere punten die mogelijk ook een probleem kunnen vormen daadwerkelijk tot probleem worden gemaakt.

Een positief neveneffect[134] voor de rechterlijke macht lijkt te zijn dat deze procedure een efficiënt instrument is dat tijdwinst oplevert omdat dit instrument minder voorbereidingstijd in beslag neemt dan een bodemprocedure waarin over alle aspecten een beslissing dient te worden genomen. Die tijdwinst gaat uiteraard alleen op indien anders bodemprocedures zouden zijn aangespannen en rechters niet als gevolg van deze nieuwe procedure met een toevloed aan zaken worden geconfronteerd.

De (juridische) beslisfunctie vervult eveneens een belangrijke functie omdat partijen bij de afhandeling van personenschade onderhandelen binnen een juridisch kader met veel open normen. Dat biedt hen veel onderhandelingsruimte maar ook weinig houvast waardoor zij eenvoudig over allerlei inhoudelijke en procedurele punten van mening kunnen verschillen. De deelgeschilprocedure biedt de mogelijkheid om daarover duidelijkheid te krijgen waardoor zij een vervolgstap in de onderhandelingen kunnen zetten. Dat versnelt de onderhandelingen enorm. Van deze rechtsvorming kan bovendien in andere zaken worden geprofiteerd mits de rechtsvorming eenduidig is.[135]

Doordat deelgeschilbeschikkingen in het algemeen duidelijk en zonder voorbehouden worden gegeven en partijen die beschikkingen doorgaans zakelijk en niet persoonlijk opvatten, kunnen partijen de buitengerechtelijke onderhandelingen meestal weer voortzetten. Of de onderhandelingen daarna op korte termijn definitief kunnen worden afgerond dan wel dat meer tijd nodig is waarin eveneens weer geschillen kunnen ontstaan, hangt af van de omstandigheden van het geval.[136]

De uitkomst van de procedure bepaalt daarbij mede of partijen na de deelgeschilprocedure in staat zijn een stap verder te zetten en de vertraging beperkt blijft tot de doorlooptijd van de deelgeschilprocedure waarmee gemiddeld 3,7 tot 4 maanden gemoeid zijn. Deze uitkomsten verschillen van een minnelijke schikking tot een deelgeschilbeschikking (een niet-ontvankelijkverklaring, een afwijzing op het proportionaliteitscriterium of een geheel of gedeeltelijke toe- of afwijzing op inhoudelijke gronden). Hoe vaak een rechter gebruik maakt van zijn bevoegdheid om een beroep op de deelgeschilprocedure af te wijzen, om welke redenen en met gebruikmaking van welk criterium, wordt niet bijgehouden.[137]

Na het bereiken van een minnelijke schikking voor of na behandeling ter zitting, kunnen partijen de onderhandelingen in het algemeen weer voortzetten. Bekend is hoeveel zaken voor en na een zitting worden ingetrokken (hoofdstuk III tabellen 5 A en B en 6A en B). Bijgehouden wordt echter niet hoe vaak een rechter gebruik maakt van zijn bevoegdheid

[133] Onderzoeksvraag 7.
[134] Onderzoeksvraag 14.
[135] Onderzoeksvraag 8.
[136] Onderzoeksvraag 9.
[137] Onderzoeksvraag 5.

om een comparitie van partijen te gelasten en partijen aan te zetten tot een schikking[138] dan wel of daadwerkelijk een schikking is bereikt. Mogelijk kan het aantal eindbeschikkingen dat sinds 2011 is toegenomen, worden teruggebracht ten voordele van schikkingen indien de rechter meer invulling aan zijn bindende functie gaat geven.

Het voortzetten van de onderhandelingen na een niet-ontvankelijk verklaring of een afwijzing op grond van het proportionaliteitscriterium blijkt minder eenvoudig te zijn. Een deelgeschilverzoek zet de verhoudingen immers op scherp wat de onderhandelingssfeer niet bevordert. Bij een niet-ontvankelijk verklaring behandelt de rechter het verzoek bovendien niet inhoudelijk waardoor partijen evenmin van zijn faciliterende en deëscalerende functie kunnen profiteren. Indien de partij wiens deelgeschilverzoek niet-ontvankelijk is verklaard zijn standpunt vervolgens niet matigt, zullen de verhoudingen verslechteren en neemt de vertraging toe. Het voortzetten na een afwijzing op grond van het proportionaliteitscriterium hoeft niet tot vertraging te leiden indien deze afwijzing plaatsvindt aan de hand van een inhoudelijke beoordeling en rechters partijen in die gevallen handvatten meegeven over hoe zij de onderhandelingen het best voort kunnen zetten. Dat is echter nog geen standaardpraktijk.

Of in de praktijk daadwerkelijk minder bodemprocedures worden aangespannen en als die procedures wel worden aangespannen, zij ook sneller kunnen verlopen, is evenmin met zekerheid te stellen. Specifieke gegevens ontbreken. Hoewel volgens de literatuur het aantal bodemzaken bij de handelskamer civiel in 2011 en 2012 in verschillende categorieën is gedaald, waarbij het aantal deelgeschillen dat per jaar binnenkomt groter is dan de betreffende daling, en het aantal aangespannen hoger beroepszaken dat op 1 juli 2014 op www.rechtspraak.nl was gepubliceerd met 0,2 % verwaarloosbaar is,[139] valt niet uit te sluiten dat die daling (mede) door andere factoren dan de deelgeschilprocedure worden veroorzaakt. Onduidelijk is ook of die trend zich voort zal zetten. Dat vergt nader onderzoek. Om diezelfde reden is nader onderzoek nodig naar de werkbaarheid en het effect op de onderhandelingen van het onderscheid in een bodemprocedure tussen beslissingen in deelgeschilbeschikkingen die de materiële rechtsverhouding betreffen, waaraan de rechter is gebonden als aan een bindende eindbeslissing in een tussenvonnis, en beslissingen in deelgeschilbeschikkingen die een veroordeling betreffen, waaraan de rechter niet gebonden is.[140] Onderzoek is eveneens nodig naar het effect van het niet verschieten van kleur van de kosten van een deelgeschilprocedure in vervolgprocedures.

4.3 Nog niet uitgekomen verwachtingen van de wetgever

Anders dan verwacht, gaat (nog) geen versnelling uit van:

- *het vroegtijdiger gebruik van deze procedure*

De deelgeschilprocedure heeft tot doel de onderhandelingen te faciliteren. De laagdrempelige toegang van deze procedure was mede bedoeld om vroegtijdig(er) gebruik van deze procedure te stimuleren. Voor het totstandkomen van vroegtijdig(er) gebruik en een daarmee gepaard gaande versnelling is echter geen bewijs gevonden. Deze procedure wordt nog op hetzelfde moment ingezet als andere civielrechtelijke procedures omdat het onnodig of te snel dreigen de onderhandelingen op scherp zet en alle belangenbehartigers als uitgangspunt hanteren dat een minnelijke regeling de voorkeur verdient waarbij alleen indien het echt niet anders kan wordt geprocedeerd.

[138] Onderzoeksvraag 6.
[139] Onderzoeksvragen 10, 11 en 12.
[140] Onderzoeksvraag 13.

- *het gebruik van deze procedure door schadebehandelaars AV*

Schadebehandelaars AV maken vrijwel geen gebruik van de deelgeschilprocedure vanwege de daaraan verbonden kosten, het risico van negatieve precedentwerking en de drempel om een benadeelde in rechte te betrekken. Die terughoudendheid neemt nog toe indien zij onderhandelen met iemand uit dezelfde verzekeringsbranche dan wel met iemand die aan die branche verwant is zoals een letselschaderegelaar.

- *constructiever gedrag van partijen in de deelgeschilprocedure*

De hypothese dat de deelgeschilprocedure de wederzijdse afhankelijkheid, het samenwerken, benadrukt waardoor de gerichtheid van partijen in de deelgeschilprocedure niet omslaat in compromisloos winnen en partijen zich derhalve constructiever ten opzichte van elkaar opstellen dan in andere gerechtelijke procedures, gaat niet op. Hoewel de deelgeschilprocedure gericht is op het faciliteren van de onderhandelingen, is de procedure zelf even conflictueus als andere civielrechtelijke procedures waarbij op het scherpst van de snede wordt gediscussieerd en waarbij polarisering en juridisering plaatsvindt.

4.4 Vertragende factoren

In dit onderzoek zijn de volgende mogelijk vertragende factoren gevonden:

- *de doorlooptijd van een deelgeschilprocedure;*
- *een niet-ontvankelijkverklaring;*
- *een afwijzing op grond van het proportionaliteitscriterium;*
- *het onvoldoende uitoefenen van de bindende functie;*
- *een gebrek aan uniformiteit in de jurisprudentie;*
- *het onvoldoende of gekleurd overdragen van de zaak na een deelgeschilprocedure;*
- *het lichtvaardig en oneigenlijk gebruik van de deelgeschilprocedure.*

De doorlooptijd van de deelgeschilprocedure

De onderhandelingen liggen gedurende een deelgeschilprocedure meestal stil. Dat betekent een vertraging van gemiddeld 3,7 maanden bij een procedure bij de sector civiel en 4 maanden bij de sector kanton. Hoewel een vergelijking met de doorlooptijden van andere gerechtelijke procedures lastig is vanwege de specifieke kenmerken van een deelgeschilprocedure, suggereren de doorlooptijden bij de sector civiel voor handelszaken met een eindvonnis in een bodemprocedure, niet uitgesplitst naar gecompliceerde en minder gecompliceerde zaken, van 14,75 maanden (2010), 15,25 maanden (2011) 16,75 maanden (2012) wel dat een gemiddelde doorlooptijd van 3,7 maanden van een deelgeschilprocedure bij de sector civiel relatief snel is. Hetzelfde geldt voor de gemiddelde doorlooptijd van een deelgeschilprocedeure bij de sector kanton met 4 maanden die vrijwel overeenkomt met de gemiddelde doorlooptijd van een eindvonnis bij de sector kanton in een bodemprocedure van minder gecompliceerde zaken van 4,25 maanden (2010), 4,25 maanden (2011), 4 maanden (2012).

Niet-ontvankelijkverklaring

Een eenzijdig deelgeschilverzoek zet de verhoudingen op scherp wat de onderhandelingssfeer niet bevordert. Indien de rechter in dat geval het verzoek niet-ontvankelijk verklaart, profiteren partijen niet van zijn inhoudelijke-, faciliterende en deëscalerende functies. De vertraging kan beperkt blijven tot de doorlooptijd van de deelgeschilprocedure indien de partij wiens verzoek niet-ontvankelijk is verklaard, zijn

standpunt matigt. Als echter het contact wordt verbroken of de partij wiens verzoek niet-ontvankelijk is verklaard zijn standpunt handhaaft, zal de vertraging alleen maar oplopen.

Afwijzing op grond van het proportionaliteitscriterium
Indien het deelgeschilverzoek ontvankelijk is, kan de rechter het verzoek alsnog afwijzen omdat de investering in tijd, geld en moeite niet opweegt tegen het belang van de vordering en de bijdrage die een beslissing aan de totstandkoming van een minnelijke regeling kan leveren, ook wel aangeduid als proportionaliteits- of doelmatigheidscriterium (artikel 1019Z Rv). Hoewel de rechter het verzoek in dit geval wel inhoudelijk beoordeelt, helpt een afwijzing op deze grond partijen niet verder wat een vertragend effect heeft.

Het onvoldoende uitoefenen van de bindende functie
Hoewel deelgeschilrechters zeggen aandacht te besteden aan hun bindende functie, wordt die functie nog niet altijd als dusdanig door partijen herkend en ervaren. Er bestaan ook verschillen tussen rechters: er zijn meer lijdelijk optredende rechters, rechters die voorrang geven aan snel beslissen en rechters die in een deelgeschil proberen te achterhalen waar het partijen uiteindelijk om gaat.[141] Partijen blijken echter behoefte aan die bindende functie te hebben mede omdat daarvan een versnellende werking op de onderhandelingen uitgaat.

Gebrek aan uniformiteit in de jurisprudentie
De deelgeschilprocedure beoogt te bevorderen dat partijen de onderhandelingen voortzetten en niet verder procederen. Dat doel wordt doorkruist indien gebrek aan uniformiteit in de jurisprudentie bestaat zowel wat betreft de inhoudelijke rechtsvorming als wat betreft rechtsvorming over de toepassing van de deelgeschilprocedure zoals over de invulling van het begrip ‘deelgeschil’, de toepassing van het proportionaliteitscriterium, het al dan niet toestaan van voorlopige bewijsverrichtingen en het begroten van de kosten aan de zijde van de benadeelde.

Het onvoldoende of gekleurd overdragen van de zaak na een deelgeschilprocedure
Een specifiek voor een deelgeschilprocedure ingeschakelde advocaat, geeft de zaak na een deelgeschilprocedure in het algemeen weer terug aan de oorspronkelijke onderhandelaar. Die overdracht kan tot vertraging leiden indien de informatie onvoldoende of gekleurd wordt overgebracht, waardoor bij degenen die de onderhandelingen voortzetten over en weer verschillende beelden kunnen gaan leven. Vertraging is ook mogelijk indien onduidelijk is wie de onderhandelingen voort zal zetten waardoor geen regie meer wordt gevoerd. Deze informatie blijkt niet uit een beschikking, als de procedure al tot een beschikking heeft geleid, of uit een procesverbaal omdat deze laatste vrijwel nooit van een deelgeschilzitting wordt opgemaakt.[142]

Lichtvaardig en oneigenlijk gebruik van de deelgeschilprocedure
De laagdrempelige toegang van de deelgeschilprocedure (eenzijdig aanspannen mogelijk, financieel aantrekkelijk voor de benadeelde en zijn belangenbehartiger, in beginsel een bindende eindbeslissing) lokt lichtvaardig en oneigenlijk gebruik uit. Indien daarvan sprake is, vertraagt dat de onderhandelingen wat het risico met zich meebrengt dat het vertrouwen in

[141] Huijsmans & Vermeulen 2014.
[142] Ibid: deelgeschilrechters blijken geen voorstander van het opmaken van een procesverbaal gezien de daaraan verbonden werkzaamheden en het doel dat partijen verder kunnen.

deze procedure wordt ondermijnd wat weer tot de ondergang van deze procedure kan leiden. In de jurisprudentie zijn hiertegen gaandeweg maatregelen genomen zoals tegen het voorleggen van het gehele geschil in plaats van een deelgeschil en tegen het lichtvaardig verzoeken om een voorlopig deskundigenbericht in een deelgeschilprocedure. Het effect van het ontwikkelen van deze maatregelen neemt echter tijd in beslag en geldt bovendien alleen zolang de betreffende lijn uniform wordt toegepast. Voor de hiervoor genoemde terreinen lijkt dat te zijn gelukt. Dat geldt echter niet voor het begroten van de kosten waar nog een enorme variatie in de jurisprudentie bestaat.

4.5 Uitbreiding van het toepassingsgebied

Dat in de praktijk behoefte bestaat aan toepassing van (verschillende delen van) de deelgeschilprocedure blijkt al uit de twee reeds gedane voorstellen op dit terrein: het initiatiefwetsvoorstel van het Tweede Kamerlid Van der Steur betreffende de bevordering van mediation in het burgerlijk recht[143] en het voorontwerp van wet teneinde de afwikkeling van massaschade in een collectieve actie mogelijk te maken die in juli 2014 in internet consultatie is gegaan.[144] In deze beide voorstellen wordt echter slechts gebruik gemaakt van onderdelen van de deelgeschilprocedure.

In artikel 292 Rv[145] van het initiatiefwetsvoorstel van Van der Steur wordt, voor partijen die zich in een mediationtraject bevinden, de mogelijkheid geopend elektronisch een deel van het geschil ter beslissing aan de deelgeschilrechter voor te leggen. Daarbij wordt derhalve slechts gebruik gemaakt van de kern waar het in de deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade om draait: de beslisfunctie over een (juridisch) deelgeschil. Nieuw ten opzichte van de deelgeschilprocedure is echter dat het deelgeschil elektronisch kan worden ingediend.

In het voorontwerp van wet die het mogelijk maakt een collectieve actie in te stellen die strekt tot schadevergoeding in geld, krijgen partijen op verschillende momenten de gelegenheid de rechter te verzoeken zich over rechtsvragen of andere feitelijke vragen uit te laten. Daartoe zal de rechter overgaan indien dat naar zijn oordeel bij kan dragen aan de totstandkoming van een overeenkomst strekkende tot vergoeding van de schade. In deze

---

[143] Tweede Kamer 2012/13, 33 723, nr. 1.
[144] Voorontwerp van wet tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering teneinde de afwikkeling van massaschade in een collectieve actie mogelijk te maken.
[145] Kamerstukken II, 2013/2014, 33 723, nr. 5. Artikel 292 Rv luidt:
Vierde Titel. Rechtspleging in zaken betreffende de mediation- overeenkomst
Artikel 292
1. In zaken die ter vrije bepaling van partijen staan kan een registerme- diator op gemeenschappelijk verzoek van partijen met wie hij een mediationovereenkomst als bedoeld in artikel 424a, lid 1, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek is aangegaan, de rechter verzoeken een geschil te beslechten omtrent hetgeen tussen partijen rechtens geldt, met het oogmerk om, nadat diens beslissing is verkregen, de mediation voort te zetten, dan wel deze te kunnen voltooien. De registermediator kan de rechter een instructie geven over de wijze waarop de partijen het geding wensen te voeren. De rechter kan de instructie geheel of gedeeltelijk buiten toepassing laten indien deze in strijd komt met de eisen van een goede procesorde.
2. Onverminderd artikel 33 wordt het verzoekschrift elektronisch ingediend en door partijen en de registermediator ondertekend.
3. De rechter beslist binnen een termijn van ten hoogste zes weken en draagt er zorg voor dat de desbetreffende beschikking terstond elektronisch wordt verzonden aan de registermediator.
4. De beschikking van de rechter wordt gegeven onder de opschortende voorwaarde van het sluiten door partijen van een overeenkomst als bedoeld in artikel 424a, lid 5, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek waarin de beschikking wordt bevestigd.
5. Tegen de uitspraak van de rechter staat geen hogere voorziening open.

procedure wordt zowel gebruik gemaakt van de beslisfunctie over een (juridisch) deelgeschil als van het gezamenlijk op informele wijze onder leiding van een deelgeschilrechter bespreken van een 'springend punt' waarbij de rechter zijn bindende functie uit kan oefenen. De 'deelgeschilprocedure' is in dit geval derhalve, met uitzondering van de specifieke kostenbepaling, geïntegreerd in een procedure die inzet op het bereiken van een schikking. Dit wetsvoorstel voegt als nieuw element aan de deelgeschilprocedure echter toe dat de rechter uiteindelijk zelf een overeenkomst vaststelt indien partijen daar zelf niet uitkomen.

Uit dit onderzoek vloeit voort dat indien wordt overwogen (delen van) de deelgeschilprocedure ook op andere gebieden dan personenschade open te stellen om de onderhandelingen te versnellen, het van belang is om eerst te bezien welke onderhandelingsrelaties en onderhandelingsbelemmerende factoren zich in het desbetreffende veld voordoen. Om die reden wordt hier geen uitputtende lijst met terreinen gegeven waarin de deelgeschilprocedure kan worden opengesteld.[146]

Een analyse van de onderhandelingsrelaties is van belang omdat uit dit onderzoek blijkt dat de manier waarop de versnelling zich voordoet, afhankelijk is van de verschillende mogelijke onderhandelingsrelaties. Het versnellende effect van de deelgeschilprocedure werkt anders binnen een onderhandelingsrelatie tussen een rechtsbijstandsverzekeraar en een aansprakelijkheidsverzekeraar dan in een onderhandelingsrelatie tussen een advocaat en een aansprakelijkheidsverzekeraar.

Een analyse van de onderhandelingsbelemmerende factoren is van belang om te kunnen bepalen of behoefte bestaat aan toepassing van de gehele procedure zoals die voor de afhandeling van personenschade geldt, dan wel aan specifieke onderdelen daarvan: de beslisfunctie over een (juridisch) deelgeschil, al dan niet in combinatie met het op informele wijze onder leiding van een deelgeschilrechter ter zitting bespreken van een 'springend punt' waarbij de rechter zijn bindende functie uit kan oefenen, al dan niet in combinatie met de specifieke kostenbepaling. De combinatie van al deze onderdelen werkt in het personenschadeveld zo goed omdat het de in dit veld specifiek voorkomende onderhandelingsbelemmeringen helpt te verminderen. Zo draagt de specifieke kostenbepaling bij aan het herstel van de machtsbalans. Die specifieke kostenbepaling is in het personenschadeveld ook mogelijk omdat de kosten vrijwel altijd voor rekening van een aansprakelijkheidsverzekeraar komen die ook over de nodige financiële middelen beschikt om deze kosten te kunnen dragen. Dat kan op andere gebieden echter anders liggen indien de kosten bijvoorbeeld voor rekening van een kleine zelfstandige kunnen komen die onverzekerd kan zijn.

Verder kan worden overwogen het toepassingsgebied van de deelgeschilprocedure uit te breiden op het terrein van personenschade. Artikel 1019w Rv bepaalt wie waarvoor een deelgeschilprocedure aan mag spannen: alleen degene die 'schade lijdt' en degene die daarvoor aansprakelijk wordt gesteld. Blijkens de memorie van toelichting is gekozen voor die partijen die het meest hinder ondervinden bij het afhandelen van personenschade. Daar vallen niet de gesubrogeerde werkgever en de cessionaris onder, die wel zijn opgevolgd in de vordering tot vergoeding van schade maar die de schade niet zelf hebben geleden. Dat is slechts anders als het letsel is ontstaan bij een bedrijfsongeval en de werkgever aansprakelijk wordt gesteld voor de schade. Evenmin bevoegd tot een deelgeschilprocedure zijn de regresnemende verzekeraar of werkgever.[147] En ook de eigen verzekeraar van de benadeelde zoals een arbeidsongeschiktheids-, een ongevallen-, of een

[146] Onderzoeksvraag 16.
[147] Kamerstukken II, 2007/2008, 31 518, nr. 3, p. 15.

ziektekostenverzekeraar, ongeacht of dat een schade- of een sommenverzekering is, is niet bevoegd tot het voeren van een deelgeschilprocedure. De regresnemer of de eigen verzekeraar van de benadeelde vergoeden de schade immers op grond van een (verzekerings)overeenkomst wat een contractuele plicht is en geen wettelijke plicht tot schadevergoeding in de zin van titel 10 van boek 6 van het Burgerlijk Wetboek. Blijkens de memorie van toelichting heeft de wetgever destijds bewust voor deze beperkte toegang gekozen om eerst op een relatief overzichtelijk terrein ervaring met deze nieuwe procedure op te doen.[148] De deelgeschilprocedure is derhalve van toepassing op ‘third-party’ verzekeringen (aansprakelijkheidsverzekering: verzekert de aansprakelijkheid van de veroorzaker voor schade), maar niet op ‘first-party’ verzekeringen (directe schadeverzekering: verzekert de schade van de benadeelde). Nu zich echter bij ‘first-party’ verzekeringen vergelijkbare discussies over personenschade kunnen voordoen als bij ‘third-party’ verzekeringen, kan worden overwogen deze procedure uit te breiden met ‘first-party’ verzekeringen die dekking bieden voor personenschade, zoals de (particuliere) arbeidsongeschiktheidsverzekeringen. Het uitbreiden met de verzekering van schade van werknemers die in de uitoefening van hun werkzaamheden betrokken raken bij een verkeersongeval, is goed te rechtvaardigen omdat de werkgever als goed werkgever (artikel 7:611 BW) verplicht is voor zo’n verzekering zorg te dragen.[149] Bovendien staat de deelgeschilprocedure al wel open voor deelgeschillen over de aansprakelijkheid voor bedrijfsongevallen (7:658 BW).[150] Uitbreiding kan ook worden overwogen naar verzekeringen voor letsel, ontstaan door deelname aan medisch wetenschappelijk onderzoek (‘proefpersonenverzekeringen’).

4.6 Suggesties

Suggesties voor de rechterlijke macht

Aandacht voor doorlooptijden
De deelgeschilprocedure staat of valt met een snelle doorlooptijd. Tot op heden wordt daar met een gemiddelde doorlooptijd van 3,7 (sector civiel) tot 4 maanden (sector kanton) aan voldaan. Bovendien worden binnen de verzekeringsbranche maatregelen getroffen die het minnelijk regelen stimuleren en het daadwerkelijk aanspannen van een deelgeschilprocedure afremmen. Niet uitgesloten is echter dat het gebruik van de deelgeschilprocedure toeneemt indien de kennis over de mogelijkheden daarvan toeneemt. Daarnaast bestaat de kans dat het toepassingsgebied van deze procedure wordt uitgebreid. Het is dan ook van belang de doorlooptijd in de gaten te houden en te voorkomen dat een snelle afhandeling niet meer mogelijk is; de deelgeschilprocedure zou anders haar doel voorbij schieten.

Versterken van de faciliterende functie
Deelgeschilrechters kunnen er op verschillende manieren aan bijdragen dat hun faciliterende functie de buitengerechtelijke onderhandelingen nog meer versnelt dan tot op heden het geval is.

In de eerste plaats kunnen rechters proberen de jurisprudentie zowel inhoudelijk als over de toepassing van de deelgeschilprocedure zo uniform mogelijk te doen zijn.

[148] Ibid, p. 2.
[149] Hoge Raad 1 februari 2008, NJ 2009, 331 en 332.
[150] Zo ook: Frenk 2011; Van & Akkermans 2011, p. 86; Ynzonides & De Boer 2013, p. 2409.

Duidelijkheid over bijvoorbeeld de vraag wanneer sprake is van een deelgeschil en een eenduidige toepassing daarvan, heeft preventieve werking.

In de tweede plaats kunnen rechters een afwijzing van het deelgeschilverzoek op grond van het proportionaliteitscriterium met partijen bespreken en bezien welke mogelijkheden er zijn opdat partijen een stap verder in de onderhandelingen kunnen zetten.

In de derde plaats kunnen rechters meer aandacht besteden aan hun bindende functie. Zij kunnen partijen expliciet vragen naar het verloop van het onderhandelingsproces, waarom een deelgeschilprocedure is aangespannen en wat dat voor het vervolg betekent. Op basis van die informatie kunnen zij beter beoordelen of het wenselijk is alleen mediationachtige technieken in te zetten of om te compareren dan wel naar mediation door te verwijzen. Het vervolgens op het juiste moment en de juiste manier toepassen daarvan vergt specifieke vaardigheden die alleen door training en ervaring kunnen worden verkregen. Dat is mede het geval omdat zij lijdelijk zijn en alleen voldoende gemotiveerde beschikkingen mogen geven en omdat ter zitting niet altijd degenen aanwezig zijn die ook daadwerkelijk onderhandeld hebben en de onderhandelingen ook weer zullen voortzetten.

In de vierde plaats kunnen rechters stimuleren dat partijen aandacht besteden aan de overdracht van de zaak na een deelgeschilprocedure en daarover afspraken maken zodat duidelijk is wie bij het voortzetten van de onderhandelingen regie zal plegen.

Suggesties voor belangenbehartigers en aansprakelijkheidsverzekeraars

Kostennormering
Uit dit onderzoek blijkt dat de variëteit in kostenbegrotingen enorm is. In elke zaak worden discussies gevoerd over welke kosten onder de buitengerechtelijke kosten vallen, hoeveel uur in rekening mag worden gebracht en welk uurtarief een belangenbehartiger mag hanteren. Soms vormen deze kosten zelfs het enige onderdeel dat aan een vaststellingsovereenkomst in de weg staat. Het is dan ook van belang dat tot normering wordt gekomen. Daarvoor is ook meermalen in de literatuur en in de voor dit onderzoek gevoerde interviews gepleit. Het voordeel daarvan is dat het de onzekerheid voor zowel advocaten maar vooral ook voor verzekeraars reduceert en het de deelgeschilprocedures en daarmee ook de onderhandelingen versnelt. Belangenbehartigers en aansprakelijkheidsverzekeraars zijn de meest aangewezen partijen om die normering vorm te geven omdat zij, in tegenstelling tot rechters, inzicht hebben in de te verrichten werkzaamheden en de in de praktijk daarvoor gehanteerde tarieven.[151] Zonodig kan daarbij gebruik worden gemaakt van de expertise van de expertgroep Letselschade waarin ervaren deelgeschilrechters participeren. Het opleggen van normering door regelgeving is (voorlopig) geen oplossing omdat daarmee de kern van het systeem van de deelgeschilprocedure (het vergoeden van de reële kosten aan de zijde van de benadeelde en geen forfaitaire bedragen) wordt geraakt en daarmee het succes van deze procedure (het herstellen van de machtsbalans) wordt ondermijnd.

Het overdragen van de zaak na een deelgeschilprocedure
Om er voor te zorgen dat de overdracht van de zaak na een deelgeschilprocedure geen onnodige vertraging oplevert, is communicatie tussen de specifiek voor de

[151] Volgens Keizer 2014, p. 13 zijn momenteel al gesprekken gaande tussen specialistenverenigingen van letselschadeadvocaten (LSA & ASP) en het PIV om tot normering van het toepasselijke uurtarief te komen.

deelgeschilprocedure ingeschakelde advocaat en de oorspronkelijke onderhandelaar van cruciaal belang. Helder moet zijn wat ter zitting is besproken en zo mogelijk de toon daarvan. Bovendien is van belang dat partijen onderling afspreken wie de onderhandelingen zullen voortzetten, wat de inzet daarvan zal zijn en wie regie zal voeren.

Suggestie voor het ministerie van Veiligheid en Justitie

Financiering van deelgeschillen
De manier van financiering van deelgeschilprocedures behoeft nadere aandacht. Bij de inwerkingtreding van de deelgeschilprocedure zijn geen extra financiële middelen aan de rechterlijke macht verschaft om deze procedure te kunnen in- en uitvoeren.[152] De reden daarvoor was dat niet goed viel te voorspellen of de vermindering van de belasting van de rechterlijke macht door minder complexe bodemprocedures op zou wegen tegen de werklastverzwaring die het gevolg was van de introductie van de deelgeschilprocedure. Daarbij zijn de deelgeschilprocedures ingedeeld bij de algemene categorie ‘rekesten handel’ om aldus te worden gefinancierd, ook al werd vermoed dat deelgeschilprocedures wel eens ‘zwaarder’ zouden kunnen uitpakken en de gekozen financiering daaraan dan geen recht zou doen.[153] Uit de interviews en de literatuur blijkt inmiddels dat de uitgebreide regiefunctie van de deelgeschilrechter zich niet verhoudt tot de financiële vergoeding die een gerecht per deelgeschilverzoek ontvangt. De vergoeding voor een deelgeschil bedraagt € 277,01 met uitspraak en € 148,17 zonder uitspraak, terwijl een rechtbank voor een standaard letselbodemprocedure een vergoeding van € 2870,99 ontvangt.[154] Gezien het aantal tot op heden deelgeschilprocedures, de zwaarte van de zaken die daarin aan de orde komen en de verwachting dat van deze procedure gebruik gemaakt zal blijven worden, behoeft deze vergoeding nadere aandacht. Die aandacht is zeker nodig indien het toepassingsgebied van de deelgeschilprocedure wordt uitgebreid.

Suggesties voor nader onderzoek
Om de uitwerking van deze nieuwe gerechtelijke procedure goed te kunnen doorgronden, is onderzoek nodig naar het al dan niet bevorderende effect op de onderhandelingsbereidheid van partijen van het niet openstaan van een directe voorziening tegen een deelgeschilbeschikking. In dat onderzoek dient te worden meegenomen wat de werkbaarheid en het effect op de onderhandelingen is van het onderscheid in een bodemprocedure tussen beslissingen in deelgeschilbeschikkingen die de materiële rechtsverhouding en beslissingen in deelgeschilbeschikkingen die een veroordeling betreffen, alsmede het effect van het niet verschieten van kleur van de kosten van een deelgeschilprocedure in de bodemprocedure.

Indien de eerder genoemde (initiatief)wetsvoorstellen tot wet worden, is eveneens onderzoek nodig naar het effect op de onderhandelingen van de daarin opgenomen nieuwe elementen ten opzichte van de huidige deelgeschilprocedure: het elektronisch procederen en de mogelijkheid dat de rechter uiteindelijk zelf een overeenkomst vaststelt indien partijen daar zelf niet uitkomen.

[152] De gedachte was dat de invoering weliswaar tot hogere kosten aanleiding zou geven (invoeringskosten, extra zaken bij de rechter die voorheen niet voor kwamen) maar dat die investering zich na verloop van tijd zou terugverdienen door rechtsvorming en een betere voorbereiding van eventuele bodemprocedures die daardoor minder complex en beter af te handelen zijn.
[153] Klaassen 2010, p. 44.
[154] Sap 2013, pp. 5, 6.

SAMENVATTING

Aanleiding en probleemstelling

Reeds lang is bekend dat de afhandeling van letsel- en overlijdensschade (personenschade) na een ongeval moeizaam kan verlopen en lang kan duren. Toen initiatieven ter verbetering daarvan, zoals zelfregulering en specifieke mediation, onvoldoende effect bleken te sorteren, is op 1 juli 2010 de wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade in werking getreden.[155]

Deze wet introduceert een nieuwe gerechtelijke procedure om de buitengerechtelijke onderhandelingen te faciliteren. Het is een verzoekschriftprocedure die zowel eenzijdig als gezamenlijk kan worden aangespannen en is voorzien van de volgende specifieke kenmerken. De kosten van deze procedure worden beschouwd als buitengerechtelijke kosten in de zin van artikel 6:96 van het Burgerlijk Wetboek waardoor zij in beginsel voor rekening komen van de schadeveroorzaker dan wel degene die daarvoor aansprakelijk wordt gehouden (artikel 1019aa, tweede lid, Rv). Voorts heeft de deelgeschilrechter zowel tot taak te beslissen over het deelgeschilverzoek als partijen dusdanig te binden dat zij zelf tot een minnelijke schikking over het gehele geschil kunnen komen (artikel 1019w Rv). Verder staat tegen een deelgeschilbeschikking geen directe voorziening open (artikel 1019bb Rv). Hoger beroep is alleen mogelijk via een verzoekschriftprocedure indien zich in de jurisprudentie ontwikkelde doorbrekingsgronden voordoen of in een dagvaardingsprocedure (1019cc, derde lid, Rv). In die dagvaardingsprocedure is de rechter aan beslissingen in deelgeschilbeschikkingen die de materiële rechtsverhouding betreffen, gebonden als aan een bindende eindbeslissing in een tussenvonnis. Aan beslissingen in deelgeschilbeschikkingen die een veroordeling inhouden is de rechter niet gebonden.

De minister van Justitie heeft in artikel V van de wet deelgeschilprocedure aangekondigd binnen vier jaar na inwerkingtreding van deze wet een verslag aan de Staten-Generaal te sturen over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk. Om die reden heeft het WODC, op verzoek van de Directie Wetgeving en Juridische Zaken, in 2014 opdracht gegeven onderzoek te doen met als probleemstelling:

- Is de wet deelgeschilprocedure doeltreffend, d.w.z. versnelt de wet de afhandeling van letsel- en overlijdensschade? Indien dat niet of onvoldoende het geval is, wat is daar dan de oorzaak van?
- Wat zijn de positieve en wat de negatieve gevolgen van de wet deelgeschilprocedure? Zijn er ook neveneffecten?
- Op welke terreinen zou de wet deelgeschilprocedure ook kunnen worden opengesteld op basis van welke argumenten?

Vanwege het korte tijdsbestek waarin dit onderzoek is verricht, is in dit onderzoek alleen de vraag onderzocht of de deelgeschilprocedure de buitengerechtelijke onderhandelingen versnelt.

Methode van onderzoek

Er is geen kwantitatieve meting verricht waarbij de doorlooptijden van de onderhandelingen over personenschade voor en na invoering van de deelgeschilprocedure met elkaar zijn

[155] wet van 17 december 2009 tot aanpassing van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering tot invoering van een procedure voor deelgeschillen ter bevordering van de buitengerechtelijke afhandeling van letsel- en overlijdensschade (Staatsblad 2010, 221).

vergeleken. Deze gegevens worden niet bijgehouden en het achterhalen daarvan bleek niet haalbaar binnen het gegeven tijdsbestek, als het al mogelijk is.

Dit rapport is gebaseerd op kwalitatief, explorerend onderzoek dat is verricht ten behoeve van een nog te verschijnen dissertatie over de effecten van de deelgeschilprocedure op de actoren die bij een concrete onderhandelingssituatie over personenschade zijn betrokken.[156] Met behulp van verschillende onderzoeksmethoden is onderzocht hoe de deelgeschilprocedure in de praktijk werkt, om een redelijk beeld te kunnen schetsen van de variëteit aan gedragseffecten op de verschillende actoren, in het bijzonder op de verschillende mogelijke onderhandelingsrelaties. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen de mogelijk versnellende factoren in de fase voorafgaand aan en in de fasen tijdens en na de deelgeschilprocedure. Uit dit kwalitatieve, explorerende onderzoek vloeit voort dat het niet meer dan aannemelijk kan maken of de deelgeschilprocedure bijdraagt aan een snellere afhandeling van personenschade en welke factoren daarbij van invloed kunnen zijn. Dat is mede het geval omdat de deelgeschilprocedure deel uit maakt van een veelheid aan initiatieven ter verbetering van het schaderegelingsproces, waardoor de gevolgen van de deelgeschilprocedure daarvan niet zijn te isoleren.

Naast literatuur-, jurisprudentie- en observatieonderzoek, is dit rapport met name gebaseerd op interviews met actoren die bij een concrete onderhandelingssituatie betrokken waren: benadeelden, schadebehandelaars van aansprakelijkheidsverzekeraars en de verschillende mogelijke belangenbehartigers (letselschaderegelaars, rechtsbijstandsverzekeraars en advocaten). Ook heeft een groepsinterview met deelgeschilrechters plaatsgevonden. Verder zijn drie gevalstudies verricht met als doel de interactie tussen partijen en het schaderegelingsproces als geheel beter inzichtelijk te krijgen. De afhandeling van schade na een verkeersongeval is bestudeerd in een zaak die na een deelgeschilprocedure meteen kon worden afgerond (modelzaak), een zaak die na een deelgeschilprocedure volledig is geëscaleerd en een zaak die tussen een ‘modelzaak’ en een geëscaleerde zaak in zit. Van deze zaken zijn de zes advocaten geïnterviewd en hun dossiers bestudeerd. De bevindingen zijn geanonimiseerd in dit rapport verwerkt.

Bevindingen

Wie stelt een deelgeschilprocedure in?

Deelgeschilprocedures blijken in de praktijk vrijwel altijd eenzijdig door de benadeelde te worden aangespannen. Aansprakelijkheidsverzekeraars maken hiervan vrijwel geen gebruik vanwege de daaraan verbonden kosten, het risico van negatieve precedentwerking en de drempel om een benadeelde in rechte te betrekken. Het aantal aangespannen deelgeschilprocedures bedraagt:

Bron: Raad voor de Rechtspraak

Instantie	juli - december 2010	2011	2012	2013	januari-juli 2014
Kanton	8	35	79	67	onbekend
Civiel	34	210	248	250	onbekend

Het bemiddelingsloket van de Letselschade Raad speelt op verzoek van partijen bij het instellen van een deelgeschilprocedure een beperkte, informatieverstrekkende rol.

[156] Deze dissertatie verschijnt naar verwachting in 2015. Promotores: prof. dr. E. Bauw (hoogleraar aansprakelijkheidsrecht en rechtspleging bij de faculteit Recht, Economie, Bestuur en Organisatie van de Universiteit Utrecht en hoogleraar rechtspleging aan de faculteit der rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam) en prof. dr. E. Niemeijer (bijzonder hoogleraar empirische rechtssociologie bij de faculteit der rechtsgeleerdheid van de Vrije Universiteit van Amsterdam).

Verder blijkt gedragsregel 13 van de gedragsregels van de advocatuur die bepaalt dat schikkingsonderhandelingen tussen advocaten niet zonder instemming van de andere partij openbaar mogen worden gemaakt, het instellen van deze procedure niet te belemmeren. Onderhandelingen tussen twee advocaten vinden vrijwel niet plaats en indien dat wel zo is en strijdigheid tussen de gedragsregel en de wet ontstaat, gaat de wet voor.

Versnellende factoren voorafgaand aan een mogelijke deelgeschilprocedure
De deelgeschilprocedure versnelt de buitengerechtelijke onderhandelingen voordat deze procedure eventueel wordt aangespannen omdat het bijdraagt aan het herstel van de onevenwichtige machtsbalans tussen de onervaren benadeelde enerzijds en de ervaren aansprakelijkheidsverzekeraar anderzijds. De benadeelde krijgt door deze procedure toegang tot kennis, kunde en een onafhankelijk gerechtelijk oordeel dat hij niet door gebrek aan samenwerking met de wederpartij of om financiële redenen achterwege hoeft te laten. Een betere machtsverdeling maakt dat partijen beter met elkaar kunnen onderhandelen.

Bovendien gaat van de deelgeschilprocedure schaduwwerking uit op de onderhandelaars. Het enkel dreigen met deze procedure volstaat soms al om de onderhandelingen weer vlot te trekken. Aansprakelijkheidsverzekeraars passen preventief hun beleid aan en stellen zich communicatiever en coöperatiever op om deelgeschilprocedures te voorkomen. De deelgeschilprocedure versterkt daardoor de reeds door de Gedragscode Behandeling Letselschade en andere aanbevelingen in gang gezette trend om de benadeelde centraal te stellen en te streven naar een minnelijke regeling.

Versnellende factoren tijdens en na een deelgeschilprocedure
De versnellende werking tijdens en na een deelgeschilprocedure ligt met name in het door partijen onder leiding van een deelgeschilrechter op informele wijze bespreken van een deel van het geschil alsmede in de beschikking die de rechter daarover, zo nodig, geeft. Het uitlichten van een ‘springend’ punt zonder een volledige procedure op te tuigen, voorkomt dat allerlei andere punten die mogelijk ook een probleem kunnen vormen daadwerkelijk tot probleem worden gemaakt. De (juridische) beslisfunctie biedt de mogelijkheid om duidelijkheid te krijgen binnen het open juridisch kader waarin partijen onderhandelen, waardoor zij een vervolgstap kunnen zetten. Van deze rechtsvorming kan bovendien in andere zaken worden geprofiteerd mits de rechtsvorming eenduidig is.

De gemiddelde doorlooptijd van deelgeschilprocedures bedraagt tot op heden 3,7 maanden bij de sector civiel en 4 maanden bij de sector kanton. Dat is relatief snel vergeleken met de doorlooptijden van ander gerechtelijke procedures, voor zover een vergelijking mogelijk is vanwege de specifieke kenmerken van de deelgeschilprocedure. In die periode liggen de onderhandelingen echter meestal stil. Het hangt mede van de uitkomst van de procedure af of de onderhandelingen daarna weer zonder verdere vertraging voortgezet kunnen worden. In ieder geval blijken de beschikkingen in het algemeen duidelijk en zonder voorbehouden te worden gegeven.

Na een minnelijke schikking tussen partijen of een beschikking waarin een verzoek op inhoudelijke gronden wordt toe- of afgewezen, blijken partijen de onderhandelingen in het algemeen voort te kunnen zetten. Zij vatten de beschikking doorgaans zakelijk en niet persoonlijk op. Het voortzetten van de onderhandelingen blijkt ook mogelijk na een afwijzing op grond van het proportionaliteitscriterium mits rechters partijen daarbij enkele handvatten meegeven; dat laatste is nog geen standaardpraktijk. Het voortzetten van de onderhandelingen na een niet-ontvankelijk verklaring blijkt minder eenvoudig omdat een deelgeschilverzoek de verhoudingen op scherp zet en partijen niet profiteren van de

beslissende en bindende functie van de deelgeschilrechter. Indien de indiener van het niet-ontvankelijk verklaarde deelgeschilverzoek zijn standpunt vervolgens niet matigt, verslechteren de verhoudingen en neemt de vertraging toe.

Of door de deelgeschilprocedure minder bodemprocedures worden aangespannen en of zij sneller verlopen als die procedures worden aangespannen, is niet met zekerheid te stellen omdat daarover geen specifieke gegevens worden bijgehouden. Weliswaar is het aantal bodemzaken bij de handelskamer civiel in 2011 en 2012 volgens de literatuur in verschillende categorieën gedaald en biedt ook het 0,2% aan uitspraken in hoger beroep van gerechtshoven dat op 1 juli 2014 op www.rechtspraak.nl was gepubliceerd een indicatie dat weinig bodemprocedures worden aangespannen, maar niet uitgesloten is dat de daling van bodemzaken (mede) door andere factoren veroorzaakt wordt.

Positief neveneffect

Het positieve neveneffect voor de rechterlijke macht lijkt te zijn dat deze procedure een efficiënt instrument is. Het levert tijdwinst op omdat het minder voorbereidingstijd in beslag neemt dan een bodemprocedure waarin over alle aspecten een beslissing dient te worden genomen. Dat gaat echter alleen op indien in die gevallen anders bodemprocedures zouden zijn aangespannen en rechters niet als gevolg van deze procedure met een toevloed aan zaken worden geconfronteerd.

Nog niet uitgekomen verwachtingen van de wetgever

Er is geen bewijs gevonden voor het vroegtijdiger gebruik van deze procedure en een daarmee gepaard gaande versnelling. Het onnodig of te snel dreigen, zet de onderhandelingen immers op scherp en bovendien streven alle belangenbehartigers naar een minnelijke regeling waarbij alleen wordt geprocedeerd indien het echt niet anders kan. Evenmin is de verwachting uitgekomen dat beide partijen van de procedure gebruik zouden maken. Aansprakelijkheidsverzekeraars maken hiervan vrijwel geen gebruik. Die terughoudendheid neemt bovendien nog toe indien zij onderhandelen met iemand uit dezelfde verzekeringsbranche dan wel een nauw daaraan verwante branche, wat in het merendeel van de onderhandelingsrelaties het geval is.
Verder gaat ook de hypothese niet op dat de deelgeschilprocedure de wederzijdse afhankelijkheid benadrukt waardoor de gerichtheid van partijen in de deelgeschilprocedure niet omslaat in compromisloos winnen en partijen zich in deze procedure constructiever opstellen dan in andere gerechtelijke procedures. Net als in andere civielrechtelijke procedures vindt in de deelgeschilprocedure polarisering en juridisering plaats.

Verhoging faciliterende werking

Er is een aantal factoren gevonden dat de onderhandelingen kan vertragen. Het betreft de doorlooptijd van een deelgeschilprocedure, het niet-ontvankelijk verklaren, het afwijzen op grond van het proportionaliteitscriterium, het onvoldoende uitoefenen van de bindende functie, een gebrek aan uniformiteit in de jurisprudentie en het onvoldoende of gekleurd overdragen van de zaak na een deelgeschilprocedure. Een gebrek aan uniformiteit wat betreft de toepassing van de deelgeschilprocedure verhoogt bijvoorbeeld de kans op lichtvaardig en oneigenlijk gebruik daarvan, waardoor de doorlooptijd toeneemt.

Voor de faciliterende werking van deelgeschilrechters is dan ook van belang dat zij aandacht aan de doorlooptijden, die tot op heden relatief snel zijn, blijven besteden. De procedure schiet haar doel voorbij indien een snelle afhandeling niet meer mogelijk is. Daarnaast kunnen deelgeschilrechters hun faciliterende werking verhogen door zowel

inhoudelijk als wat betreft de toepassing van de deelgeschilprocedure uniformiteit na te streven. Ook kunnen zij een afwijzing van het deelgeschilverzoek op grond van het proportionaliteitscriterium met partijen bespreken en handvatten meegeven voor het voortzetten van de onderhandelingen. Verder kunnen zij meer aandacht aan de bindende functie besteden door het verloop van het onderhandelingsproces en de gevolgen van de deelgeschilprocedure te bespreken. Het op het juiste moment, op de goede manier van mediationachtige technieken gebruik maken dan wel compareren of naar mediation door verwijzen vergt ervaring en training van specifieke vaardigheden. Tot slot kunnen rechters stimuleren dat partijen aandacht besteden aan de overdracht van de zaak na een deelgeschilprocedure en daarover afspraken maken.

Belangenbehartigers en aansprakelijkheidsverzekeraars kunnen de faciliterende werking van de deelgeschilprocedure verhogen door tot normering van de buitengerechtelijke kosten te komen. Het opleggen van normering door regelgeving is (voorlopig) geen oplossing omdat daarmee de kern van het systeem van de deelgeschilprocedure (het vergoeden van de reële kosten aan de zijde van de benadeelde en geen forfaitaire bedragen) wordt geraakt en daarmee het succes van deze procedure (het herstellen van de machtsbalans) wordt ondermijnd. Deze actoren kunnen er eveneens voor zorgen dat de overdracht van een zaak na een deelgeschilprocedure geen onnodige vertraging oplevert, door de informatie neutraal en volledig over te dragen en duidelijk te communiceren wie de onderhandelingen zal voortzetten en regie zal voeren.

Uitbreiding van het toepassingsgebied

Dat behoefte bestaat aan de deelgeschilprocedure blijkt uit het initiatiefwetsvoorstel van het Tweede Kamerlid Van der Steur betreffende de bevordering van mediation in het burgerlijk recht (Kamerstukken 2012/13, 33 723, nr. 1) en het voorontwerp van wet teneinde de afwikkeling van massaschade in een collectieve actie mogelijk te maken dat in juli 2014 in internetconsultatie is gegaan. In deze beide voorstellen wordt al van delen van de deelgeschilprocedure gebruik gemaakt, namelijk van de beslisfunctie over een (juridisch) deelgeschil en het op informele wijze onder leiding van een deelgeschilrechter ter zitting bespreken van een 'springend punt' waarbij de rechter zijn bindende functie uit kan oefenen. De specifieke kostenbepaling is hierin achterwege gelaten.

Uit dit onderzoek vloeit voort dat indien wordt overwogen (delen van) de deelgeschilprocedure ook op andere gebieden dan personenschade open te stellen om de onderhandelingen te versnellen, het van belang is om eerst te bezien welke onderhandelingsrelaties en onderhandelingsbelemmerende factoren zich in het desbetreffende veld voordoen. Een analyse van de onderhandelingsrelaties is van belang omdat uit dit onderzoek blijkt dat de manier waarop de deelgeschilprocedure de onderhandelingen versnelt, afhankelijk is van de betreffende onderhandelingsrelatie. Een analyse van de onderhandelingsbelemmerende factoren is van belang om te kunnen bepalen of behoefte bestaat aan toepassing van de gehele procedure dan wel aan specifieke onderdelen daarvan. Zo werkt de specifieke kostenbepaling in het personenschadeveld zo goed omdat het helpt de in dit veld bestaande scheve machtsverdeling te verminderen. Die bepaling is in dit veld ook mogelijk omdat de kosten vrijwel altijd voor rekening van een aansprakelijkheidsverzekeraar komen die ook over de nodige financiële middelen beschikt om deze kosten te kunnen dragen. Dat kan op andere gebieden anders liggen.

Verder kan worden overwogen het toepassingsgebied van de deelgeschilprocedure wat betreft personenschade uit te breiden met 'first-party' verzekeringen die voor die schade dekking bieden zoals (particuliere) arbeidsongeschiktheidsverzekeringen of verzekeringen

voor letsel, ontstaan door deelname aan medisch wetenschappelijk onderzoek (‘proefpersonenverzekeringen’) omdat zich op die terreinen vergelijkbare discussies voordoen als in het huidige toepassingsgebied.

Suggesties

Er is bezinning nodig over de wijze van financiering van deelgeschilprocedures. De uitgebreide regiefunctie van de deelgeschilrechter verhoudt zich niet altijd tot de financiële vergoeding die een gerecht per deelgeschilverzoek ontvangt. Dat is vooral van belang vanwege het aantal deelgeschilprocedures dat wordt aangespannen, de zwaarte van de zaken die daarin aan de orde komen en de verwachting dat van deze procedure gebruik gemaakt zal blijven worden, zeker indien het toepassingsgebied wordt uitgebreid.

Verder is nader onderzoek nodig naar het al dan niet bevorderende effect op de onderhandelingsbereidheid van partijen van het niet openstaan van een directe voorziening tegen een deelgeschilbeschikking. In dat onderzoek dient meegenomen te worden wat de werkbaarheid en het effect op de onderhandelingen is van het onderscheid in een bodemprocedure tussen beslissingen in deelgeschilbeschikkingen die de materiële rechtsverhouding en beslissingen in deelgeschilbeschikkingen die een veroordeling betreffen, alsmede het effect van het niet verschieten van kleur van de kosten van een deelgeschilprocedure in de bodemprocedure. Indien de eerder genoemde (initiatief)wetsvoorstellen tot wet worden, is eveneens onderzoek nodig naar het effect op de onderhandelingen van de daarin opgenomen nieuwe elementen ten opzichte van de huidige deelgeschilprocedure: het elektronisch procederen en de mogelijkheid dat de rechter uiteindelijk zelf een overeenkomst vaststelt indien partijen daar zelf niet uitkomen.

BEGELEIDINGSCOMMISSIE

Prof. dr. G.J. Veerman (voorzitter)
Emeritus deeltijdhoogleraar Wetgeving en Wetgevingskwaliteit aan de universiteit van Maastricht en voormalig coördinerend raadadviseur bij het Ministerie van Justitie

mr. E.C. van Ginkel
Projectbegeleider, Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatie Centrum, Ministerie van Veiligheid en Justitie

mr. J.M.I. Vink
Wetgevingsjurist, Directie Wetgeving en Juridische Zaken, Ministerie van Veiligheid en Justitie

De eindversie is meegelezen door dr. R.J.J. Eshuis van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatie Centrum, Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden
Jaargang 2010

221
Wet van 17 december 2009 tot aanpassing van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering tot invoering van een procedure voor deelgeschillen ter bevordering van de buitengerechtelijke afhandeling van letsel- en overlijdensschade (Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.
Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:
Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering aan te passen ter bevordering van de buitengerechtelijke afhandeling van letselen overlijdensschade;
Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I
In het Derde Boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt na titel 16 een nieuwe titel ingevoegd, luidende:

TITEL 17 VAN RECHTSPLEGING IN DEELGESCHILLEN BETREFFENDE LETSEL- EN OVERLIJDENSSCHADE

Artikel 1019w
1. Indien een persoon een ander aansprakelijk houdt voor schade die hij lijdt door dood of letsel, kan ieder van hen of kunnen zij gezamenlijk, ook voordat de zaak ten principale aanhangig is, de rechter verzoeken te beslissen over een geschil omtrent of in verband met een deel van hetgeen ter zake tussen hen rechtens geldt en waarvan de beëindiging kan bijdragen aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst over de vordering als bedoeld in artikel 1019x, derde lid, onder a.
2. Onder een persoon die schade door dood of letsel lijdt, wordt mede begrepen de persoon die een vordering ter zake van deze schade onder algemene titel heeft verkregen, alsmede de persoon die een vordering op grond van artikel 107 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek heeft.
3. Een verzoek als bedoeld in het eerste lid kan ook worden gedaan in het geval dat een benadeelde ingevolge artikel 954 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, dan wel uit hoofde van een aan hem door de wet toegekend eigen recht op schadevergoeding, betaling van een verzekeraar verlangt.

Artikel 1019x
1. Het verzoek wordt gedaan aan de rechter die vermoedelijk bevoegd zal zijn van de zaak, indien deze ten principale aanhangig wordt gemaakt, kennis te nemen. Indien de zaak door de kantonrechter moet worden behandeld en beslist, wordt het verzoek gedaan aan de kantonrechter. De rechter beoordeelt summierlijk of hij absoluut bevoegd is en of de zaak door de kantonrechter moet worden behandeld en beslist.
2. Indien een der partijen reeds eerder een verzoek als bedoeld in artikel 1019w, eerste lid, heeft gedaan, wordt het verzoek gedaan aan de rechter die het eerdere verzoek behandelt of laatstelijk behandeld heeft. Onver- minderd artikel 71 is deze rechter tevens bevoegd kennis te nemen van de zaak ten principale indien deze wordt aangebracht. Indien de zaak ten principale reeds aanhangig is, wordt het verzoek gedaan aan de rechter voor wie de zaak ten principale aanhangig is.
3. Het verzoekschrift vermeldt naast de in artikel 278, eerste lid, bedoelde gegevens:
a. de aard en het vermoedelijke beloop van de vordering; b. een omschrijving van het deelgeschil; c. een zakelijk overzicht van de inhoud en het verloop van de onderhan-
delingen over de vordering; d. de naam en de woonplaats van de wederpartij. 4. Indien over de vordering reeds eerder een verzoek als bedoeld in artikel 1019w, eerste lid, is gedaan, wordt daarvan

melding gemaakt en worden de processtukken en, indien gegeven, de beschikking bij het verzoekschrift gevoegd.

Artikel 1019ij
1. De rechter kan, op verzoek van partijen of van een van hen dan wel ambtshalve, een verschijning van partijen bevelen teneinde een schikking te beproeven of tot het geven van inlichtingen aan de rechter. Artikel 87, tweede en derde lid, en artikel 88, tweede lid, derde lid, eerste, tweede en derde zin, en vierde lid, zijn van overeenkomstige toepassing.
2. Bij een verschijning van partijen ter terechtzitting kan ook de vraag hoe partijen verder zullen trachten een vaststellingsovereenkomst te bereiken, of de verdere wijze van behandeling van geschillen over de vordering, worden besproken. Artikel 191, tweede lid, tweede en derde zin, is van toepassing.

Artikel 1019z
De rechter wijst het verzoek af voor zover de verzochte beslissing naar zijn oordeel onvoldoende kan bijdragen aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst.

Artikel 1019aa
1. De rechter begroot de kosten bij de behandeling van het verzoek aan de zijde van de persoon die schade door dood of letsel lijdt in de beschikking en neemt daarbij alle redelijke kosten als bedoeld in artikel 96, tweede lid, van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek in aanmerking.
2. De in het eerste lid bedoelde kosten gelden als kosten als bedoeld in artikel 96, tweede lid, van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek, met dien verstande dat in afwijking van het slot van die bepaling de regels betreffende de proceskosten niet van toepassing zijn in het geval de vordering ten principale aanhangig is gemaakt.
3. Artikel 289 is niet van toepassing.

Artikel 1019bb
Tegen de beschikking op het verzoek staat geen voorziening open, onverminderd artikel 1019cc, derde lid.

Artikel 1019cc
1. Voor zover in de beschikking uitdrukkelijk en zonder voorbehoud is beslist op een of meer geschilpunten tussen partijen betreffende hun materiële rechtsverhouding, is de rechter daaraan in de procedure ten principale op dezelfde wijze gebonden als wanneer de beslissing zou zijn opgenomen in een tussenvonnis in die procedure.
2. Indien de beschikking tevens een veroordeling van een der partijen inhoudt, komt aan die veroordeling in de procedure ten principale geen verdergaande betekenis toe dan wanneer zij zou zijn opgenomen in een tussen partijen gewezen vonnis in kort geding.
3. In de procedure ten principale kan van de beschikking, voor zover zij beslissingen als bedoeld in het eerste lid bevat, bij het gerechtshof hoger beroep worden ingesteld als van een tussenvonnis:
a. binnen drie maanden, te rekenen van de eerste roldatum, dan wel, indien de beschikking nadien is gegeven, binnen drie maanden, te rekenen van de dag van de uitspraak van de beschikking, met dien verstande dat de appellant, binnen de grenzen van artikel 332, in het hoger beroep slechts ontvankelijk zal zijn, indien de rechter in eerste aanleg deze mogelijkheid heeft geopend op een daartoe binnen dezelfde termijn door een der partijen gedaan verzoek, waarover de wederpartij is gehoord;
b. tegelijk met het hoger beroep van het eindvonnis.

ARTIKEL II
In artikel 191, eerste lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvor- dering wordt de zinsnede «artikel 88, tweede lid, derde lid, eerste en tweede zin, en vierde lid» vervangen door: artikel 88, tweede lid, derde lid, eerste, tweede en derde zin, en vierde lid.

ARTIKEL III
Artikel 942 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek wordt als volgt gewijzigd:
a. De tweede zin van lid 1 vervalt.
b. Na lid 3 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:
4. Bij verzekering tegen aansprakelijkheid wordt de verjaring in afwijking van lid 2, eerste zin, gestuit door iedere onderhandeling tussen de verzekeraar en de tot uitkering gerechtigde of de benadeelde. In dat geval begint in afwijking van lid 2, tweede zin, en lid 3 een nieuwe verjaringstermijn van drie jaren te lopen met de aanvang van de dag, volgende op die waarop de verzekeraar hetzij de aanspraak erkent, hetzij bij aangetekende brief ondubbelzinnig aan degene met wie hij onder- handelt en, indien deze een ander is, aan de tot uitkering gerechtigde kennis geeft dat hij de onderhandelingen afbreekt.

ARTIKEL IV
Na lid 9 van artikel 221 van de Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek wordt een lid toegevoegd, luidende:
10. Indien vóór het tijdstip van het in werking treden van de wet tegen een verzekeraar een rechtsvordering tot het doen van een uitkering is ontstaan, is artikel 942 lid 4 van Boek 7 slechts van toepassing indien na dat tijdstip een daad van onderhandeling plaatsvindt.

ARTIKEL V
Onze Minister van Justitie zendt binnen vier jaar na inwerkingtreding van deze wet aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltref- fendheid en de effecten van artikel I van deze wet in de praktijk.

ARTIKEL VI
Deze wet wordt aangehaald als: Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade.

ARTIKEL VII
Deze wet treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin zij wordt geplaatst.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te ’s-Gravenhage, 17 december 2009

Beatrix

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

Uitgegeven de dertigste juni 2010

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

LITERATUURLIJST

Akkermans & De Groot 2010
A.J. Akkermans & G. de Groot, De deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade: nieuwe verantwoordelijkheden voor rechter én voor partijen, Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade 2010, nr. 2, pp. 29-36.

Barendrecht & Van Zeeland 2007
J.M. Barendrecht, C.M.C. van Zeeland, ‘Precies procesrecht of kaders met kansen?’, Nederlands Juristen Blad 2007, nr. 1, pp. 2-9.

Van Beukering-Rosmuller 2014
E.J.M. van Beukering Rosmuller, Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade 2014, nr.24.

Van Beurden & Klein Gunnewiek 2012
Niet eens met de beschikking in een deelgeschilprocedure: wat te doen?, PIV-Bulletin, februari 2012, pp. 14-16.

Buunk & Pollet 2009
A. P. Buunk, T. V. Pollet, Evolutionaire verklaringen van sociaal gedrag, De menselijke beslisser, Tiemeijer & Thomas & Prast 2009, pp. 239-260.

Colsen 2011
S. Colsen, Begroting van de kosten van de deelgeschilprocedure, Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade 2011, pp. 112-117.

Van Dijk 2008
Chr. H. Van Dijk, Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade, PIV Bulletin 2008, nr. 8, pp. 1-4.

Van Dijk 2010
Chr. H. van Dijk, Bevoegde rechter en bevoegdheden rechter, VerkeersRecht 2010, nr. 6, pp. 168-172.

Van Dijk NTBR 2010
Chr. H. van Dijk, De deelgeschillenregeling: nieuwe ronde, nieuwe kansen, Nederlands Tijdschrift voor Burgerlijk Recht, 2010, nr. 31.

Van Dijk, Simons 2010
Gedragscode Openheid medische incidenten; betere afwikkeling Medische Aansprakelijkheid, PIV-Bulletin oktober 2010, pp. 1-10.

Eiffel 2010
Diepteanalyse naar toepassing Gedragscode Behandeling Letselschade, Eiffel, 2010.

Eiffel 2012
Diepteanalyse naar toepassing Gedragscode Behandeling Letselschade, Eiffel, 2012.

Eshuis 2007
R.J.J. Eshuis, Het recht in betere tijden, Over de werking van interventies ter versnelling van civiele procedures, WODC nr. 254, 2007.

Eshuis 2009
R.J.J. Eshuis, De daad bij het woord, Het naleven van rechterlijke uitspraken en schikkingsafspraken. Een pilotstudie binnen het domein van de civiele rechtspleging, WODC Research Memoranda nr. 1, 2009.

Fisher & Ury & Patton 2010
R. Fisher, W. Ury, B. Patton, Harvard negotiation project, Excellent onderhandelen, Een praktische gids voor het best mogelijke resultaat in elke onderhandeling, Amsterdam/Antwerpen: Business Contact 2010.

Franke 2013
M. Franke, De Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade, Over de toepassing, de kosten en het bereik, Tijdschrift voor de Procespraktijk 2013-4, pp. 109-115.

Frenk 2010
N. Frenk, Toegang tot en kosten van de deelgeschilprocedure, VerkeersRecht 2010, nr. 6, pp. 164-167.

Frenk 2011
N. Frenk, De rechter als facilitator van schikkingen, voordracht Vereniging voor Procesrecht 2011.

De Groot 2005
G. De Groot, Naar een buitengerechtelijk beroep op de rechter in deelgeschillen?, Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade, 2005 nr. 4, pp. 122-127.

De Groot 2011
G. de Groot, De deelgeschilprocedure in de rechtspraktijk: goede start, spannende vlucht, behouden landing, Tijdschrift voor Civiele Rechtspleging 2011, nr. 2, pp. 41-49.

De Groot 2011 (LSA Symposion)
G. de Groot, Deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade: eerste ervaringen, LSA-bundel 'Letselschade in een breed perspectief' uitgegeven n.a.v. het jaarlijkse LSA-symposion, SDU uitgevers, Den Haag, pp. 11-38.

De Groot 2010
G. de Groot, Achtergrond, beweegredenen en enkele hoofdlijnen van de deelgeschilregeling, Verkeersrecht 2010-6, pp. 162-164.

S.J. de Groot 2010
S.J. de Groot, De nieuwe deelgeschilprocedure: de eerste oogst, Letsel 7 Schade 2010, nr. 4, pp. 13-18.

De Groot & van Oers 2012
S.J. de Groot, J.E. van Oers, De toegang tot de deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade: de rol van de rechter zoals door de wetgever beoogd?, Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade 2012, nr. 1, pp. 25-32.

De Heer e.a. 2013
N.E. de Heer- de Lange, B.J. Diephuis, R.J.J. Eshuis, Rechtspleging Civiel en Bestuur 2012, Justitie in statistiek 2013.

Huijsmans & Vermeulen 2014
E.C. Huijsmans, H.A.W. Vermeulen, 'Tussentijdse evaluatie deelgeschilprocedure', Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade 2014, pp. 24-30.

Van Houtem 2010
G. van Houtem, De dirty tricks van het onderhandelen, ontdek de regels van het spel en verbeter je machtspositie, Haystack, 2010.

Hogeling 2014
L.C. Hogeling, 'Bewijsvoering in de deelgeschilprocedure', Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade 2014, pp. 48-51.

Huver e.a. 2007
M.E. Huver, K.A.P.C. van wees, A.J. Akkermans, N.A. Elbers, Slachtoffers en aansprakelijkheid, Deel I, Terreinverkenning, 2007 WODC, VU, Amsterdam.

Ikiz 2010
S. Ikiz, De nieuwe deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade, Tilburg: Celsus juridische uitgeverij 2010.

Kamminga & Van Zeeland 2006
P. Kamminga, C. van Zeeland, Eerste stappen naar een systeem van geschiloplossing voor letselschaderegeling, Tijdschrift voor Mediation, 2006, nr. 1, pp. 9-13.

Keizer 2014
J.G. Keizer, De deelgeschilprocedure: de kosten van de procedure en de (on)mogelijkheden van hoger beroep, Letsel & Schade, nr. 2, 2014, pp. 5-21.

Klein Haarhuis & Niemeijer 2008
C.M. Klein Haarhuis, E. Niemeijer, Wet en werkelijkheid, Bevindingen uit evaluaties van wetten, Boom Juridische uitgevers, 2008, WODC rapport nr. 267.

Klein Haarhuis & Niemeijer 2013
C.M. Klein Haarhuis, E. Niemeijer, De verklaring van geschilgedrag, Gedragseconomische bijdragen en hun beperkingen, in Capita Civilologie, 2013, pp. 111-147.

Klein Gunnewiek 2012
De deelgeschilprocedure: een korte introductie voor de arbeidsrechtjurist, Arbeidsrecht nr. 10, 2012, pp. 11-14.

Van Klinken 2010
A.R. van klinken, De deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade, Ervaringen uit de rechtspraktijk, Tilburg: Celsus juridische uitgeverij 2010.

Van Klinken 2011
A.R. van Klinken, De deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade: De rechtspraktijk getoetst, Letsel & Schade 2011, nr. 4, pp. 5-15.

Van Klinken 2012
A.R. van Klinken, De deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade: De kostenbegroting getoetst, Letsel & Schade 2012, nr. 2, pp. 6-14.

Keijzer 2006
M. Keijzer- De Korver, Concept wetsvoorstel deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade. Wijziging verjaringsregeling in het nieuwe verzekeringsrecht, Juridisch Up To Date 2006, nr. 17, pp. 17-20.

Klaassen 2010
C.J.M. Klaassen, De Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade: een nieuwe loot aan de processuele stam, Tijdschrift voor Civiele Rechtspleging 2010, nr. 2, pp. 37-46.

Kremer 2010
F. Th. Kremer, De deegeschilrechter vanuit het perspectief van de verzekeraar, Verkeersrecht 2010, nr. 6, pp. 179-181.

Kolder 2008
A. Kolder, Het wetsvoorstel Deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade, Een verkenning Maandblad voor Vermogensrecht 2008, nr. 11, pp. 254-259.

Klucharev & Smidts 2009
V. Klucharev, A. Smidts, Zit irrationaliteit in de aard van de mens? De neurobiologie van besluitvorming, in De menselijke beslisser, Tiemeijer & Thomas & Prast 2009, pp. 213-232.

Van der Linden 2010
J. van der Linden, De civiele zitting centraal: informeren, afstemmen en schikken, Serie Burgerlijk Proces & Praktijk VIII, Kluwer, 2010.

Leeuw 2008
F. L. Leeuw, Gedragsmechanismen achter overheidsinterventies en rechtsregels (oratie Maastricht), Maastricht: 2008.

Let’s mediate! 2010
Let’s mediate! Uitgave ter gelegenheid van het eerste lustrum van de Vereniging van letselschademediators (LetMe), 2010 Oosthage Media BV, ’t Joppe.

Lindenbergh 2013
S. Lindenbergh, Van smart naar geld, Kluwer, Deventer, 2013.

Mastenbroek 1992
W.F.G. Mastenbroek, Onderhandelen, Houten: Het Spectrum BV, 1984, 1987, 1992.

Mastenbroek 1998
W.F.G. Mastenbroek, Vaardiger onderhandelen, Heemstede: Holland Business Publications 1995, 1998.

Niemeijer 2007
E. Niemeijer, Een wereld van geschillen, Over het gebruik van gerechtelijke en buitengerechtelijke procedures, Boom Juridische uitgevers, Den Haag 2007.

Niemeijer 2014
E. Niemeijer, ‘Galanter revisited: do the 'haves' (still) come out ahead’, In:’Legal aid in the low countries’, Ashley Terlouw en Bernard Hubeau (eds.), Intersentia, Antwerpen (in druk).

Oskam & Van Dijk 2011 (I)
P. Oskam, Chr.H. van Dijk, Deelgeschilprocedure: de eerste zes maanden in de praktijk, PIV-Bulletin 2011, pp. 17-21.

Oskam & Van Dijk 2011 (II)
P. Oskam, Chr.H. van Dijk, Deelgeschilprocedure: een jaar in de praktijk, PIV-Bulletin 2011, pp. 12-19.

Oskam 2012 (I)
P. Oskam, De deelgeschillenrechter anderhalf jaar in actie (III), PIV-Bulletin 2012, pp. 28-33.

Oskam 2012 (II)
P. Oskam, De deelgeschillenrechter twee jaar in actie (IV), PIV-Bulletin 2012, pp. 12-17.

Oskam 2013 (I)
P. Oskam, De deelgeschillenrechter drie jaar in actie, PIV-Bulletin 2013, pp. 9-18.

Oude Hergelink 2011
A.S. Oude Hergelink, Volledige vergoeding van proceskosten: rake remedie of aanjager voor deelgeschillen?, Rake remedies, Opstellen over handhaving van rechten, naleving van plichten en sanctionering van verkeerd gedrag in het privaatrecht, W.H. van Boom, J.H. van Dam-Lely, S.D. Lindenbergh (red), Boom Juridische uitgevers, Den Haag 2011.

Postmes & Steg 2009
T. Postmes, L. Steg, K. Keizer, Groepsnormen en gedrag: Sturing door sociale identiteit en dialoog, in De menselijke beslisser, Tiemeijer & Thomas & Prast 2009, pp. 139-154.

Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling 2003
Advies van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling van 2003 'Bevrijdende kaders, Sturen op verantwoordelijkheid'.

De Ridder 2012
M.J.J. de Ridder, De deelgeschilprocedure in de praktijk, Tijdschrift voor Gezondheidsrecht, nr. 1, 2012 (36), pp. 4-16.

De Ridder e.a. 2012
J. de Ridder, C. Bloemhoff, L.T. Schudde, N. Struiksma, T. van der Zee, De Letselschade Raad, een studie over subsidiëring en zelfregulering, in opdracht van het WODC uitgevoerd door de vakgroeo Bestuursrecht en Bestuurskunde Rijksuniversiteit van Groningen, in samenwerking met Pro Facto, bureau voor bestuurskundig en juridisch onderzoek, advies en onderwijs, 2012.

Roth 2010
J. Roth, Een redelijk uurtarief, Letsel & Schade 2010, nr. 3.

Salomons 2010
F.R. Salomons, Hoger beroep en gebondenheid aan deelgeschiluitspraak, VerkeersRecht 2010, nr. 6, pp. 172-176.

Sap 2006
J. Sap, De deelgeschilprocedure bij letsel- en overlijdensschade, Letsel &Schade 2006, nr. 3, pp. 27-30.

Sap 2008
J. Sap, Procederend onderhandelen: de deelgeschilprocedure bij letsel- en overlijdensschade, Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade 2008, nr. 4, pp. 101-108.

Sap 2013
J. Sap, Is de deelgeschilprocedure een succes?, Aansprakelijkheid, Verzekering & Schade 2013.

Schipper & Van der Zalm 2010
M.P.G. Schipper, I van der Zalm, Het Wetsvoorstel Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade, Aansprakelijkheid, Verzekering & Schade 2010, nr. 15.

Steenberghe 2006
H.M.M. Steenberghe, Vroegtijdige rechterlijke interventie? Een kwestie van afspreken en doen!, Tijdschrift voor Mediation 2006, nummer 1, pp. 18-22.

Stichting De Ombudsman 2003
Rapport Stichting De Ombudsman 2003, Letselschaderegeling, onderhandelen met het mes op tafel of een zoektocht naar de redelijkheid.

Stichting De Ombudsman 2008
Rapport Stichting De Ombudsman 2008, Over leven in de medische letselschadepraktijk.

Stichting De Ombudsman 2011
Rapport Stichting De Ombudsman 2011, De Gedragscode Behandeling Letselschade: een goed bewaard geheim?

Schlicher & Volker 2009
F.P.H. Schlicher, M.Volker, Vijf jaar PIV-Overeenkomst BGK: hoe staat het ervoor en waar gaat het naar toe?, PIV-Bulletin, oktober 2009, pp. 4-5.

Tiemeijer & Thomas
W. L Tiemeijer, C. A. Thomas, Inleiding WRR rapport, in De menselijke beslisser, Tiemeijer & Thomas & Prast 2009, pp. 11-21.

Tuls 2011
M.A. Tuls, Het bevorderen van een buitengerechtelijke afwikkeling door het introduceren van een nieuwe procesvorm; een paradox?, Een onderzoek naar de ’raakheid’ van de Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade, Rake remedies, Opstellen over handhaving van rechten, naleving van plichten en sanctionering van vereerd gedrag in het privaatrecht, W.H. van Boom, J.H. van Dam-Lely, S.D. Lindenbergh (red), Boom Juridische uitgevers, Den Haag 2011.

Tuls 2013
M.A. Tuls, Wet deelgeschilprocedure drie jaar later, Capita Civilologie, 2013, pp. 954-965.

Tzankova 2007
I.N. Tzankova, De deelgeschilregeling: een regeling voor een deelterrein, Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade 2007, nr. 2, pp. 54-56.

Tzankova & Weterings 2003
I.N. Tzankova & W.C.T. Weterings, Preprocessuele afwikkeling van personenschadeclaims, Een rechtsvergelijkende studie naar de mogelijkheden tot structurering van het proces van buitengerechtelijke afwikkeling van personenschadeclaims in Nederland aan de hand van procedurele normen en andere instrumenten, Tilburg, Schoordijk Instituut, Centrum voor aansprakelijkheidsrecht, 2003.

Van der Velde 2010
W. van der Velde, De wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade, Ars Aequi 2010, pp. 344-346.

Van & Akkermans 2011
A.J. Van, A.J. Akkermans, Effect deelgeschilprocedure veel groter dan zichtbaar aan alleen het aantal uitspraken, Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade 2011, pp. 82-86.

Veendrick 2014
L.L. Veendrick, 'Hoger beroep in een deelgeschilprocedure, de einddatum van toekomstige schade en verhoging van het smartengeld vanwege in de literatuur bestaande discussie, Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade 2014, pp. 62-67.

Veerman & Mulder 2010
G-J Veerman & R. Mulder, Wetgeving met beleid, Bouwstenen voor een bruikbare wetgevingstheorie, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2010.

Van Velthoven & Ter Voert 2003
B.C.J. van Velthoven, M.J. ter Voert, met medewerking van M. Van Gammeren-Zoeteweij, Geschilbeslechtingsdelta 2003, Over verloop en afloop van (potentieel) juridische problemen van burgers, Boom Juridische uitgevers, WODC rapport nr. 219.

Van Velthoven & Klein Haarhuis 2009
B.C.J. van Velthoven, C.M. Klein Haarhuis, Geschilbeslechtingsdelta 2009, Over verloop en afloop van (potentieel) juridische problemen van burgers, Boom Juridische uitgevers,WODC rapport nr. 283.

Verbond van Verzekeraars 2011
CVS Statistiek Langlopend Verkeersletsel 2010, Verbond van Verzekeraars, november 2011.

Van Wassenaer 2009
G.M. van Wassenaer, Het wetsvoorstel deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade, een reactie vanuit de praktijk, VerkeersRecht 2009, nr. 1, pp. 1-4.

Van Wassenaer 2010
G.M. van Wassenaer, De nieuwe deelgeschillenregeling, wat kunnen we er in de slachtofferpraktijk mee?, VerkeersRecht 2010, nr. 6, pp. 182-185.

Wervelman 2013
E.J. Wervelman, De Gedragscode Behandeling Letselschade 2012; tekst en uitleg, Tijdschrift voor Personenschade, nr. 1, pp. 1-7.

Van Weering 2007
C.J. van Weering, Deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade; noodzaak of luxe?, Nederlands Tijdschrift voor Burgerlijk Recht 2007/6, pp. 228-232.

Weterings 1999
W.C.T. Weterings Vergoeding van letselschade en transactiekosten, Deventer: Tjeenk Willink 1999.

Weterings 2004
W.C.T. Weterings, Efficiëntere en effectievere afwikkeling van letselschadeclaims: een studie naar schikkingsonderhandelingen in de letselschadepraktijk, normering en geschiloplossing door derden, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2004.

Wesselink 2007
M. Wesselink, Wetgeven? Zo kan het ook! De rol van de directie wetgeving bij de totstandkoming van de Gedragscode Behandeling Letselschade, Buitengewoon in dienst. Een decennium wetgeving, Den Haag: Sdu Uitgevers 2007, pp. 351-358.

Wesselink 2010
M. Wesselink, Deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade, Gewenst, maar zal het werken?, Nederlands Juristenblad 2010 nr. 25, pp. 1584-1588.

Wesselink 2013
M. Wesselink, Brieven aan Niels Frenk, themanummer Verkeersrecht 2013, pp. 52-54.

Ynzonides & De Boer 2013
M. Ynzonides, M. de Boer, Kroniek van het burgerlijk procesrecht, 12-10-2012, afl. 35, NJB, pp. 2424-2433.

VRAGENLIJST BENADEELDEN

Persoonsgegevens
Wat is uw geboortedatum?
Wat is uw burgerlijke staat?
Wat is uw beroep?

Feiten ongeval
Wat was de datum van het ongeval?
Wat was de oorzaak van het ongeval?
Wat gebeurde er precies?
Welke gevolgen heeft het ongeval voor u gehad (zakelijk & privé)?
- Wat was de aard van het letsel?
- Is er al een medische eindtoestand bereikt?
- Bent u blijven werken na het ongeval?
- Wat waren de gevolgen voor uw privésituatie?

Vaststellen aansprakelijkheid en schadeomvang
Aan wie was het ongeval te wijten?
Werd de aansprakelijkheid erkend?
Was er sprake van eigen schuld?
Was er onenigheid over schadeposten?

Belangenbehartiging
Heeft u een belangenbehartiger ingeschakeld?
Zo ja, heeft u een schaderegelaar, een advocaat of een rechtsbijstandsverzekeraar ingeschakeld ?
Hoe heeft u uw keus voor een belangenbehartiger bepaald?
Op welk moment heeft u een belangenbehartiger ingeschakeld?
Bent u tevreden over uw belangenbehartiger? Waarom wel/niet?

Onderhandelingen
Met wie heeft u contact gehad (wederpartij, zijn verzekeraar of met zijn belangenbehartiger)?
Hoe verliep dat contact?
- Had u regelmatig contact?
- Verliep het contact schriftelijk of mondeling?
- Voelde u zich serieus genomen (gelijkwaardige onderhandelingspositie)?
- Liepen de onderhandelingen vast? Zo ja, waarop?

Deelgeschilverzoek
Heeft u of wederpartij een deelgeschilprocedure aangespannen?
Heeft u nog een ander instrument overwogen (bv mediation, kort geding)?
Heeft u eerst gedreigd met een deelgeschilprocedure?
- Zo ja, wat hoopte u daarmee te bereiken?
- Heeft u het doel dat u wilde bereiken behaald?
- Ging er effect van die dreiging uit op het gedrag van wederpartij? Zo ja, welk effect?

Heeft de wederpartij nog gedreigd met een (gerechtelijk) instrument?
- Zo ja, had dat effect op uw gedrag?

Is het deelgeschilverzoek eenzijdig of gezamenlijk ingediend?
Is bij een eenzijdig verzoek, de mogelijkheid van een gezamenlijk verzoek besproken?
Veranderde het gedrag van uw wederpartij door het aanspannen van de deelgeschilprocedure? Zo ja, op welke manier?

Gedrag <u>in</u> de deelgeschilprocedure

Was de sfeer tussen u en uw wederpartij tijdens de deelgeschilprocedure anders dan tijdens de onderhandelingen?
Zo ja, kunt u uitleggen waar het verschil in zat?

Deelgeschilzitting

Was u voldoende voorbereid op de behandeling ter zitting?
Vond u (de voorbereiding van) de zitting belastend? Zo ja, waarom?
Wie waren ter zitting aanwezig?
Nam de deelgeschilrechter uw verzoek in behandeling?
Hoe verliep de zitting?
- Bent u de gang op gestuurd (comparitie)?
- Is over deskundigen- of getuigenbewijs gesproken?

Hoe heeft u de deelgeschilprocedure ervaren?
Vond u het prettig dat een rechter naar uw zaak keek? Zo ja, waarom?
Bent u tevreden over de manier waarop de rechter de zaak behandelde?
- Heeft u iets gemist? Zo ja, wat?
- Heeft u uw zaak voldoende kunnen belichten?
- Werd u net zoals uw wederpartij behandeld?
- Werd er naar u geluisterd?
- Werd u respectvol bejegend?
- Vond u de rechter deskundig en ervaren?
- Verliep de zitting (en de eventuele uitspraak) vlot?

Heeft de rechter de wijze van communiceren tussen u en uw wederpartij besproken?
Heeft de rechter besproken welke stappen na de zitting gezet zouden kunnen worden?
Heeft de rechter de kosten begroot? Was u (uw belangenbehartiger) daar tevreden mee?
Zijn tijdens zitting afspraken gemaakt ? Zo ja, voelde u zich daaraan beiden gebonden?

Effect uitspraak op onderhandelingen

Heeft de rechter een beschikking gegeven?
Begreep u de uitspraak? En de wederpartij ook?
Kon u zich in de uitspraak vinden? En de wederpartij ook?
Hoe verliepen de onderhandelingen na de uitspraak?
Werden de onderhandelingen voortgezet na de zitting?
Was het voortzetten van de onderhandelingen direct mogelijk na de zitting ? Zo nee, waarom niet?
Kostte het u moeite (direct) verder te onderhandelen? Waarom wel/niet?
Kon de wederpartij (direct) verder onderhandelen? Waaruit bleek dat?

Stand van zaken op dit moment

Is de zaak al afgerond?
Zo nee, wat staat nog open?
hoe lang denkt u dat de afhandeling nog gaat duren?
verwacht u dat u er samen uitkomt of dat er bv nog een procedure nodig is?

Tot slot

Is er nog iets dat u graag aan de orde wilt stellen?

VRAGENLIJST BELANGENBEHARTIGERS EN AANSPRAKELIJKHEIDSVERZEKERAARS

Algemeen

Heeft u wel eens een deelgeschilprocedure aangespannen?

Zo ja, hoe vaak?

Voor welk soort ongevallen (bv medisch-, verkeers-, arbeidsongeval)?

Bij zwaar of licht letsel?

Waarom spande u een deelgeschilprocedure aan en geen ander middel?

Stel dat de deelgeschilprocedure er niet was geweest, had u dan *op hetzelfde moment* een ander middel ingezet?

Heeft u wel eens een deelgeschilprocedure tegen u aangespannen gekregen?

Dreigen met een deelgeschilprocedure

Heeft u wel eens gedreigd een deelgeschilprocedure aan te zullen spannen?

Zo ja, wat hoopte u daarmee te bereiken?

Heeft u uw doel behaald? Waarom wel/niet?

Had het effect op het gedrag van de wederpartij? Zo ja, welk effect?

Bent u wel eens *be*dreigd met een deelgeschilprocedure?

Zo ja, hoe heeft u dat ervaren?

Had het effect op uw gedrag? Zo ja, op welke manier?

Indienen van een deelgeschilverzoek

Spant u een deelgeschilprocedure eenzijdig of gezamenlijk aan?

Heeft u bij een eenzijdig verzoek de mogelijkheid van een gezamenlijk verzoek besproken?

Waarom wel/niet?

Heeft een eenzijdig verzoek effect op de onderhandelingssfeer? Zo ja, welk effect?

Heeft een gezamenlijk verzoek effect op de onderhandelingssfeer? Zo ja, welk effect?

Is het lastig om een deelgeschilverzoek (bv het zakelijke overzicht) te formuleren?

Houdt u bij de omschrijving van het deelgeschil rekening met de aparte status van materiële deelgeschilbeschikkingen in een eventuele bodemprocedure?

Advocaten: Leverde het zakelijk overzicht nog problemen op met de Gedragsregels?

Gedrag in een deelgeschilprocedure

Heeft u de indruk dat partijen zich in de deelgeschilprocedure anders tegenover elkaar gedragen dan in de *buitengerechtelijke onderhandelingen*?

Zo ja, in welk opzicht? Heeft u een idee waardoor dat komt?

Heeft u de indruk dat partijen zich in de deelgeschilprocedure anders tegenover elkaar gedragen dan in *andere civielrechtelijke procedures*?

Zo ja, in welk opzicht? Heeft u een idee waardoor dat komt?

Gedrag deelgeschilrechter

Was u voldoende voorbereid op de behandeling ter zitting?

Hoe heeft u de zitting ervaren?

Bent u tevreden over de manier waarop de rechter de zaak behandelde?

Werd u net als uw wederpartij behandeld?

Heeft u, uw kant van de zaak voldoende kunnen belichten, evenals de wederpartij?

Kregen zowel u als uw wederpartij evenveel empathische– en kritische vragen?

Werd er naar u geluisterd?

Werd u respectvol bejegend?

Was de rechter deskundig en ervaren?

Gaf de rechter voldoende sturing ter zitting?

Heeft de deelgeschilrechter getracht partijen te binden opdat zij de onderhandelingen weer voort zouden kunnen zetten?

Zo ja,op welke manier?
- Is de beschikbare informatie tussen partijen gelijk getrokken?
- Is gezocht naar een mogelijk conflict achter het geschil?
- Zijn de juridische gevolgen van de verschillende opties geschetst?
- Is de wijze van communiceren met elkaar besproken?
- Zijn de vervolgstappen na de deelgeschilprocedure aan de orde geweest?
- Zo ja, zijn daar afspraken over gemaakt ? Zo ja, welke?

Was er alleen een mondelinge behandeling of ook een (inlichtingen of schikkings)comparitie?
Was de aanpak anders dan in andere civielrechtelijke procedures? Zo ja, wat is het verschil?
Had de deelgeschilrechter de zaak effectiever aan kunnen pakken? Zo ja, op welke manier?
Heeft de rechter de kosten begroot? Zo ja, was u daar tevreden over?
Verliep de procedure vlot? Zo nee, waardoor was er vertraging? Had het sneller gekund volgens u?

Gedrag na een deelgeschilprocedure
Wat was de uitkomst van de deelgeschilprocedure?
Was de deelgeschilbeschikking duidelijk voor beide partijen (niet vatbaar voor misverstand)?
Ging van die uitkomst effect uit op de onderhandelingen? Zo ja, welk effect?
Zijn er nog andere afspraken gemaakt tijdens de deelgeschilprocedure? Zo ja, voelden beide partijen zich daaraan gebonden?
Ging van de functies van de deelgeschilrechter invloed uit op de onderhandelingen? Zo ja, van de oordelende- of de bindende functie of van allebei?
Was u het eens met de deelgeschilbeschikkking?
Zo nee, kostte het u moeite neutraal verder te onderhandelen? Waarom wel of niet?
Was de wederpartij het eens met de deelgeschilbeschikking?
Zo nee, kostte het de wederpartij moeite neutraal verder te onderhandelen? Waaruit bleek dat?
Werden de onderhandelingen na de deelgeschilprocedure weer opgepakt?
- Waarom wel of niet?
- Direct of pas na enige tijd?
- Speelde daarbij een rol dat er geen directe voorziening tegen de deelgeschilbeschikking openstaat?
- Speelde daarbij een rol dat alleen tegen deelgeschilbeschikking die materiële rechtsverhouding betreft, hoger beroep mogelijk is in de bodemprocedure?

Hoe verliepen de onderhandelingen na de deelgeschilprocedure? Verliepen ze beter of slechter dan voor de deelgeschilprocedure? Waarom?
Konden de onderhandelingen worden afgerond? Zo nee, waarom niet? Welke stap is genomen toen de onderhandelingen weer vastliepen? Wie nam het initiatief daartoe?
Indien een bodemprocedure is aangespannen:
- is hoger beroep tussentijds of tegelijk met de bodemprocedure ingesteld?
- werd bij tussentijds hoger beroep het verlof daartoe verleend? Waarom wel of niet?

Tot slot
Is de specifieke kosten toerekeningsbepaling toereikend? Zo nee, welke aanpassing is gewenst?
Vormt de mogelijkheid om een deelgeschilrechter in te schakelen een stimulans of een belemmering voor de onderhandelingen?
Maakt (het dreigen met) een deelgeschilprocedure de afhandeling goedkoper? Waarom wel of niet?
Maakt (het dreigen met) een deelgeschilprocedure de afhandeling sneller? Waarom wel of niet?
Maakt (het dreigen met) een deelgeschilprocedure de afhandeling minder belastend voor de benadeelde? Waarom wel of niet?
Maakt (het dreigen met) een deelgeschilprocedure de afhandeling minder conflictueus? Waarom wel of niet?
Is de afhandeling van personenschade veranderd door de deelgeschilprocedure?
Heeft u aandachtspunten voor verbetering?